

XVII 1059

Handwritten signature or initials

BIBLIOTEKA

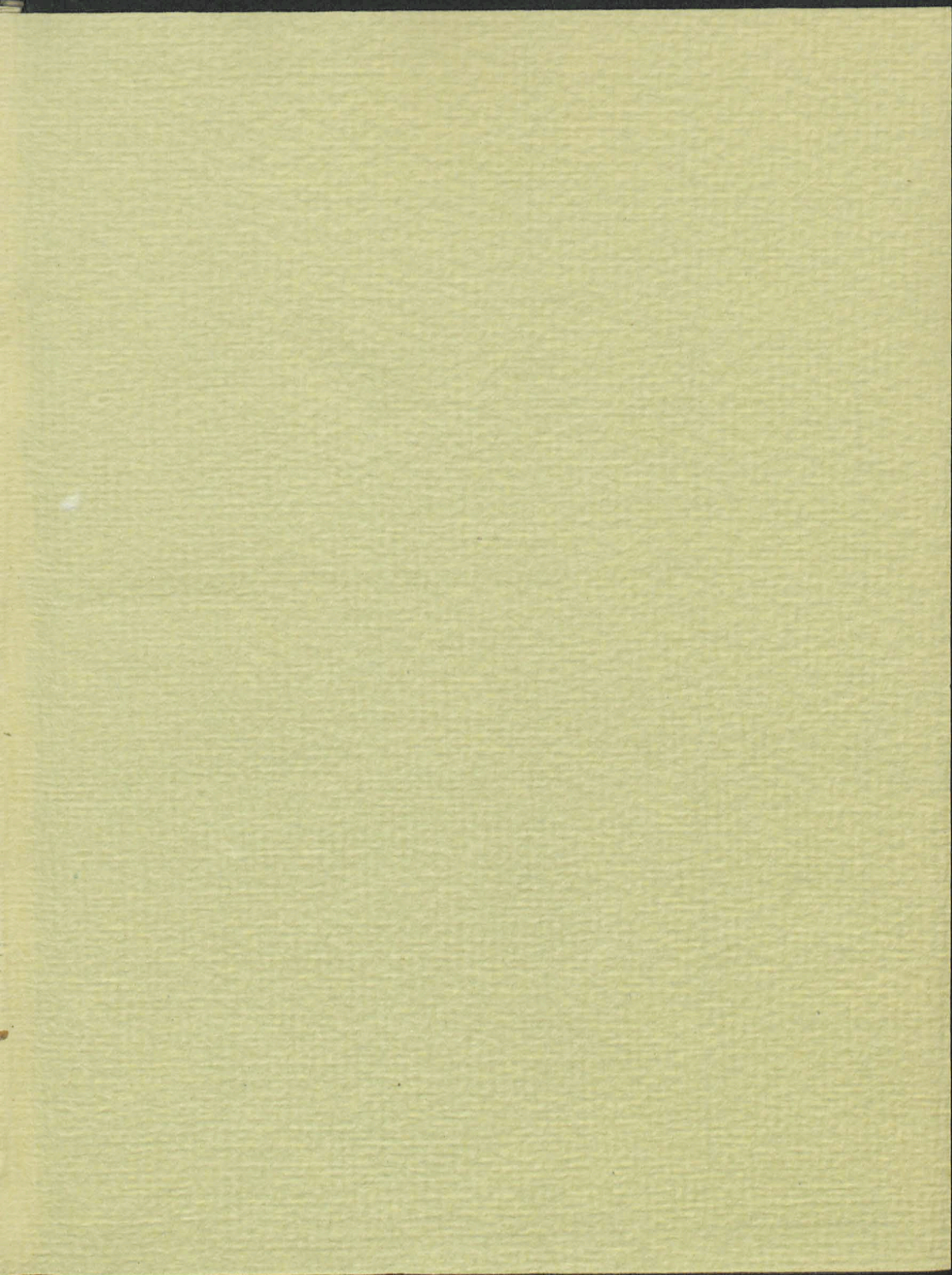
Zakl. Nar. im. Ossolińskich

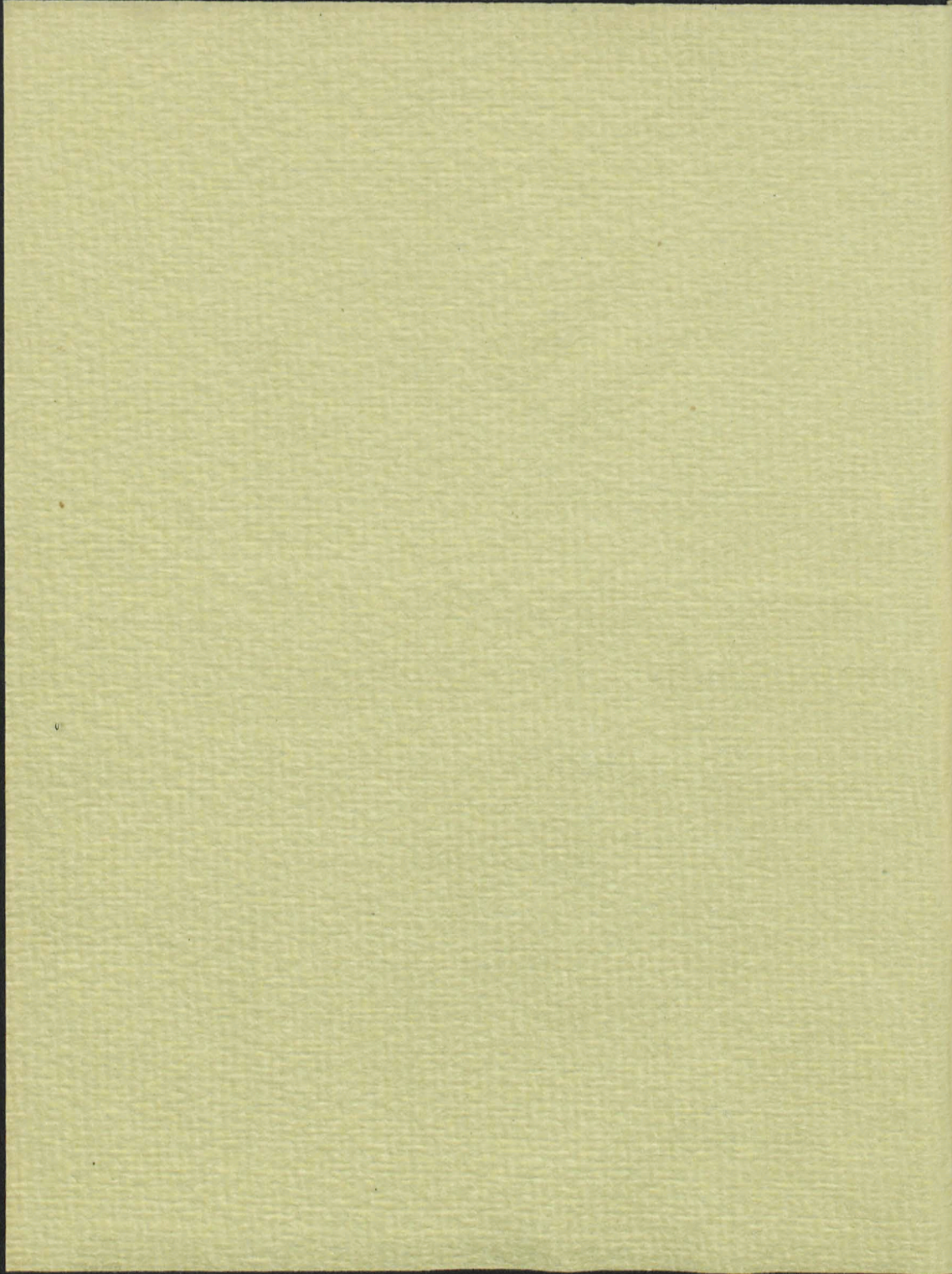
XVII

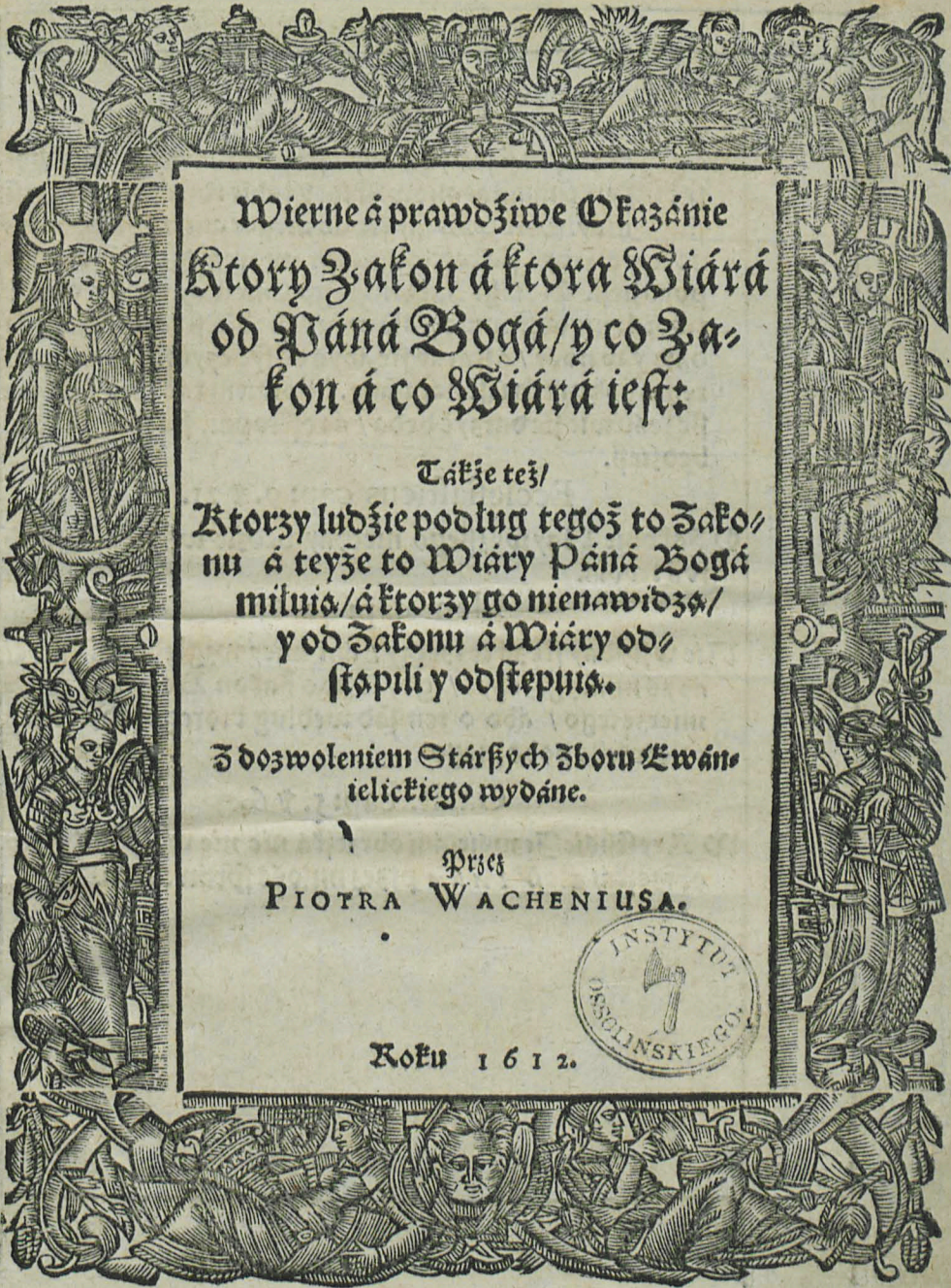
1059

LV. C. 23

Łapins 1835.

Wierne á prawdzliwe Wkazanie
Ktory Zakon á ktora Wiara
od Pána Boga / y co Za-
kon á co Wiara iest:

Takze tež/
Ktorzy ludzje podlug tegoz to Zako-
nu á teyze to Wiary Pána Boga
milnia / á ktorzy go nienawidza /
y od Zakonu á Wiary od-
stapili y odstepnia.

Z dozwoleniem Stárszych Zboru Ewán-
ielickiego wydane.

Przez
PIOTRA WACHENIUSA.

Roku 1612.

Iosue cap: 1. ¶ 7, 8.

Bądźś mocnym á stalym / ábys sie starał / żebys czynił do-
 syć wšytkiemu Zakonowi / ktory tobie rozkazal Moyses
 slugá moy. Nie uchylay sie od niego / ani ná prawo / ani
 ná lewo / żebys sie roztropnie sprawował / gdziekolwiek
 poydziesz. Księgi Zakonu tego / niechay nigdy od vst-
 twoich nie odstepuis / ale w nich będzieś rozmyslał we
 dnite y w nocy / á staray sie ábys dosyć czynił wšytkiemu
 temu co w nich iest napisano. Abowiem tak sprawy twe
 szczęśliwie sie dárzyć beda / á roztropnie sie sprawować
 będzieś.

Ecclesiasticus cap: 9. ¶ 21.

○ Zakonie Tway wyższego niechay będzie wšytká rozprá-
 wa twojá.

Idem cap: 42. ¶ 1.

Nie wštydaj sie zá te rzeczy / ani miéy wzgledu ná osobę /
 ábys miał zgrzeszyć / gdy idšie o Zakon Boží y o przy-
 mierze tego / ábo o ten sąd wedlug ktorego sádzic máš
 czlowieká pobožnego.

Galat: cap: 5. ¶ 6.

W Krystusie Jezusie ani obrzešká nic nie wáží ani nieo-
 obrzešká / ale W 1 a R 1 przez milosć sprawujsca.

XVII - 105.9 - III

Wsem wobec y każdemu z osobną ludziom Krześci-
ańskim / ktorzy te Książkę czytać beda/

BARTHŁOMIEY BYTHNER

Káznodzieia Ewángełicy światecy / káski Bożey / pokoju / wdro-
wia dobrego y wśelátego błogostáwienstwa w szczęśli-
wym powódzeniu żyey.

Szeli ktory przychodzi do mnie / mo-
wi Pan nasz Jezus Krystus / y sluchamow
moich / y czyni ie / pokáże wam do tego
jest podobien. Podobien jest czlowie-
kowi buduiacemu dom / ktory kopal gleboko / y
postáwił grunt iego ná skále: á gdy przyšla po-
wodź / otráciła sie rzeká o on dom / y nie mogła
go ruszyć / ábowiem vgruntowany był ná opoce.
A ten ktory slucha á nie czyni: podobien jest czlo-
wiekowi buduiacemu dom swoy ná ziemi bez
gruntu / o ktory otráciła sie rzeká / y nátychmiast
vpadł / y sstał sie vpadek domu onego wielki. Ty-
mi słowy dwie rzeczy nam przekłádáiac. Naprzod / wysta-
wia nam tu dwoiáki rodzaj ludzi do niego / iako do Pána
swego / przychodzacych. Jedni sa ktorzy slucháia Słowá
iego swietego / y czynia ie / to jest / spráwuiá sie podlug nie-
go: á to sa wśyscy wierni / pobożni / śczyrzy / y prawdziwi
Krześciánie / o ktorých ná inśwym mieyscu powiedzieć ra-
czył: Błogostáwieni ktorzy slucháia słowá Bo-
żego / y strzega iego. Drudzy zaś sa / ktorzy težci sluchá-
ia / ale nie czynia tego słowá / woley / roskázania y postáno-
wienia Páńskiego / á to sa wśyscy niewierni / niepobożni / o-
bludni y falszywi / imie tylko máiacy / ale skutku nie wyrażá-
iacy Krześciánie / o ktorých kásczeł wyżśey powiedzieć też

Nie tyle
posłuchać
ale też czy-
nić po-
trzeba
woli y
przykázá-
nie Páń-
skie.
Luc: 6.
V 47.

Dwoiá-
cy Krześ-
ciánie.

I.

Luc: 11.
V 28.

II.

Przedmowa pierwsza.

Luc: 6.
V 46.

raczył: **A** czemuż nie zowiecie Pánie Pánie / á nie czynicie co powiedam? Znac dawając / i z tego po nas chce koniecznie / ábysmy nie tylko słuchali mow y rozkazania iego / ale je też czynili / pełnili / y do skutku przywodzili. **O** czym y wierny zwoleńnik ie^o Jakub s. napisał / mowiac: **B**ądźcieś czynicielmi słowá / á nie słuchájacymi tylko / oszukiwając sami siebie.

Iac: 1. V 22.

przypos
dobanie
ludzi krze
ścián
skich.
I.

Druga / przypodobywa Pan obá rodzaje ludzi Krzesćian^{sk}ich zwykłym obyčajem / do rzeczy prostych / y každemu wiadomych y wyrozumieitnych. Pierwszych przyrovnýwa do tego / ktory buduiac dom / dokopywa sie staly / ná ktoreyby / iáko ná fundámencie mocnym y nienawatlonym / wšytko budowanie swoje postáwił. Pokázuiać / i z ciá tácy przychodza do Pána / nie žeby tylko z wierzchu słucháli / y gola wiara á profesia imienia iego sie vcontentowali / ale z táka pilnosťá słucháia y včas sie mow ábo słowá iego swietego / že sie też do samego serca dokopywáia / w ktorym znalazšy one stále á opoše nieporušona Kryštusá Jezusá przez wiare miešćáia cego / ná nim y ná słowie iego swietym / iáko ná fundámencie iedynym / wiecznym á nienawatlonym mocnie sie buduiac / z wiernymi vczniámi iego mowiac: **P**ánie / dokąd poydziemy / tyé słowá żywota wiecznego maš / á my wierzymy y poználišmy / žeš ty ieš Krýstus on Syn Boga żywá cego. Staráiac sie o to iáko studzy powolny y poslušni Pána swego / áby skutkiem záwše wypelniáli wšytké wola / rozkazanie y náuke iego / záwždy sie podług niey rzadzac y spráwuiać / y iemu sie samemu przypodobýwáiac. **B**łogostáwionyš to slugá / ktorego / gdy przydzie Pan / znajdzie tak czyniacého. **T**á tákich budowanie przyde wiátry / powodši / rzeki / nawálno-

Mat: 16 V 18
Ephes: 3.
V 17.
1 Cor: 3.
V 11.
Rom: 9.
V 33.

Ioan: 6.
V 68.Luc: 12.
V 43.

ści/

ści/ pokusy/ niebezpieczeństwa/ przesławiana/ y inne
 przeciwności świata tego/ ktorymi ich Pan/ podług wpo-
 dobania swego doświadczyc raczy: ale iż z nauki/ słuchá-
 nia/ czytania/ mow y nauk Pánstich/ przestrczeni bedac/
 mocnie/ trwale y státecnie vgruntowani sa ná tym fundá-
 mencie/ y opoce nigdy nienawatloney/ y zachowuia te-
 wšytkie mow y nauki tego/ **vważajcie ie w sercu swo-**
im. Otoż ich żadna powodź/ żadna wwałá/ żadna trwo-
 gá/ żadne niebezpieczeństwo zdrowia/ slawy y máietności/
 żadna przeciwność świata tego nie ruszy. **Owšem ogła-**
daiac sie ná przyszla cześć y K Oronz/ ktorym Pan wšytk-
im tákowym státecznym slugom y boiownikom swym
dać obiecal/ wšytko to/ biorac sobie ná pomoc Duchá Pán-
stiego/ przetrwaia y przewycieza w PAnu. **Ná co sie o-**
gladali Prorocy/ Apostołowie y Meczennicy swięci/ kto-
rzy przyiawšy słowo Pánstie w serce dobre y czy-
ste/ przynosili owoc w Cierpliwosci. Drugich
 też przypodobywa Pan/ do tego ktorý budwie ná ziemi tyl-
 ko/ ná piastu sámym/ pokazuiac iż tácy ná ogulách tylko
 przychodza do Pána/ vsymá tylko słucháiac nie słucháia/
 sercá sie ich namniey nie tknie/ ná goluchnym tylko nazwi-
 sku Krześciánstwa/ y slug Pánstich przedstawia/ skutku w
 sobie żadnego/ słowa Pánstiego/ nie máia/ nie czynia/ nie o-
 swiadczaia. **Do času wierza/ á czasu pokuſzenia**
odpadaia. **Ná tákich oto też przychodza te rzeki/ te po-**
kusy y niebezpieczeństwa wšytkie/ ku doświadczeniu ich:
 lecz iż z nauki/ słuchania/ czytania mow y nauk Pánstich
 nie sa vgruntowani/ nie položyli **w sobie Krystusa Je-**
zusa y wiary prawdziwey weń/ zá fundament zbawien-
ny: ale ná tey márney ziemi y piastu świata tego/ y myśli
własney swey plochey y niestáteczney sie sadowiac/ zá swiá-
tem/ nalogami/ zwyczaiami y rozumem tego idac/ predziu-
chno z miejsca swego ruszeni y obaleni bywaia. **Táki byl on**

1 Cor: 11.
V 19.

Luc: 2. V 19.

Apocal: 2.
V 10.
Iac: 1. V 12.
2 Tim: 2-
V 5.
1 Cor: 15.
V 57.
Heb: 11.2 Tim: 4-
V 2.
Luc: 8. V 15.
II.

Luc: 8. V 15.

2 Cor: 13.
V 5.

Przedmowa pierwsza.

Ioan: 6.
V 26.Marth: 27.
V 20.I Tim: 1.
V 20.I Tim: 5.
V 15.Marth: 24.
V 13.
przeſtro
gi wſzyt
kim wier
nym po
trzebane.

I.

Lev: 26.
Deut: 28.Ioan: 15.
V 14.
V 15.Gdzie
mamy ſło
wá Boże
go ſukáćDeut: 6.
V 6.

lud / ktory klumem za Pánem ſie ciſnal / gdy go karmil
chlebem: á ſtoro poimány byl / za perſuaſia Biſkupow /
Káplanow y Starſzych / ná vkrzyżowánie tego ſoldro
wal. Taki on Hymenæus y Alexander, ktory zlamawſzy
wiäre y ſumnienie dobre / oddáni ſa. Hátánowi /
áby ſie vczynili nie bluźnić. Takie one mlode wdowy /
ktore k woli meżom wdawály ſie ná wſtecz za Hátá
nem / wiäre pierwsza Pánu łamiac. Tácy wſhycy
nieſtátkowie / ktory pochynáia tylko dobrze ſluzyc Pánu /
ále do kónca nie dotrwáia przy nim y przy náuce iego. Já
kich przykádow / zá ſie Bozel áz názbýt tymi czáſy widzi
my / y nápatrzáć ſie ich z wielkim zálem muſimy. Stad te
dy te dwoiáka przeſtroge bierzemy. Piersza / ábyſiny
wſhycy ſlowá Pánſkiego / poku ie mamy / pilni byli / wiedzac
iz w pilnowániu iego náſe blagoſtáwienſtvo / á w po
gardzániu iego teſ náſe przeklectwo záwiſto. Wy
przyiácielmi moimi ieſteſcie / mowi Pán náſ / Kiedy
vczynicie To co Ia przykázuie wam : Juž was
nie bede zwal ſlugáni / bo ſlugá niewie co czyni
Pán iego / álem was názwal przyiácielmi / iže
wſhytko / comkolwiek ſlyſal od Oycá moiego /
obiáwilem wam. Tego ſlowá Pánſkiego wyrażenie
doſtáteczne iuž mamy w kſiegách Piſmá ſwietego / tak
ſtárego / iáko oſobliwie nowego Teſtámentu / tak iž co kol
wiek nam tám Pán Bog rokázuie czynic / á czego zákázu
ie / mecháć / y owſem ſtrzedz y chronic ſie mamy. Beda
ſlowá te / mowi Pán Bog / ktore ia tobie przykázu
ie dzisia / w ſercu twoim / y bedzieſz ie powiedal
dziatkom twoim / y bedzieſz ie rozmyſlal ſiedzac

w domu

w domu twoim / y chodzac w drodze / spiac / idac
y wstawiac. Uzcicie ich / mowi Pan nasz / strzedz

Marth: 23.
Y 20.

W S Z Y T K I E G O, com wam przykazal / a oto ia ie/
stem z wami az do skonczenia swiata. W tymze sie
slowie Panskim Kochamy z Dawidem s. mowiac: Dmi/
lowalem przykazania twoie nad zloto y topazy /

Pfal: 118.
Y 127.

on / a wszelaka droge nieprawa nienawidzialem.
Bo im sie kto bardziej w nim kocha / tymze pilniey czyni to/
co mu tam rozkazano / y strzeze sie tego / czego mu tam za/
kazano. Znacznec karanie Panskie iest / gdzie on slowo swo-
ie odeymnie / ze go nie wolno przepowiedac / sluchac abo y
czytac / a odeymnie czestokroć dla niewdzieczności ludz-
kiej / iako przegraza y Proroka swietego. Oto dni ida /

Amos 2.
Y 11.

mowi P A N, a posle glod na ziemie / nie glod chle/
ba / ani pragnienie wody / ale sluchania slowa
Bozego / y rusza sie od morza do morza / od puł/
nocy do wschodu / beda chodzic w kolo szukac
slowa Panskiego / a nie znayda go. Czego na wielu

II.

miejscach ludzie pobożni doznawaja y oplakują. Druga/
abyśmy nie nazwiskiem tylko / ale rzecza sama byli tym/
czym sie odzywamy / to iest / wiernymi / prawdziwymi / ży-
wymi / znowu wrodzonymi / y woley Bozey we wsem po-
slusznymi Krzesćianymi / chcemyli wnisc do krolestwa nie-
bieskiego / do kad wszyscy zmierzamy. Bo nie kazdy / mo-
wi pan nasz / ktory mi mowi Panie / Panie / wnidzie

Marth: 7.
Y 21.

do krolestwa niebieskiego / ale ktory C Z Y N I wola
Oycy moiego ktory w niebiesiech iest / ten wni-
dzie do krolestwa niebieskiego. W Krystusie
Jezusie / mowi Apostol s. ani obrzezanie co wazy /

Gal: 5. y 6.

ani

Przedmowa pierwsza.

Ibid: cap: 6.

¶ 15.

1 Ioan: 2.

¶ 17.

Lucz: 12.

¶ 47.

1 Ioan: 3.

¶ 11.

Chwała
Boża w
posłuszeń
stwie wo
ley tego.

Deut: 12.

¶ 8, 31.

Mat: 15. ¶ 9.

Gal: 1. ¶ 10.

Rom: 12.

¶ 2.

1 Thef: 2.

¶ 5.

Gal: 1. ¶ 8,

9.

2 Ioan: ¶ 10

Głobami
brakować
nie
mamy.

ani nie obrzeżka / ale Wiara / ktora przez miłość
sprawnie: co niżej tenże nazwał nowym stworzeniem.
Ktory czyni wola Boża / mowi drugi Apostol Páń-
sti / ten trwa náwieki. Bo gdzie inaczej: Sluga kto-
ry poznal wola Pána swego / á nie nágotował
sie / y nie uczynil według woley tego / wielk. plag
bedzie karány. Dzieteczki moie / mowi on umilo-
wany uczeń Pánsti / nie miluymyś słowem / ani ie-
zykiem / ale uczynkiem y prawdą. W czym y sam
Pan Bog chwale temu od nas powinna krotko zámknal/
mowiac: Nie bedziecie tam czynić każdy / coby sie
jemu dobrego zdáło / ale co ia przykázuje tobie / to
tylko uczyniś Pánu Bogu twojemu. A gdzie kto
inaczej postepnie / tam iásmie oswiadcza Pan: Ná dáres
mno chwala mnie / uczac náuk y przykázań ludz-
kich. Co pilnie wważaiac Apostol swiety / powieda: Je-
slibym sie ieszcze ludziom podobal / Krystuso-
wym slugabym nie byl. Cnotliwy y wierny sluga
Pána swego / oglada sie záwsze nie ná to / coby sie temu ábo
komu inšemu podobáto / ale ná to / co iest wola Pána tego
dobra / podobáiacca sie y doskonála. Ná toż sie nam
wsytkim ogladac pilnie potrzeba / abysmy nie co inšego
czynili y wykonywali / iedno to / co on nam w słowie swym
swietym przykázuwac raczy / by mierzac iáki nazacniey sy
y naswieršy czlowiek gdziekolwiek mieszkáacy / ale by y
Aniol z niebá nam co opowiedac ábo rozkázuwac chcial /
opocz tego / co nam iuż iest opowiedziano y rozkázano / nie
mamy tego przymowac / ale za przetlektwo to miec ma-
my. A z drugiey strony / by też wšech nawzgardzeń sy v lu-
dzi czlowiek nam to odnosił y opowiedal / co Pan postáno-

wil/

wit/ nauczył/ roztazał/ gardzić tym dla oney osoby nie mamy/ ale owsem jako samego Pana y samo słowo Boże przyiac z wdzięcznością mamy/ nie ogladając się na to/ kto/ a lena to/ co nam odnosi y opowiada. Nie ma nam niſt być nieprzyjacielem/ prawdę nam mowiacy / gdz lepsze sa rany miłuiącego/ niżeli zdradliwe pocalo-
 wania menawidzającego. Nlatoć nam też Pan Bog nasz słowo y Zakon swoy s. podać raczył / abyśmy naprzod w nim / iakoby we zwierciadle iakim / niedostatkı swoje przegladali/ a one obaczywszy/ y o mocy swey własney zwa-
 tpiwszy/ do Krystusa zbawiciela naszego sie pilnie wciękali/ ktory dla tego przyſzedł / aby grzeszniki zbawił. O czym świadczy Apostoł / mowiac / iż przez Zakon poznanie grzechu. y zaśie/ Zakon dzieciowodem naszym był do Krystusa / abyśmy z Wiary byli vsprawniedliwieni. O oboygu wspolek mowi tenże:
 Niech wam będzie wiadomo/ meżowie Bracia/ iż przez tego sie wam grzechow odpuszczenie opowiada / ze wſytkiego z czegoście nie mogli być przez Zakon Mozyſzow vsprawniedliwieni. W tym wſelki ktory wierzy vsprawniedliwiony był. Wa. Zkad też Pan Jezus czestokroć opowiedal: Kto w mie wierzy nie zaginie / ale będzie miał żywot wieczny. Ktemu/ abyśmy sie z niego powinności naszych ku Panu Bogu/ bliżniemu naszemu/ y sobie samym wczuli/ wedlug niego Pana Boga sie bali y miłowali : bliżniemu naszemu/ czego sobie życzymy/ wyrzadzali / sami sie też beznagany pobożnie zachowali. Ku czemu nas wſytkie piſma Prorockie y Apostołskie zgodnie vpominaią y wioda. Teć sa owoce pokuty / ktore z siebie/ rozmyſlając sobie

Matth: 10.

v 41.

1 Theſi: 2.

v 13.

Galat: 4.

v 16.

Prov: 27.

v 6.

Wt 10: 30

Kon Pańſki

ſti dány.

I.

1 Timoch: 1.

v 15.

Rom: 3.

v 20.

Gal: 3: v 24.

Aq: 13: v 28.

v 19.

Ioan: 3: 5, 6,
7, &c.

II.

Pſal: 1: v 2,

3.

Marth: 3.

v 8, 10.

Przedmowa pierwsza

Dedicatio
tych księ
żek.

Hierz. 2.
V 3.

Lue: 19.
40.

1 Tim: 4.
V 8.

wola y Zakon Pański / rodzić y wydawać mamy / niech ces
myli być wyćieci a do ognia wrzuceni / zc. Ku
czemu abysmy pochopnieyszymi być mogli / oto ieden Brat
Krzesćianński (ktorego dla iakiey nienawiści ludzkiej nie
mianuie / ale sie sam na swym miejscu mianował) podlug
darow sobie od Pana Boga wyczonych / trawiac dobre go
dziny swoje / na pilnym rozmysłaniu woley / nauki y slowa
a Zakonu Pana Boga swego / a z niegoż wybral rzeczy ka
zdemu Krzesćianństwu czteku wiedziec y czynic potrze
bne: pokazuiac iasnie czego sie w tey mierze trzymac / y cze
go sie chronic / y iako przy Panu Bogu naszym y woley tea
go swietey statecznie trwac mamy. Iz przytym niektore
postepki ludzkie / tey to woley a mowie Pańskiej przecia
wne / nie ochylaiac gani; czyni to z milosci Braterstey / ka
zdemu zyczac / aby sie iako nablizey do wykonywania wo
ley Bozey przychylal / a iako nadaley od przestepowania
tey odchylal: gdyz ci / ktorzy sie bez tych rzeczy obchodza /
(ktore on gani) blizszy sa krolestwa Bozego. Za co pewnie
godzien jest milosci y podziekowania / a nie nienawiści y
przesladowania iakiego. Sprawa to Boza / iz gdy Ka
plani nie mowia / kedyz jest Bog: y trzymaiac
Zakon nie znaiu Pana / y pasterze wykraczaiu
przeciwko temu / oto Pan Bog pobudza iakie Matthe
use / Zacheuse / y Celniki pobożne / ktorzy nam wola y Za
kon Pański przed oczy nasze klada / y do wykonywania tea
go pilnie vpominaiu / Jesli y ci milczec beda / kamie /
nie bedzie wolalo. Te praca iego do rak ku czytá
niu kazdemu podawaiac / Pana Boga prosze / aby z pozyt
kiem y zbudowaniem zbawienym czytana być mogla: aby
sie w niey cwiczyli do pobożności / ktora ma obietni
ce y terażnieyszego y przyszlego żywota.
W czym niechay nas sam Pan Bog blos
gostawi y wspomaga / Amen.

Do wszystkich tych którzy te ksiąski czytają / albo
czytanych posłuchać beda / krotka
przedmowa Autora.

Jem na początku tey ksiąski napisał / **Wierne a** Przyno-
prawdziwe **Okazanie** rzeczy tych / ktore tam ny tytułu.
pobożni Czytelnicy widzieć y słuchacze słyszeć mo-
żeć / tego są trzy przyczyny te: I. Na przodku światła
ta wola a szczęca dobroć Bostka. Potym / miłość moia do
wszystkich bliźnich moich. II. Na koniec / pilna potrzeba wszyst-
kich ludzi prawdziwey znaiomości Bostkiej / a nauki Za- III.
konney iego / też Wiary y żywota wiecznego pragnących.
Albowiem ludzie / falszywi Prorocy / od Pana Krystusa o-
powiedziemi / ktorzy owoce swe okazować / to jest od Zako-
nu y od Wiary odstępować / albo Zakony y Wiare nicować
zaczeli. Ktorzy z naśladowanki swomi / od onych aż do tych
dzisiejszych czasow / z przyczyny Zakonu nicowania nazwi-
sko to / Zakonnicy / mają. Ci iż Zakonow / przywiar y za-
bobonow swoich dziwnych a rozlicznych wielka wielkość
wymyślili / y jeszcze im daley tym barziej y wiecey wymy-
ślają. A temi własnemi zypocrytonabożnościami swymi
lud Boży obludzili y obludzają / tak że ich w naukach prze-
kletych wymyślonych słuchają barziej y wiecey niżeli Pa-
na Boga naszego w Zakonie iego / y w Wierze s. postano-
wionej od niego.

A zwłaszcza y osobliwie / iż istotnie Pan Bog w sech-
moga: y / mocna obrone / to jest / zbawienna nauke y prze-
stroge w Pismie s. każdemu z nas dać y pozostawić raczył
słowem temi: Przystępujcież do rzeczy jest Pana Boga
słuchając a niżeli ludzi. Badaćcie sie pism. Duch
nie gąsicie / proroctwoy nie gardźcie / wszystkiego
doswiadczaycie / a co dobrego to trzymaycie.

Ad: 5. v 29.

Ioan: 5. v 29.
1 Thess: 5.

v 19.

Przedmowa wtora.

1 Ioan: 4.
V 1.Matth: 7.
V 15.

Namileyſzy / niewierzcieſz każdemu duchowi / ale doſwiadczaycie duchow ieſli z Boga ſa / boć wiele fałszywych prorokow wyſzło na ſwiat. Wyſtrzegaycie ſie od fałszywych prorokow / ktory przychodza do was w odzieniu owczym / a wewnątrz ſa wilcy drapieżni / z owocow ich poznaćcie ie.

Przetoż w imie Pańſkie / ia z powinney miłości do was wſytkich bliźnich moich mającey / podług teyże to nauki każdego napominam: Sluchaycieſz Pána Boga w Zakonie iego y w Wierze ſpráwioney od niego / a nie vſt fałszywych prorokow / obludnych ludźi. Badaaycieſz ſie piſm / od tegoż to Pána Boga Duchem ſwietym iego nárzadzonych / ktore ia nábieráne z ſtárbu / a náczerpane z ſzrodła iego niebieſkiego / a nie z wymyſtu człowieczego / w tych ksiázkách wiernie y prawdziwie wam wſytkim okázuie / k temu a przytym podług teyże to zbáwienney nauki dla Pána Boga wſytkich w obec proſte. Namileyſzy / niewierzcieſz każdemu duchowi / ale doſwiadczaycie duchow ieſli z Boga ſa / gdyż iſtornie wiele fałszywych prorokow wyſzło na ſwiat. Nie gáſcieſz Duchá / nie gardźcieſz prorocctwy / doſwiadczaycieſz wſytkiego / a co dobrego / to ieſt / co od Oycá niebieſkiego / co od Jezusa Kryſtusa Syná iego / co od Duchá ſwietego opowiedźiano / w piſmie ſwietym podano / a pod błogoſtáwienſtwem y przektectwem trzymać / pełnić y záchowác przykazano / tego pilnuycie / náuczaycie / ſluchaycie / náſláduycie / przestrzegaycie / to trzymaycie y záchowaycie: A co Pánu Bogu obrzydłego / iemu y Zakonowi iego przeciwnego / od ludzi oczom cudnie / ſercom obludnie / vſom łagodnie / a duſhom ſkódnie wymyſlono / poſtánowiono y podano ieſt / tego nie pilnuycie / nie náuczaycie / nie ſluchaycie / y owſsem pilnie ſie wy-

ſtrzegaycie /

strzegaycie/ też nie trzymaycie/ nie zachowaycie/ a tym po-
gardzaycie/ to w obrzydliwosci mieycie. To iesli w boia-
zni Bostkey/ a serdeczney sczyrey vprzeymosci wiernie v-
czynicie/ otworzy P A N B O G oczy/ otworzy vszy/ y zmiekt-
czy serca wasze tak laskawie / ze iasnie vyzyrciecie/ glosnie v-
slyscy/ a wlasnie poznacie/ iz P A N B O G z iszey a z sczy-
rey dobroci swey/ to wiernie a prawdziwe Okazanie spra-
wic/ a na swiatlo iawnie wydac narzadzic raczy/ dla ludzi
y dla przyczyn teraz oznaymuiszych.

Napierwey dla tych ktorzy tegoz to Pána Boga milu-
ia / izeby ci w vsyscy maiać ten Zakon / te Wiare abo nabo-
zność od niego/ od Syna y od Duchá s. spráwiona / pilnie
iey násladowáli / y wiernie przestrzegáli / a od tey áni ná
práwice / áni ná lewice aby sie nie vchyláli : ale po w-
sytkie czasy życia swojego státeczenie przy niey trwáli / y o-
ne skutecznie wypelniáli. A ta iáko żywa a mocna ná-
řdy miecz z obudwu stron ostry / przemkáiáca y
až do rozdzielenia żywota / y duchá członkow y
špiřkow dosiegáiáca / práwa niebieska bronia/ prze-
ciwko Pánu Bogu niepráwosci czyniacym / y onego nie-
nawidzacy m ludžiom / aby sie od osuřania y zwodzenia po-
težnie zastáwiali / a státeczenie y mežnie bronili.

Potym dla tych / ktorzy tegoz to Pána Boga nie mi-
luia / w niepráwosciách swoich obřtuiać / nienawidza / a od
Zakonu / od Wiary abo nabožności swietey od niego ná-
řzadzoney odstapili y odřtuia. A zeby w vsyscy z boiažnia
a drženiem w ten Zakon / w te Wiare / iáko w nacyřstfe
niebieskie zwierciádlo pilnie pátrzyli / a sámých siebie nie-
práwosci y nienawisći / také tež wykroczenia siwe prze-
mierze poználi / tych poprzestáli / te precz odrzucili / a do
sámego Pána Boga sercem sie náwrocili / a żywi byli / také
iáko on sam mowic raczy slowy temi: Izali iest wola

Milostny
cy Boży
aby trzech
rzeczy ná-
sladowá-
li.

Mo: 5.
V 32.

Hebr: 4.
V 12.

Nemilo-
stny Bo-
ży co czy-
tic mář.

Ezech: 18.
V 23.

Przedmowa wtora.

Idem 33.
V 11.Idem 18.
V 20.

V 11.

Author
nie sobie
Ale p. Bo
gu wšytk
to przy
właszcza.Esaï: 48.
V 17.5 Mo: 2.
V 5.

V 6.

Jerem: 6.
V 16.

moia smierc nieślachetnego a bezbożnego czlo-
wieka. Ale rádšey aby sie nawrocił od drog
swych zlych a żyw byl. Żywie ia/mowi Pan Bog/
niechce smierci grzešnego człowieka/ale rádšey
aby sie nawrocił a żyw byl. Nawróćcieš sie / a
czynicie pokute za wšytkie nieprawošci waše / a
nie bedzie wam na vpadek nieprawošc waša.
Odrzućcieš od siebie wšytkie wykroczenia wa-
še/ktoremiešcie wykroczyli/ a uczynicie sobie ser-
ce nowe y ducha nowego. O iako mie a wdziecznie
z serdeczna vprzymošcia Pána Boga miłuiacy/obrzydli-
wošci nienawidzacy / a zbawienia pragnacy ludzie / beda
rádzi pátrzyć na ten zakon / na te Wiare abo Religia / mo-
wiac o mnie / a zwołašca mowiac prawdšwie o PAnu
chwaly wieczney: Zaprawde nie on/ale Pan Bog wše-
chmogacy to nam vkazal przez niego / chcac zbawic nas
wšytkich y iego. A beda naśladowac drogi tey/ktora nas
wšytkich do znaleženia odpocznienia duš našych prowa-
dzić raczy tenže to PAN BOG náš / mowiac slowy temi:
Ja jestem PAN BOG twoy / ktory ciebie potrze-
bnym a vżytecznym rzeczam náuczam / a droge
twoie spráwnie po ktorey chodźcie maš. Poznay-
že tedy w sercu swym/že cie Pan Bog twoy cwi-
czy/iako czlowiek syna swego. A przetož zachow-
way przykazania P. Boga i tve / y iego sie boiac/
chodź drogami iego. To mowi PAN BOG,
stoycieš na drogách / a pátrźcie y pytaycie sie ná-
šcieški stáre/ktoraby byla dobra droga/po teyže
chodźcie/a náležniecie odpoczynienie dušam waš

Bym. Błogosławiony jest każdy ten który sie boi
 Pána / a który chodzi drogami jego. O iako nie tyl-
 ko niewdzięcznie / nie z serdeczna wprzeomością w sfsy
 Pána Boga nienawidzacy / obrzydliwosci milniacy / a o
 zbawienie swe nie dbatacy ludzie / na te droge Pánfska pá-
 rzyć / to jest: Ten Zakon / te Wiare abo nauke czytać / y też
 tey słuchac beda: Ale iey by nam iey nie wiernie / nie prá-
 wie / nie prawdziwie widziec / ani słyszeć / ani rozumieć / ani
 poznac / ani wyznac / ani przyiac / ani zachowac / ani na te
 dbac nie beda chcieli. Ale rádsey duchow obledliwych / a
 nauk diabelskich słuchac / y z nich sumnienia swe skazone /
 a serca iako diament zartwardzone maiac / y zaslepieni be-
 dac / z nieprawosci a nienawisci swey / teyze to drodze a ná-
 uce Bozey odpor dawac / te rozmaicie Dialectica / Philo-
 sophia y argumenty obłudnie nicowac / spocić y wytracac /
 mnie też glupstwo przyczytac / przesladowac / przeklinac /
 y w sfsyto zle przeciwko mnie wymyslac beda / Wpornie a
 zlosciwie sprzeciwiaiac sie Duchowi swietemu / Pánu Bo-
 gu prawdziwemu / ktory osobami nie brakuie: ktore-
 go rozliczne sa dary: ktory tedy chce tam tchnie:
 ktory dawa to co komu chce: ktory też przez na-
 czynia swe wybrane mowic raczyl slowy temi:
 Baczcie wezwania wasze bracia / iz niewiele mo-
 drych wedle ciála / niewiele mocnych / niewiele
 slachetnych jest wezwanych / ale co glupiego jest
 na swiecie / wybral B O G, aby madre pohanbil.

A tak w Imie Pánfskie chce ia sobie przypominać slo-
 wa Zeliaska pobożnego / mowiac: Nie jestemci lepszy
 nad Oyce moje. Takze też słowa Zbawiciela nášego
 milego: Nie jesteći uczeni nad mistrza swego / ani
 sluga nad Pána / dosyc jest uczniowi / zeby byl ia /

ko

Psalm. 126.
 V 1.

Matth. 22.
 V 16.
 1 Cor. 12.
 V 6.
 Ioan. 3. V 8.
 1 Cor. 12.
 V 11.
 1 Cor. 1.
 V 26.

V 27.

1 Reg. 19.
 V 4.

Matth. 10.
 V 24.

Przedmowa wtora.

Y 25.

Act: 21.

Y 14.

Matth: 5.

Y 11.

Y 12.

Act: 14.

Y 22.

ko mistrz iego/ a stuzze iako Pan iego. Jesli Oyc
ca czeladnego przezywano Beelzebubem/ daleko
wiecey czeladke iego. A bede w Imie Panstie mowic
stowa te: Stani sie wola Boza. A bede sie radowac w
Paniu zbawicielu naszym/ ktory mo wie raczy stowy temi:
Błogostawieni bedziecie wszyscy/ gdy was prze/
sladowac beda ludzie/ a przeklinac was beda/ a
beda wymyslac wshytko zle przeciwko wam kła/
mając o was dla mnie. A w ten czas rozraduycie
sie/ a rozkochaycie myśli wasze/ abowiem zapla/
ta wasza obfita jest w niebie. Takze tez w Imie Pan
stie bede sie ciesyc tym/ iz pewnie a istotnie podlug pisma
swietego iasnie stowy temi gloszacego: Przez wiele w
dreczenia musimy przysc do krolestwa Bozego.
Do ktorego mnie y was wshytkich racz doprowadzic
Panie Boze nasz wshchmogacy na wieki wie
cznie błogostawiony/ Amen.

Chrysoft: homil: 9. in epist: ad
Colossenses.

Słuchaycie proszę świeci wszyscy / sprawcie so-
bie Biblia dużne lekarstwo. A iesli nic in-
szego niechcecie / wždy nowy Testament do-
stańcie / Dzieie Apostolskie / Ewangelie / wsta-
wicznych a pilnych Doktorow. Jesli sie wam
przyda smetek / sam iak do Apteki wciekaycie
sie / ztad bierzcie pociechy we zlym. Jesli sie
błoda iaka stanie / bądź smierc / bądź wtrą-
cenie domownikow. A nie tylko sie wczcie /
ale wszytko w mysli zachowuycie. To bo-
wiem z tego wszytkiego przyczyna iest / iż lu-
dzie pijmą niewiedza y niewmieia.

z Tim: 3. v. 16.

WSzytko piśmo od Boga natchnione / iest po-
żyteczne ku nauce / ku strofowaniu / ku
naprawieniu / ku ćwiczeniu / ktore iest w
sprawiedliwości ; aby człowiek Boży był
doskonały / ku wszelkiej sprawie dobrej wy-
ćwiczony.

O tym wiernym a prawdziwym Otazaniu/
o ktorymem na poczarku napisal/

Ktory Zakon y ktora Wiara od Pa-
na Boga / y co Zakon co Wiara jest / zc.

Eraz inż tu kto ma dar Bostki do czytania/
wierne z pilnością czytay / a kto ma vshy
do sluchania / takze też sluchay: zvlaszczá
gdyż Pisma Duchem Bozym náchtione/
wsytkim w obec náuče dawáia slowy te-
mi: Kto czyta / niechay to rozumie:
Kto ma vcho niechay slucha tego / co Duch mowi
Kościotom: A osobliwie / gdyż Błogosławieni kto-
rzy slucháia slowa Bożego / a pilnie ostrzegáia iez-
go. Gdyż Błogosławiony jest máż ktory sie boi
Pána / a vprzymie sie kocha w przykazaniu iego.
Gdyż Śacny / známienity a osobliwy sluzá Boży
w domu iego bostim wierny / o tymże to Zakonie a o
teyże to Wierze / wierne y prawdziwie napisawšy / świad-
czył slowy temi:

A mowil Pan B O G wsytkie te slowa:

Ja jestem P A N B O G twoy / ktorym wywiódł
ciebie z ziemi Egypckiej z domu niewoley. Nie
miej bogow cudzych przedemna. Nie czyni sobie
obrazu rytęto / ani wszelkiego podobienstwa kto-
re jest ná niebie wzgore / y ktore ná ziemi nisko / a
nitých ktore są w wodzie pod ziemiá. Nie be-
dziesz sie im klánial / ani ich chwálil / Jaciem jest

Matth: 24.
V 15.
Apocal: 2.
V 7.
Luc: 11. V 28

Heb: 3. V 1.

2 Mof: 20.
V 1.

V 2.

V 3.

V 4.

V 5.

Okazanie Zakonu Bożego

v 6. Pan B o g twoy mocny / zawisny w miłości /
 miszcząc sie nieprawości oycowstkiey w syniech w
 trzecim y czwartym pokoleniu tych ktorzy mie
 v 7. nienawidzą / a czynie miłosierdzie nad tysiącami
 tych ktorzy mie miłują y strzegą przykazania me-
 v 8. go. Nie bierz imienia Pana Boga twego na dą-
 v 9. remno / bo sie Pan mścić będzie nad tym ktory i-
 v 10. mie iego na daremno bierze. Pamieta y abys
 dzień Sabatni świecił / przez sześć dni będzieś
 robił / y wykonaś roboty twoie / Ale siódmego
 dnia dzień swiety Pana Boga twego / nie czyn
 v 11. wczynku żadnego weń / ty y syn twoy / y corka two-
 ia; sluga twoy y służebnica twoia; bydło twoie y
 gość ktory jest w domu twoim. Abowiem w sze-
 ści dniach stworzył Pan Bog niebo y ziemię /
 morze y co w nich jest / y odpoczął dnia sió-
 v 12. dmego. Przetoz błogosławił dzień Sabatni
 P A N, y poświęcił iego. Czci oycá twego y matkę
 v 13,14. twoie / abys dlugo żyw był na ziemi / ktora P A N
 v 15,16. B o g twoy da tobie. Nie zabnieś. Nie zrudzo-
 wego świadectwa przeciwko bliźniemu twemu.
 v 17. Nie pożadaś domu bliźniego twoiego / ani pożą-
 dasz małżonki iego / ani slugi / ani dziewki / ani wo-
 lu / ani oślá / ani wszytkich rzeczy ktore są iego.

Nazwa
 sta Zakon
 nu.

Toć jest istotnie ten Zakon / ta Wiara / abo Religio od
 Pana Boga; a ten Zakon / te Wiare / też Przymierzem / sto-
 wem / mowa / głosem / nauka / droga / ścieśka stara / y insemi

aczkołwiek rozlicznemi / wszákoż w iedne zgodna spolecz-
 nosć należacemi słowy / ná rozlicznych mieyscach w piśmie
 swietym Pan Bog náš / przez posługe wiernych slug swo-
 ich miánować / mocnie spráwić / gruntownie postanowić /
 á przodkom naszym / nam y potomkom naszym po wszytkie
 czasy / ku pilnemu przestrzeganiu / y wiernemu zachowa-
 niu / pod błogosławieństwem / y przeklectwem podać y
 y przykazać raczyl.

A ten Zákon y te Wiáre /ia w Imie Boże w tych Książ-
 kách do ártikulow niżej násládujących / ná dostónale do-
 wody / z rozlicznych mieysc pisma swietego wiernie y pra-
 wdźiwie okázuie. Abowiem Zákon prawdźiwie iest wszyt-
 ko to / cożkołwiek P A N B O G náš / tak sam przez sie á przez
 Syná swojego milego Jezusa Krystusa / y przez Du-
 cha swojego swietego / przez posługe dawnych Prorokow
 swych / teź Apostolow y Ewánielistow swietych postáno-
 wić / przykazać y zázazać raczyl. A nie to co ludzie temu ná
 odpor / po Pána Krystusowym w Niebowstapieniu / y po
 Apostolskim y Ewánielickim z tego swiata zesćiu / má-
 czey opak postanowili y postanawiaia / przykazali y przy-
 kázua / zázazali y zázazua.

Zákon co
 iest.

Wiára ábo Religio tymże teź własnie obyczáiem iest /
 Wierzyć mocnie temu / á dostatecznie czynić / ábo skutecz-
 nie wedlug nawyższej możności wykonywac to / cożko-
 łwiek od Pána Boga / á nie to co od ludzi / ná odpor Pánu
 wierzyć y czynić postanowiono / przykazano y zázazano
 iest.

Wiára
 co iest.

Co sie teź ludzi tych / ktorzy Pána Boga miluia / y strze-
 ga przykazania tego / y tych ktorzy go nienawidza / á od Zá-
 konu / od Wiary odstapili y odstepuia / dotyczy. Ci ktorzy
 sa / á z ktorych owocow ich wlasnych one poznac mamy / o
 tych / á ná tenaprzod sam Pan Bog náš mocny Duchem
 swoim swietym przez posługe wiernych wybranych swo-

Milui-
 ce y nie-
 nawidza-
 ce P. Bo-
 gá / także
 odstepu-
 iace od

Okazanie Zakonu Bożego

Zakonu
y od Wiá
ry Kód
poznáć.

ich / y przez namleyšego Syna swoiego / w piśmie swie-
tym / iásnie świadczy / y te właśnie okazuje / á dostatecz-
nie nam poznáć dawa.

Ná jednym miejscu słowy temi:

5 Mos: 31.
V 9.

Nápišawšy Moyses Zakon tento / dał gi
Ksiedzom / synom Lewi / ktorzy nosili Arche
przymierza Pánstiego / y wšytkim Staršym lu-

V 10.

du. A przykazał im / mówiac: Po siedmi leciech

V 11.

Gdy sie zeydzie wšytek lud Izrahelski / aby sie o-
kazał przed oblicznością pána Boga twoiego /
ná miejscu ktore sobie obierze Pan / tedy bedzieš
czytać słowa Zakonu tego przed wšytkim ludem

V 12.

Izrahelskim / tak żeby wšyscy slyšeli. Gdy sie
wšytek lud ná jedno miejsce zeydzie / tak mezo-
wie iáko żony / tak dzieći iáko cudzoziemcy / kto-
rzy w miešćiach twoich mieškaia. Aby slycháiace
wyczyli sie / á bali sie pána Boga wášego / á strzegli
y skutkiem pełnili wšytkie rzeczy Zakonu tego. A
synowie ich ktorzy teraz nie rozumieia / aby te-
ż mogli slyšec / á bali sie pána Boga swoiego /
wšytkich dni przebywania swoiego ná ziemi.

Ná drugim miejscu słowy temi:

5 Mos: 6.
V 5.

Milowáć bedzieš pána Boga twoiego ze
wšytkiego serca twoiego / ze wšytkiey myšli two-
iey / y ze wšytkiey siły twoiey. A mechay beda sło-
wa teto ktore ia tobie dziś przykazuje w sercu
twoim. A bedzieš ie opowiedal synom twoim / y

V 6.

V 7.

bedzieš

bezdzień ie rozmyślawał sobie w domu twoim / y
idąc droga / legając y wstawając.

Na trzecim miejscu słowy temi:

Ze wyszła nieprawość z Babilonu od Star-
Bych.

Dani: 18.
y 5.

Na czwartym miejscu słowy temi:

Sluchaycieś głuszy / a ślepi nągotuyćie wzrok
swoy ku widzeniu prawemu. Abowiem kto jest
ślepy iedno sluga moy / a głuchy iedno ten do kto-
rego ia posyłam posły moie. Ktory widzi wiele /
a nie strzeże tego / słyby wiele / a nie chce rozumieć
temu.

Esa: 42.
y 18.

Na piątym miejscu słowy temi:

Sluchaycieś teraz tego ludzic śaleni / a serca
tepego / ktorzy oczy macie a nie widzicie / vszy ma-
cie / a nie słybycie. A nie będziecieś sie mnie bac
mowi P A N.

Ierem: 5.
y 21.

Na szóstym miejscu słowy temi:

Biada wam będzie niepobożni. Ktorzy opu-
szczacie Zakon Boga Nawyzszego: bo choćaby-
ście też rozmnożeni byli / pogimećie. Jesli sie roz-
rodzicie / tedy ku przeklectwu / a iesli pomrzecie /
tedy będziecie odłączeni ku zlorzeczeniu.

Ecclesi: 41.
y 11.

y 18.

Na siódmym miejscu słowy temi:

Dobrze prorokował Izaiasz o was pokrytych
ludzich / tak iako napisano jest: Ten lud wstymie
chwali / ale serce ich dalekie jest odemnie. Ale pro-

Mar: 7. y 6.

7.

znie

Okazanie Zakonu Bożego

78. znie mnie chwala / nauczając nauk y przykazania
 ludzkich. Opuściwszy bowiem przykazania Bo-
 79. skie/trzymacie podania ludzkie/ Omywania kru-
 zilkow/ Kielichow/ także y innych wiele rzeczy tym
 podobnych czynicie. I mowil im/ dobrze odrzu-
 cacie przykazania Boskie/abyście podania waſze
 chowali.

Na osnym miejscu słowy temi:

Matth: 15.
 y 14.

Każde ſzczepienie / ktorego nie ſzczepil Ociec
 moy/wykorzeniono będzie. Niechcieſz ich/ ślepię
 ſa/á wodzowie ślepych/poprowadzili ślepy śle-
 pego/obá w dol wpadna.

Na dziewiatym miejscu słowy temi:

1 Timoth: 4.
 y 1.

71. Duch iáwnie mowi / iż oſtátecznych czáſow
 odstąpią niektorzy od Wiáry/ſłuchając duchow
 72. obledliwych / á nauk diabelſkich. Ktorzy mowia
 w obludności leż/ ſkázone mając ſumniema ſwe.
 73. Broniac małżeńſtwá/ zábraniąc pokármow/
 ktore Bog ſtworzył ku przyinowaniu z dzieko-
 waniem wiernym/y tym ktorzy poználi prawdę.

Na dziesiatym miejscu słowy temi:

Matth: 7.
 y 15.

Wystrzegaycie ſie od fałszywych Prorokow/
 ktorzy przychodza do was w odzieniu owczym/
 á wewnątrz ſa wilki drapieżnemi/z owocow ich
 poznacie ie.

Na inſzych mieyſcách wpiſanie ſwietym/tákich á tym
 podobnych iáſnych Boſkich ſwiadectw á nam okaza-
 nych dowodow / bárzo wielka á doſtateczna ieſt obfitość.

Kto

Ktorychem tu k tym przydać zaniechal / mając za to / iż tu
na ten czas z tych dziesiąci / wszelki pobożny a bogoboyny
człowiek / a zwołaszczą wierny / y ktory poznał prawdę / dosyć
iawnie poznać może.

Z pierwszego y z drugiego / iż Ksieża a Stárszy ludu / Obacz
cie to lu
dzie.
miluia Pána Boga wfyscy ci / ktorzy Zakoniego czytają / a
pilnie go nauceją y strzega / tak iako im to dostatecznie
przykazano iest.

Z tych także też y to poznać może / iż ktorzy go nie czy-
tają / a nie nauceją / y nie przestrzegają / ci wfyscy istotnie
Pána Boga nie miluia / ci go nienawidza / ci od Zakonu ie-
go / ci y od Wiary sprawionej od niego odstepuia.

Z trzeciego / czwartego / y piatego / iż od Ksieżey a
Stárszych ludu nie wysłá / ani wychodzi nie prawosć / iż też
nie są ślepiemi / ani głuchemi slugami Bożemi / ani ludźmi
śalonemi / ani sercá tepego / ci wfyscy / ktorzy pismá swie-
tego strone / Zakonu Bożego / y Wiary sprawionej od nie-
go / wiele widza / a tego strzega / y temu rozumieją / y boia się
Pána Boga.

Z tych także też y to poznać może / iż wysłá / y wycho-
dzi nieprawosć: także też / iż są ślepiemi y głuchemi sluga-
mi Bożymi / y też ludźmi śalonemi / y sercá tepego wfyscy
ci / ktorzy wiele pismá swietego / strone Zakonu Bożego / y
Wiary sprawionej od niego / widza a nie strzega tego / wie-
le slyśa a niechca rozumieć temu / y nie boia się P. Boga.

Z szóstego / iż Ksieża a Stárszy ludu / wfyscy są y be-
da błogosławieni / ci ktorzy wiernie trzymają Zakon Boga
nawyzszego.

Z tego y to poznać może / iż biada iest / y bedzie wfyt-
kim niepobożnym / ktorzy opuścują Zakon swiety Bożi
tego. Abowiem / chociaż oni teraz inż są rozmnożeni / przed-
sie czasu nawiedzenia Pánstiego istotnie pogina. A iesli się

też ięszce daley iakożkolwiek y w nawiejszey wielkości roz-
rodza / tedy ku przeklectwu / a iesli pomra / tedy beda ko-
niecznie odlaczeni ku zlorzeczeniu.

Z siodnego / iż Ksieza a Staršy ludu / nie sa niepobo-
żnemi / ani pokrytemi / abo obludnemi ludźmi wšyscy či /
ktorzy vsty prawdziwie / a sercy wiernie / ſzczyrze / pożytecz-
nie / a nie poproźnu Pána chwala / naucaiaac nauk y przyka-
zań Boſkich. Opuſzczaią y odrzucaia podania / nauki y
przykazania ludzkie.

Z tego y to poznać moze / iż iſtotnie pokrytemi abo o-
bludnemi ludźmi ſa wšyscy či / ktorzy Pána Boga tylko v-
ſty chwala / a ſercá ſwe od Pána dalekie máia / a iż po pro-
źnu Pána chwala wšyscy či / ktorzy naucaiaac nauk a przy-
kazani ludzkich / opuſzczaią przykazania Boſkie / a trzymaia
y zachowuia podania ludzkie / omywánia kruzlikow / kielichow /
y inšych rzeczy tym podobnych / oczom ludzkim cu-
dnych / vſom łagodnych / a ſercom obludnych / y dušom
wiecznie ſłodnych / bárzo wiele a prawie až názyt czynia.

Z oſnego / iż Ksieza a Staršy ludu beda zachowani
od wykorzenia / či ktorzy ſa od Oycá niebieſkiego ſzcze-
pieni / to ieſt z láſti iego Oycowſkiej powołáni / vybráni y
poſtánovní / a tych takowych ſluſnie y mocnie ſie trzy-
máć mamy / ktorzy Zakon ſwiety tegoż to Oycá niebieſkie-
go / y Wiára ſwieta ſpráviona od niego widza / a widzace
z ſoba y przy ſobie / wedle tegoż to Zakonu / y teyże to wiary /
nauka prawdziwa ná gore niebieſka prowadza.

Z tego y to poznać moze / iż ktorzy od ludzi ſzczepieni /
to ieſt / z pieniedzy málych y wielkich ſum nářadzeni a po-
ſtánovní ſa / či wšyscy ezaſu náwiedzenia Pániſkiego / i-
ſtotnie wykorzenia beda / a tych niecháć mamy / gdyž či
ſa ſlepi / a wodzowie ſlepych / prowadzacy nauka falſzywa
ſlepi ſlepe / y ſpolu z nimi wpadáacy w dol piekielny.

Z dziewiątego / iż Księża a Stárszy ludu / nie odstąpi-
li y nie odstepnia od Wiary / ci ktorzy sie nie dopuścili y nie
dopuszczają broić rzeczy tych / o ktorych Duch iawnie mo-
wi.

Z tego teży to poznać może / iż tych ostatecznych czą-
sow / iuz od niemáto przeminelych lat / odstapili / y po dzi-
siejszy dzień odstepnia / y aż do dnia przyścia Páńskiego od-
stepować beda od Wiary wszyscy ci / ktorzy w obludności
mowili / a ktorzy mowia / y ktorzy mowić beda też / ktorzy
májac skázone summienia swe / bronili / bronia / y bronić be-
da małżeństwa y pokármow / ktore P A N B O G stworzył ku
przyimowaniu z dziełowaniem wiernym / y tym ktorzy po-
znali prawdę.

Z dziesiątego / iż Księża a Stárszy ludu nie sa falszywe-
mi Proroki / ci ktorzy przychodza do nas w prawym nieo-
bludnym odzieniu owczym / a wewnątrz nie sa wilki dra-
pieżnemi / ktore z owocow ich / a zwłaszcza y osobliwie z
tych / (gdy Zakon Pána Boga nášego / y Wiare sprawiona
od niego / wiernie trzymają / a bez wśelákiey wymy / y przy-
sády / bez spocenia y nicowania / w całosci a w zupełności /
tak iáko od iego Bostiey wszechmocności wydány jest /
prawdziwie zachowują) poznawamy.

Z tego y to poznać może / iż falszywemi proroki sa wszy-
scy ci / ktorzy przychodza do nas w nieprawym / ale tylko w
obludnym odzieniu owczym / a wewnątrz sa wilki drapie-
żnemi / ktore z owocow ich poznać mamy. Ktorzy nie tylko
od samego Pána Boga nášego / w tym wyższej oznaymio-
nym piśmie swietym / nam ku poznaniu dostatecznie oka-
zani sa. Ale ktorzy też ieszcze k temu Bostiemu okazaniu z
owocow swych własnych / niżej oznaymujących y okazu-
jących / sami siebie iawnie okazują / y dostatecznie poznáć
dają.

Iż iáko w Zakonie starym oni Księża a Stárszy ludu /

Okazanie Zakonu Bożego

tak też y w Zakonie nowym / oni dawni y terażnieyszy nas
mieścnicy y nasłabowicy onych / iásnie y własnie takies
mi / á iáskornie temu sa / iákicmi á ktoremi ie **PAN BOG** náš
mocny / w piśmie swoim swietym bázro špetnie názywác
raczy.

Abowiem iáko oni dawnieyszy tegož to Pána Boga
nášego nie milowali / iáko go mienawidzieli / iáko od Zakon
u iego / y od Wiáry správioney od niego odstepowali / iá
ko serca swe od Zakonu iego zátwardzali / zé. Tak własnie
tež y či ninieyszy tegož to Pána Boga nášego nie miluiá /
tak go mienawidzá / tak od Zakonu iego y od Wiáry sprá
wioney od niego odstepuiá. A iáko Prorok swiety mo
wi iáwne iásnie / tak á nie ináčzey własnie: **Serca swe**
zátwardzili iáko Adáment / izby nie slyšeli Zakon
u y słow ktore Pan zastepow posyłał w Duchu
swoim / przez posługe dawnych prorokow swo
ich / skąd oto wzruszyło sie wielkie rozgniewanie
od Pána. Iž ich bázro wiele ginie w tym żywo
cie / iž odstapili od Zakonu / ktory im iest dan.
Gdyž Bog pilnie roskázał przychodzácym / ilež
króć iedno przychodzili / coby czynić / áby došli
żywota / y czegoby sie mieli trzymác / áby vsli ka
ránia. Ale oni nie byli poslušni nápomínáníu / y
przeciwiili sie iemu / y paráli sie przeciwiemu / my
slámi prozneni. A zlošćiwým żywotem swym
sámi sie zdradzali. Záprzeli sie nawyžšego / nie zá
chowáli drog iego. Wzgárdžili Zakon iego / á
odrzucili obietnice iego / á nie czynili došyc sprá
wom postánowioným od niego. Ná on czas ne
z dni beda ktorzy žle vžywáli vstáw moich / á zo

Zach. 7.
y 12.

4 Efdr: 7.
y 20.

y 21.

y 22.

y 23.

y 24.

4 Efdr: 9.
y 9.

stana w mekách / ktorzy ie gárdzac odmiataią.
 Abowiem ci co za żywota swego / używając do-
 brodziejstwo moich / niechcieli mnie poznać. Brzy-
 dzili sie Zakonem moim / gdzie ieście mieli miey-
 sce ku pokucie nie rozumieli / ale tym wzgárdzili /
 ci musza to po śmierci w mekách poznać. Tymże
 też własnie obyczaiem sercá swe zátwardzili y od tego ni-
 żey ná šestci mieyscách okázniacego Zakonu y pismá swie-
 tego: Nie bedziesz bral imienia Pána Boga two-
 iego ná dáremno / bo sie Pan msćic bedzie ná d-
 tym / ktory imie iego ná dáremno bierze. Cożkol-
 wieci przykazuje / to tylko czyni Pánu Bogu / nie
 przydaway nic ani też odeymuy. Wszelkie bo-
 wiem slowo Boze jest czyste / á jest zá tarcz tym
 ktorzy w nim dusiają. Nie przydawayże k słowom
 iego / żeby cienie skral / á żebyś nie byl náleżion
 klamca. Nie przydawaycieś k słowom ktore
 wam mowie / ani od nich nic nie odeymyćie /
 strzeżcież przykazania Pána Boga waszego / kto-
 re ia wam przykazuje. Za prawde / zá prawde
 powiedam wam / iż pierwey przeminie Niebo /
 ziemiá / niżeli iedná literka z Zakonu / aż sie wšyt-
 ko wypelni / kto tedy przestapi iedno przykazanie
 z tych namnieyšych / á tak ludzi vczyc bedzie / ten
 namnieyšym slynać bedzie w krolestwie Niebie-
 skim: Ale kto bedzie vczyc / ten bedzie wielkim sly-
 nąc w krolestwie niebieskim. Abowiem ktoby zá-

Y 10.

Y 11.

Y 12.

2 Mof: 10.

Y 7.

5 Mof: 12.

Y 32.

Prover: 30.

Y 5.

5 Mof: 4.

Y 2.

Matth: 5.

Y 18.

Y 19.

Iaco: 2.
y 10.

Upomni
nianie
wierne.

Obaczcie

Wskazanie
zakonu Bożego
90.

chował wšytek Zakon / á w iednymby przestá-
pil/winiem iest wšytkiego.

O ludzie wieku tego / ktorzy Pána Boga y zbawienie
duš wášych miluiecie / obaczcieš sie ná słowa teraz wyž-
šey oznaymione / á zwołašezá ná słowa one od Pána Kry-
stusa mowione: **Wystrzegaycie sie od fałšywych**
prorokow / ic. O ludzie pobožni / ludzie bogoboyni/
ludzie poćciwi/dla P. Boga wystrzegaycieš sie od nich / á
poznaycie ie / widzac iásnie / slyšac głošnie / rozumieiac y
wiedzac własnje / iz či fałšywi prorocy / á drapiežni wilcy /
či sami siebie iawnie poznác dawáia z pierwšych owocow
swych własných / tych á tákowych : Gdyž oni z iáwney
przeciwo Pánu Bogu máiacey nienawišci / á czyniacey
niepráwosci swey / Zakonu iego swietego / ták iáko im iest
dan / á iáko im przykazano przed wšytkim ludem / nie czy-
tania / dla przyczyny tey / á dla wyrządzenia y wypelnienia
swoiego własnego owocu / to iest / złošciwego skutku tego /
Aby oni sami nie czytáic / á inšy wšyšcy ludzie nie slyšá-
ic / nie wczyli sie Zakonu tego / y nie bali sie Pána Boga ná-
šego / ani pilnie strzegli / y skutkiem niepelnili wšytkich zae-
czy Zakonu tego. A iesli kiedy o Zakonie swietym Pánu
štim náuczáia / tedy tákze tež oni z teyže to iáwney niena-
wišci przeciwo Pánu Bogu máiacey á niepráwosci czy-
niacey / tegož to Zakonu Božego / w náukách swoich mo-
wieniem / pišaniem y w druku podawaniem / ták prawdzi-
wie á spráwiedliwie / ták cále á doštonále / ták iásnie á wla-
šnie / iáko gi sam Pan Bog náš pálcem swym własným
Boštim nápišác / y mowić / y przez Mozyšá sluge swego
poštanowić raczył / nie dokládaia : A tym niedokládanjem
od prawdziwey znátomosci Pána Boga nášego / y Zako-
nu iego swietego / lud iego odludzáia. Bo iáwne ná odpor
wyžšey oznaymionemu zakázaniu / y tež frogiemu zemšcze-
niu y karaniu / nie tylko ná darmo biora / odeymuia / ale ták /

tako pismo swiete swiadczy / zdradliwie przestepnia
y vkradaia od pierwszego artikulu tegozto Zakonu imie
swiete Boskie to a takowe: Ja jestem Pan Bog twoy /
ktorym wywioldl ciebie z ziemi Egiptskiej / z do-
mu niewoley / tylko dokladaias po tym nasladuiace to
a takowe: Niemey Bogow cudzych / zc.

Takze sie tez poznac dawaias z drugich owocow swych
tych a takowych. Gdyz oni z teyzto nienawisci a niepra-
wosci swey przeciwo Panu Bogu maiacey / od prawego
a prawdziwego Zakonu tego Boskiego poznania / vmiemia
y skutecznego pelnienia lud Bozy odludzaia / a do bogow
cudzych / do obrazow rytych / lanych / tworzonych / zc. do po-
dobienstw wselakich tych rzeczy ktore sa na niebie wzgo-
re y ktore na ziemi nisko / y ktore sa w wodzie pod ziemia /
przyludzaia. A w tych y dla tych Pana Boga barzo obra-
zaiacych nieprawosciach swych / w nienawisc Panstva a
w sroga pomste tego Boska zaludzaia / biorac na darmo / o-
deymuiac a zdradliwie przestepuiac y vkradaiac wtorego
artikulu tegozto Zakonu / Imie tego swiete Boskie to a
takowe: Nie czyn sobie obrazu / ani zadnego po-
dobienstwa / ktore iest na niebie wzgore / y ktore
na ziemi nisko / ani tych ktore sa w wodzie pod
ziemia. Nie bedziez sie im klania / ani ich chwala-
lit / Jaciem iest Pan Bog twoy mocny / zawisny
w milosci / mszczac sie nieprawosci oycowskiej
w syniach / w trzecim y czwartym pokoleniu tych
ktorzy mie nienawidza. A czynie milosierdzie
nad tysiacmi tych ktorzy mie miluias y strzega
przykazania mego.

Takze sie tez poznac dawaias z trzecich owocow swych

tych

Efdr: 7.
Y 24.
Ierem: 23.
Y 30.

II.

Od przy-
kazania
Bozego
odludzes
nie / a do
obrazow
przylu-
dszenie.

Na dare
mno bra-
nie / odep-
mowanie
zdradli-
we prze-
stepowa-
nie y vs-
kradanie
Imienia
Bozego.

III.

Okazanie Zakonu Bożego

tych a takowych: Gdyż oni z teyże to przeciwko Panu Bo-
gu mającey nienawiści / a czyniacey nieprawości / tenże to
świety Zakon iego / nie tylko nicnia ná darmo biorac / odey-
muiac a zdradliwie przestepuiac y vkradaiac artikul tento
wyższej oznaymiony wšytek wtory / a ná to miejsce trzeci
od polowice wtorym być klamliwie y falszywie wdawaiac /
Imię Bo- ten a takowy: **Nie bierz Imienia Pána Boga twego**
3r. **ná daremno.** Ale gdy ieszcze ktemu a nád to / od práwe-
go / prawdziwego / zupełnego Zakonu poznania / vmienia y
stuteczneho zachowania lud Boży odludzaia / a ná pomste
iego Bosta przyludzaia. **Ná darmo biorac / odeymuiac /**
zdradliwie przestepuiac y vkradaiac / od tegożto trzeciego
artikulu imie to a takowe: Bo sie PAN msćić bedzie
nád tym / ktory Imie iego ná daremno bierze.

IV.

Także sie też poznac dawaiac z czwartych owocow
swych tych a takowych: Gdyż oni tenżto Zakon Pánstí /
nie tylko nicnia / a klamliwie y falszywie czwarty artikul /
trzecim być wdawaiac ten a takowy: **Pamiętay abyś**
Sábát. **dzień Sábátni swiecił.** Ale gdy także też od práwe-
go / zupełnego Zakonu poznania / vmienia y stuteczneho zá-
chowania lud Boży odludzaia / a ktemu przyludzaia / aby
siódmeho dnia Pána Boga nášego / tak iáko nářadzić y
przykazac raczył / nie swiećili: ale aby siódmy dzień swiety
Pánstí / ná ich z wymyslow rozlicznych vřnowánych
mřalskich záboboniech y sprošnych bátwochwáštwiech /
a potym ná márnym prožnowaniu / rozlicznym graniu / ta-
necznym skakaniu y zbytecznym obžyraniu / řc. trawili. **Ná**
darmo biorac / odeymuiac a zdradliwie przestepuiac y v-
kradaiac imie ábo slovo to: Przez řešć dni bedzieř
robít / y wykonař roboty twoie: Ale siódmeho
dnia / dzień Pána Boga twego / nie bedzieř czy-
nił vczynku žádnego wen / ty / y syn twoy / y corřá

twoia /

twoia / sluga twoy y sluzebnica twoia / bylo
twoie / y gość ktory jest w domu twoim. Albo/
wiem w sześci dniach stworzył Pan Bog niebo/
ziemie / morze y co w nich jest / y odpocznął dnia
siódmego. Przetoz błogosławił dzień Sabátu
Pan / y poświęcił iego.

Także sie też poznac dawacia z piatych owocow swych
tych a takowych: Gdyż oni piaty artykuł tegoż to Zakonu
Bożiego nie tylko nicnia / to jest / kłamliwie y fałszywie
czwartym być wdawacia ten a takowy: **Czcí oycá twe/
go y mátkę twoie.** Ale gdy także też od prawego zu-
pełnego Zakonu poznania / umienia y skutecznego zácho-
wiania lud Boży odludzáia / ná darmo biorac / odeymuiac á
zdrádlíwie przestepniac y vkradáiac / od tegoż to artykułu
imie ábo slovo to: **Abys dlugo żyw byl ná ziemi/
ktora PAN BOG twoy dá tobie.**

Także sie też poznac dawacia z šestych owocow swych
tych a takowych: Gdyż oni šestý artykuł tegoż to Zakonu
Bożiego nicnia / á piatým být wdawacia ten a takowy:
Nie zabíiesz.

Także sie też poznac dawacia z siódmých owocow
swych / tych a takowych: Gdyż oni siódmy artykuł tegoż to
zakonu Bożego nicnia / á šestým být wdawacia ten a takó-
wy: **Nie zcudzoložysz.**

Także sie też poznac dawacia z osmych owocow swych
tych a takowych: Gdyż oni osmy artykuł tegoż to zakonu
Bożiego nicnia / á siódmým být wdawacia / ten a takowy:
Nie pokrádnieš.

Także sie też poznac dawacia z dziewiatých owocow
swych tych a takowych: Gdyż oni dziewiatý artykuł tegoż
to zakonu Bożiego nicnia / á osmým být wdawacia ten a tá-

V.

Cześć.

VI.

Nęjobos
stwo.

VII.

Cudzolo-
stwo.

VIII.

Kradzież
stwo.

IX.

Falszywe
świádec
stwo.

X.

Pojáda
nie.

4 Efdr: 7.
y 24.

Ierem: 23.

y 30.
XI.

kowy: Nie przemowisz fałszywego świadectwa przeciwko bliźniemu twemu.

Także sie też poznac dawacia z dziesiatych owocow swych tych a takowych: Gdyz oni dziesiaty artikul tegoż to zakonu Bożkiego nicnia/ a dziewiatym y dziesiatym być kłamliwie y fałszywie wdawacia/ ten a takowy: Nie požadaś domu bliźniego twoiego/ ani požadaś małżonki iego/ ani sługi/ ani dziewki/ ani wolu/ ani ośła/ ani wśytkich rzeczy ktore sa iego. A zwłaszcza y osóbliwie: Gdyz oni nie z żadney ku Pánu Bogu máia cey miłości/ ani też nie ku żadney części/ chwale iego Bożkiew swiatobliwosci/ ale z fcyrey swey przeciwko Pánu Bogu/ y temużto zakonowi iego máia cey nienawisći/ a czynia cey niepráwosci/ z iednego tegoż to artikulu/ abo postanowienia/ ná dwa artikuly/ abo ná dwoie postanowienie rozdzielacia: a dziewiatym y też dziesiatym być wdawacia dla tego/ aby tym rozdzieleniem wśytkim ludzjom pilnie potrzebny/ a bárzo známieniće pożyteczny/ od samego PANA BOGA postanowiony wtory artikul pokryli/ potlumili y ná wieki wniewiecz obroćili. Ten ktory oni swoim mowieniem/ piśaniem y w druku podawaniem w náukách swych/ od wiadomosci/ znaiomosci y umietnosći wśytkich ludzi/ od záczatku zakonu nicowania/ nie tylko ná darmo bráli/ odeymowali/ ale tak własnie/ iáko piśmo s. swiádczy iásnie/ zdrádliwie przestepowali/ a ieszcze po dziesieyfy dzień ná darmo biora/ odeymuia a zdrádliwie przestepuia/ y też przed káždym bliźnim swym/ tak iáko to Pan Bog przez proroka táwnie mowić raczy/ ykradaia.

Takżec sie też poznac dawacia z iedenastych owocow swych tych a takowych: Gdyz oni bez wśelkiej boiaźni PANA BOGA nášego/ y bez wśelkiego wśtydu swego nie tylko w druku piśmem to podawacia/ ale też po rozlicznych

miejscách

miejscach biegając / zwłaszcza czasow swoich wymyslo-
nych odpustow / szczyrych istych rozpustow / w kazaniach
swych głosnie prorokuia / abo powiedaia / Jz nie iest rzecz
slusna y należąca ludziom stanu swietstiego / pisać czytać
y pisać sie badać / tylko onym samym Kaptanom abo
Ksiedzom pomazanym. To barzo sztucznie a chytrze swe-
mi subtelniemi fortelami w ludzi wluźali y wluźaia / sercá
ich kłamliwie osuławali y osuławia / powiedaiać / iż
wszytkim wobec / y każdemu z osobná w stanie swietstym
dosyć iest słuchać / y poslušnym być tego / wierzyć temu /
trzymać y zachować to / co oni (miánuiac sie być / a czyniac
sie Bosciolem powszechnym) w tradiciach swych poda-
waia / a w kazaniach powiedaia. Ktoremizto tradiciami
własnymi / sztuczniemi a chytrniemi / (z wymyslu swego a po-
duśczenia sáatánstiego wknówanemi) fortelami swemi / sá-
mi sobie a temużto sáatánowi mistrzowi swemu kwoli / nie-
zliczona wielkość ludu Bożego zwiedli / y iestże im daley
tym barzicy y wiecey zwodza do czterech skodliwych a zá-
rażliwych bledow tych a takowych. Do pierwszego / że
opuszcili zbawienne nauki w piśmie swietym obficie dane
y zostawione / a zwłaszcza między inemite a takowe:

Przyslušnięba iest rzecz / PANA BOGA słuchać /
a niżeli ludzi. Badać sie pism / Duchá nie gá-
ście / prorocctwy nie gárdźcie / wszystkiego doświad-
czaycie / a co dobrego / to trzymaycie. Namiley-
sly / nie wierźcieś każdemu duchowi / ale do-
świadczaycie duchow / iesli z Bogá sa / boć wiele
falszywych prorokow wyszlo ná swiat. Wy-
strzegaycie sie od falszywych prorokow / ktorzy
przychodza do was w odzieniu owczym / a we-
wnartz sa wilcy drapieźni / z owocow ich pozna-
ciecie. Do wtorego / że opuszcivszy te zbawienne nauki /

Odzieni-
e owcze o-
bludnych

Cztery
bledy / do
Procyh
lud Boży
zwiedzio-
ny iest.

I.

Act: 5. v 29.
Ioan: 5. v 39
1 Thef: 5.
v 19.

1 Ioan: 4.
v 1.

Matth: 7.
v 15.

II.

Okazanie Zakonu Bożego

to jest / posłuchnowszy radšey ludži / á niželí Pána Boga / nie czytaiac á nie badaiac sie písm / ducha gášac / proroctwy gárdzac / duchom wierzac / wšyrtkiego / á zwołášczá duchow iesli z Boga sa nie došwiadczáiac / co dobrego nie trzymaiaac / falszywych prorokow sie nie wystrzegáiac. Nie widza / nie slyša / nie mowia / nie umieia / nie rozumieia / nie przestrzegáia y nie záchowuia wšyrtkiego dziešciecór gá zakonu / przymierza ábo przykazania / tak iáko jest prawdziwie od sáamego Pána Boga tego swietym właŕnym Boštim pálcem nápisáne y mowione / przez Moysesá tu pilnemu przestrzeganiu y záchowaniu wšyrtkim ludžiom podáne. Do trzeciego / že Wiary prawdziwey swietey Krzešciańškiey / od Pána Boga sprawionej nie máia / ná powiáškách obledliwych / tradiciách tych obludnikow swoich grunt základáiac / przeštwáia. Do czwartego / že ich duchow obledliwych / prorokow falszywych / zwodźcielow swych nie znáia / y owšem one zá swietobliwe kšie dze á káplany / y zá kóšciol powšedni byé (tak iáko ie obludnicy swoia hipokrytonabožnošcia zwodzja) máia / trzymaia / y wyznawáia.

III.

IV.

Wápomí
nánie
wierne.

Dwie
przyczyny
dlakto
tych tradiciami
nárabia

to.

I.

O ludžie wieku tego / dla Pána Boga bárzo pilnie proše / obaczcie / á sprawiedliwie roz:znaycie to / iákim powšednim kóšciolem sa ci káplani ábo kšieža pomázani / gdyž oni tym w druku podawaniem / á w kazaniách prorokowaním / ábo powiedaniem / nie z ducha swietego / nie dla swietych Pánu Bogu wdziecznie przyiemnych / á ludowi tego požytecznych / potrzebnych á zbáwiennych náuk nárabiaia y nárabiaia: Ale z ducha nieczystego / dla przekletych / Pánu Bogu brzydliwych / á ludowi tego škodliwych y zárašliwych wyžšey oznaymionych czterech zwodnych bledow swych / á dla dwu przyczyn tych á takowych. Dla pierwszey / že oni piáci pierwszych ártikulow zakonu Božego / štuczniey nicowác y okešowác / á zwołášczá iz wtorego wšyrtkiego / we czwartym / piatym y šóstym wierszu po-

stano.

stanowionego / zgola żadnemi inemi w świecie wymyslo-
nemi fortelami swymi / nie mogli y nie mogą z tychże ksiąg
Bibliey pisma świętego / na darmo wsiac / a przed każdym
bliżnim swoim zdradliwie przestąpić / y wkrasć / skorzysć /
y wnivec obroćć / tak iako to w innym rozlicznym pisaniu /
tez w drukowanym podawaniu / y w wstnym swoim pro-
rokowaniu abo powiadananiu / obecnie a pospolicie czynili y
czynić nie przestawia. Dla wtorey / iż oni to widza / y
dostatecznie sobie y satanowi na przekazce wielkiej być
wiedza / gdy pobożni a bogoboyni stanu swietstiego ludzie /
podlug nauki danej pisma sie badaia / duchowie iesli z Boga
sa doświadczaią / ducha nie gafia / prorocctwy nie gardza /
wsytkiego doświadczaią : tedy ziad za pomoc a za osobli-
wym darem Pana Boga naszego / **Zakon swiety iego y**
Wiare swieta **sprawiona od niego** / także tez wsyt-
kie te a takowe kapłany abo ksiadze pomazane / Kosciolmi
powsechnymi sie czyniace y nazywaiace. Doktory a Pha-
ryzeuse pokryte / slepe slepych wodze / prowadzace y wpa-
daiace w dol piekielny / ludzi zlosliwe / starse ludu Bosti
zakon ni: uiace / Bostie imie na darmo biorace / zdradliwie
przestepiace / od zakonu y od Wiary odstepuiace / duchow
obludliwych a nauk diabelskich sluchaiace / w obludno-
sciach klamstwa mowiace / skazone sumnienia swe maiace /
slugi Boze slepe a gluche / proroki falszywe / wilki drapie-
zne : y tez nieprawosci a nienawisci y wsytkie nagorfe
wynalasti / wlasne owoce ich / iawnie / iasnie / dostatecznie /
skutecznie y wlasnie poznawaią. A torez to dwie przyczy-
ny / iż te kapłany pomazane / te powsechne Koscioly zmy-
slone / barzo w oczy a wlasnie / w cala skore ze wsytkich
stron / az do serca ich kolac / przenikaią y przeraaią. Przet-
o y dla tegoż oni temiz to w druku podawaniem / a w kaza-
niach prokowanem / abo powiedanem obludnemi azwo-
dnemi tradiciami / pilnie iako z mocy a gwaltu mistrzostwa

II.

Ioan: 5.
V 29.
Ioan: 4.
V 1.
Thef: 5.
V 19.

Okazanie Zakonu Bożego

Jerem: 9.
v 3.

v 5.

v 8.

v 9.

Ezech: 13.
v 6.

Ofea 7.
v 13.

Jerem: 23.
v 21.

v 22.

czme nárabiáta / á temi ludži widzące / ślepemi / slyšace głu-
chemi / mowiące niememi / madre głupimi / á żywe mar-
twymi / (aby zakonu Bożego / wiary spráwioney od niego /
y ich zwodzicielow swych nie poználi / poznác nie mogli y
poznác sie nie náuczáli) działáta. A nie ináczey iedno iáko
sam **PAN BOG** náš o nich mowić raczy iáwnie / iásnie / ták
oni źrzetelnie y włásnie: **Jezyki swoje ku kłamstwu**
iáko łuk wyciągáis / nie vmacniáis / c sie w praw-
dzie dla tego / iż postepniá ze złości w złość / á nie
poznawáis / mnie mowi PAN. Káždy podchodži
bliźniego swego / á nie mowi z nim w prawdzie:
Abowiem zwyczáli ięzyk swoy powiedác kłam-
stwo / á stáráis sie pilnie iáko by źle czynili. Jezyk
ich strzałá śmiertelna / zábawiaá sie kłamstwem /
káždy mowi obludnie w vsćiech swoich pókoj z
bliźnim swoim: **ále wewnątrz zmysła zdrády.** I-
zali ich dla tego nienáwiedze mowi **PAN,** izali nie
pomścí sie dušá mojá nád ludem ktory iest ták-
wym? A co teź Prorok Duchem swietym náchtiony o
nich iáwnie mowi temi słowy: **Prozne rzeczy proro-**
kuis / y kłamstwá przepowiedáis / mowiac / PAN
mowi / gdyž ich Pan nie posyła / á wždy oni twier-
dzą powiesći swoje. Item / co Pan Bog teź przez
Proroiki swoje o nich y do nich mowić raczy / słowy temi:
Biáda im iż odstąpili odemnie / beda spustošeni
že wykroczyli przeciwko mnie / iam ie odkupil á
oni mowili przeciwko mnie kłamstwá. Nie posy-
lałem prorokow á oni biegáli / nie mowilem do
nich á oni prorokowali. **By byli stali w rádžie mo-**

iey/

iey / á oznáymowali słowa moje ludowi moie/
 mu/wždybym ie byl odwiódł od ich zley drogi y
 od nagorſzych myſli ich. Dla tegož oto gniewam
 ſie ná proroki/ mowi PAN, ktorzy krádna ſłowa
 moje / ieden každý od bliźniego ſwoiego. Oto
 gniewam ſie ná proroki/ mowi PAN, ktorzy bio/
 ra iezyki ſwe y mowia/ mowi PAN. Gniewam ſie
 ná te ktorzy mowia to co ſie im márzyło / á zwo/
 dźili lud moy máctwem ſwym y dźiwy ſwemi/
 gdyżem ia ich nie poſtał / á nim tego im nie poru/
 czył. Dla tegož tedy/ Ja wezme was odnoſiac/ á
 opuſzcze was / y Miáſto ktorem wam dał y oy/
 com wáſzym/ od oblicznoſci moiey. A dam was
 w potepienie y w pohánbienie wteczne/ ktore ni/
 gdy zapomnieniem nie bedzie zgládzone. Item/
 co Pan Bog náſ mocny przez wiernego ſluge ſwoiego/ te/
 dniemu á každemu z nich iáwnie mowić raczy ſłowy temi:
 Wſtá twoie rozpuſzczáſ zázloſcia / á iezyk twoy
 plecie zdrády. Coſ czynil á iam milczal / dla te/
 gożeſ nniemał żebym ia byl iáko ty: ále cie bede
 karal/ á przelożec to przed oczy twoie. Item/ co teź
 Prorok s. od Pána Boga náſego nam wſytkim opowie/
 da ſłowy temi: Tak PAN BOG zaſtepow mowi:
 Nie ſluchaycieſ ſłow Prorokow / ktore wam
 prorokuiá/ náuczaiáe was proznoſci / opowie/
 dáie widzenia ſerca ſwoiego / á nie to co wyſtlo/
 z yſt Pánſkich. Item/ co Duch Pánſki przez wybrane
 naczynie ſwe nam wſytkim opowiedá/ y moenie przykázu

y 10.

y 21.

y 32.

y 19.

y 40.

Pſal: 50.

y 19.

y 21.

Jerem: 23.

y 16.

Okazanie Zakonu Bożego

Gal. 3. 8.

7.

10.

ie słowy temi: Byśmy też my albo y Anioł z niebá/
przepowiedał wam miano to cośmy wam kazáli/
niechay przeklectwem będzie / Jakożem przepo/
wiedział wam / y teraz zaśie opowiedam / bedzieli
wam kto kazal oprocz tego coście przyieli / to
niech przeklectwem będzie. Teraz tedy do ludzi/
li wiode / czyli do Bogá? Na to wszytko ci Zakonnicy /
to jest / Boski zakon nicniacy Bsieża a Káplani pomá-
zani / ci Kosciotowie powsechnizmysleni / zgoła by nas
mniey nie dbáia: ale przedsie od tego / oczy zaslepwszy /
všy záglušy všy / a sercá zátwardžy všy / táwnie / chciwie /
vporne á złošciwie temisto swoimi wymyslonymi trádici-
ciami / dla tych wyżšey oznaymionych czterech zwodnych
bledow swoich / y dla tych dwu przyczyn do sercá ich prze-
nikáiacych á przeražáiacych / włásnie iáko z mocy á gwał-
tu bázpo pilnie nárabáia.

O ludzie wieku tego / dla Pána Bogá pilnie proše / o-
báczcieš sie ná słowá Pánštie te / ktore tu widžicie y slyšy-
cie: Abowiem Pan sam przez sie y przez wybráne swe do
was ie posyla / abyście sie ná nie obaczyli / potepienia všli /
á zbáwieni byli.

XII.

Takže sie teź poznác dáwáia ze dwunástych owocow
swych tych á tákowych: Gdyž oni nie tylko tym á táko-
wym zakonu Bože° przed vsytkim ludem nieczytaniem /
nicowaniem / á od ludzkiey wiadomošci / znánošci y v-
miecietnošci ná dáremnym bránie / odeymowaniem / zdrá-
dlivym přeštepováním / vkradáním / rozždeláním / pí-
smá czytác y písmá sie bádac zabráním. Ale gdy teź ie-
šce z temu á nád to y inemi nižey oznaymúacemi táwnie
v skutku wykonywáiacemi nieprávošciami á nienáviš-
šciami swemi / od Boskiego przymierza / słowá / moroy / gło-
su / náuki / drogi y šcieški štárey / to jest / Zakonu y Wiáry

Dobrey

Dobrey swietey / Krześcíanstkiey / odstapili : A do zley po-
 gánstkiey przystąpili / ktora sami siebie / y niezliczona wiel-
 ka wielkość wśelakich stanow ludzkich pomamili y po-
 zwodzili : a iefszę tu dalszemu mamieniu y zwodzentu / my-
 śli y sercá swe / tak iáko piekielny grunt záśádžili. Co wśel-
 ki pobożny á bogoboyny czlowiek / duchow doświadczáia-
 cy / piśm sie bádáiacy / pilnie posłucháiacy / wiernie w sercu
 swym rozmyśláiacy y záchowuáiacy / iáśnie wyžrzy / głośnie
 wstýšy / dostátecznie wyrozumie / y gruntownie pozna. A-
 bowiê Przymierze / słowo / Mowá / Głos / Tłáuká / Drogá y
 Ścieżká stára / to iest / Zákon y Wiára od Pána Boga po-
 stánowiona / dána y przykazána iest iáśnie / iáwnie y wła-
 śnie słowy temi : Ja iestem P A N B O G twoy / ktorym
 wywiódł ciebie z ziemie Egypstkiey / z domu nie-
 woley. Nie miey bogow cudzych przedemná.
 Nie czyni sobie obrázu rytego / áni wśelkiego po-
 dobienstwá / ktore iest ná niebie wżgora / y ktore
 ná ziemi niśto / áni tych ktore są w wodzie pod zie-
 miá : nie bedžieš sie im klánial / áni ich chwalił. Ja
 iestem Pan Bog twoy mocny / zawisny w miło-
 ści / mścząc sie niepráwości oycowstkiey w sy-
 niech w trzecim y czwartym pokoleniu tych / kto-
 rzy miéniéniáwidzú : A czynie miłosierdzie ná d-
 tysiącmi tych ktorzy mié miłuiú y strzegú przyka-
 zánia mego. Nie bedžiecie mieć bogow srebr-
 nych / áni bogow zlotych nie wczyniecie sobie. Nie
 náśláduycieš bogow cudzych ábyście im służyć
 mieli y chwalić ie / áni mie tu gniewu sprawami
 rúk wášych wyzynamycie. Poswiećcieš sie á
 badžcie swietymi / boć ia swiety iestem P A N B O G

2. Moř: 20.
 v 2.

v 3.

v 4.

v 5.

v 6.

v 21.

Levit: 20.
 v 7.

Deut: 32.
 v 39.
 Levit: 20.
 v 19.
 v 37.

Levit: 26.
 v 1.

v 24

v 3.

v 4.

v 5.

v 6.

v 7.

v 1.

wasz / ostrzegaycież przykazania moich / a czynicie
 ie / Jakiem jest Pan Bog ktory was poswiacam.
 Poznaycież mnie iuz izemci ia sam jest BOG, a
 nad mnie inego niemasz. Ja PAN, przykazania mo-
 ich przestrzegaycie. Ja PAN BOG wasz ktorym
 was wywiold z ziemi Egiptskiej / strzeżcie
 przykazania mego y wshytlich sadow / a czynicie
 ie / ia PAN. Ja PAN BOG wasz / nie uczynicie so-
 bie baltwana / ani obrazu rytego / ani slupow za-
 dnych bedzicie stawiac / ani kamienia foremnie
 rzezanego nie bedzicie miec w ziemi waszey / kto-
 remubyscie sie klaniać mieli. Jakiem jest istotnie
 PAN BOG wasz / boycieś sie swiatobliwosci mo-
 iey. Ja PAN, bedzicie ieli chodzic w moich przy-
 kazaniach / a ich ostrzegac y ie pelnic. Damci
 wam deszcze czasy swymi / a ziemia wyda vro-
 dzay swoy / a szecpie pelne owocow. Poscignie
 mloceniewina zbieranie / a winazbieranie zanie-
 prozni sianie / a bedzicie iesc chleb wasz do syta /
 a bez strachu bedzicie mieszkac w ziemi waszey.
 Dam tez y pokoy w granicach waszych / spac be-
 dzicie / a nie bedzie ktoby was przestraszyl / odehy-
 mecz zle bestye / a miecz nie poydzie przez ziemię
 wasze. Gonic bedzicie nieprzyiacioly wasze y pa-
 dna przed wami. Piec waszych beda gonic sto
 nieprzyiaciol / a sto waszych beda gonic dziesiec
 tysiecy / padna nieprzyiaciele waszy mieczem

przed

przed twarzą waszą. Patrzyć będą na was / a	v 9.
rosć będziecie / rozmnożeni będziecie / a w pełni	v 10.
umowy mojej z wami. Jesć będziecie rzeczy bar-	v 11.
zo stare / a gdy nowe przyda / tedy stare zarzuci-	v 12.
cie. Postawie przybytek mój w posrodku was /	v 13.
a nie straci was duszą moją. Chodźcie będziecie	v 14.
z wami / a będę Bogiem waszym / a wy będzie-	v 15.
cie lud mój. Ja PAN BÓG wasz / ktorym was	v 16.
wywiódł z ziemi Egiptskiej / abyście im nie slu-	v 17.
żyli / a ktorym polamał rzeźbę gardła waszego /	v 18.
abyście chodzili swobodno. Jesli mnie postu-	v 19.
chacie a przykazania mojego pelnić nie będziecie /	v 20.
A przestapicie Zakon mój / a sady moje sobie le-	
gce poważycie / abyście me czynili tych rzeczy kto-	
rem ja ustanowił / a wzruszylibyście umowę mo-	
ją. Ja także też uczynię wam / nawiedze was ry-	
chło w psocie a ogniu ktory skazi żywoty wasze /	
a zaślepi oczy wasze: na darmo będziecie siał / a	
bowiem w sarko nieprzyjaciela pożyje. Postawie	
oblicze moje przeciwko wam / a padniecie przed	
nieprzyjaciółmi waszymi / a będziecie poddani	
tych ktorych was nienawidzą / będziecie wciekać a	
żaden was gonić nie będzie. A iesliż y tak ieszcze	
nie posłuchacie mnie / przydam siedm kroć wie-	
cey ran na was dla grzechow waszych. A skrusze	
pyche tej hardości waszej / dam wam niebo z go-	
ry iako zelazne / a ziemię miedzianą. Doremne	

- v 21. beda prace wasze / ziemia nie wyda wrodzain swe-
 go / ani drzewa owocow. Jesliże ieszczce przeci-
 wiec mi sie bedziecie / a nie bedziecie chciec poslu-
 chac / przydam nad to ieszczce siedmktroc wiecey
 v 22. ran na was / dla grzechow waszych. Dopuszczę
 na was bestye lesne / a beda was dawic y dobytek
 wasz / a wshytlich rzeczy umnieysze / y spustose
 v 23. drogi wasze. Jesliże ieszczce y tak nie przyimiecie
 v 24. trestania moiego / a bedziecie mi odporni / Ja
 tez bede przeciwno wam / a bede was bic ieszczce
 v 25. siedmktroc ciezszyimi ranami dla grzechow wa-
 szych. Dwiode na was miecz / ktory jest pomsci-
 ciel umowy moiey: A gdy do miast wcieczecie / ja
 dopuszczę mor na was / a podani bedziecie nie-
 v 26. przyiacielom w rece. Gdy zlamie laske posilenia
 waszego / tak ze dziesiec jon chleb beda piec w ie-
 dnym piecu / a dadza go w miare skromnie / a iesc
 v 27. bedziecie / a nie bedziecie nasyceni. Jesliże ieszczce
 ani przez te rzeczy nie bedziecie poslusni / a prze-
 v 28. ciwno mnie chodzic bedziecie / Ja takze tez prze-
 ciwno wam chodzic bede w pierzchliwosci a w
 ranach moich / a tracic bede was zasje siedmktroc
 v 29. ciezszyimi ranami dla grzechow waszych. Jesc
 v 30. bedziecie syny wasze y corki wasze. Skaze koscio-
 ly modlarstkie wasze na gorach wysokich / a mo-
 dly podruzgoce. Padniecie miedzy wpady modl-
 waszych / a w obmierznienu was bedzie miec du-

ſá moiá tak bázno / Ze miáſtá wáſze puſte vczyni-
 nie / ſwiatobliwoſci wáſzey / á ni teſz woniey na-
 chetnieyſzey wiecey od was nie przyime. Skáſze
 ſiemié wáſze / á dziwowáć ſie iey beda nieprzyia-
 cíele wáſzy / gdy w niey mieſzkáć beda. Was ábo-
 wiem rozſone miedzy narody / á wytárgne zá
 wámi miecz moy / á bedſie ſiemiá wáſzá puſtá / á
 miáſtá wáſze ſkáſzone. A tedyć ſie podobáć bedſie
 ſiemi / gdy odpoczynie przed wámi / po wſytkie
 dni ſpuſtoſzenia ſwego / gdy bedſiecie w ſiemi
 nieprzyiácielſkiej / tedy ſiemiá odpoczynie / A
 ſwiecić bedſie ſwiétá ſwoiego ſpuſtoſzenia / dla
 tego iſz nie miáſá odpoczniemia ná wáſze ſwiétá /
 gdysćie w niey mieſzkáli. A ktorzyſzkolwiek z was
 zoſtáns / dámei ná nie ſtrách w ſercách ich w krá-
 inách nieprzyiácielſkich / z ſtráſhyć ie liſt gdy po-
 leci chrzeſzczáć. A tak vćieks / iáko przed mieczem
 pádna / áno ich ſádný nie goni / á klesná iedni ná
 drugie / káſzdy ná brátá ſwoiego / iáko pádáis gdy
 z boim vćiekáis : á ſáden z was nie bedſie ſmiál
 nieprzyiácielowi odeprzec. Záginiećie miedzy
 nieprzyiácioly / á zágubieni bedſiecie w ſiemi nie-
 przyiácielſkiej. A ieſliſze ieſzcze y z tych niektorzy
 zoſtáns / záginá w ſwoich grzechách y oycowſkich :
 Trapiem beda dokád ſie nie wyznáis grzechow
 ſwoich / á nie wſpomnis ná ſwoie rzeczy / ktore
 vczynili przeciwko mnie / á chodſili ſprzeciwjá-

V 31.

V 32.

V 33.

V 34.

V 35.

V 36.

V 37.

V 38.

V 39.

V 40.

¶ 41. iac sie im. Przetoz y ia takze przeciwko im cho-
 dzic bede / a wwiode ie do ziemi nieprzyiaciol /
 pokad sie nie zawstyda dusza ich nieobrzezana: a
 wtedy sie modlic beda za nieprawosci swoje. A ia
 ¶ 42. sie tez rozpamietam na umowe moie / ktoramem
 uczynil z Abraamem / Izaakiem a Jakobem / y
 ¶ 43. na ziemi ich. Takze sie tez rozpamietam y na
 ziemi ich ktoraż to spustoszala / a podoba sie iey
 ze pokoy ma przed nimi: a iako swieto swieci /
 cierpiac zpuszczenie dla nich / Przetoz sie oni
 modlic beda za swoje grzechy / dla tego iże od-
 rzucili sady moie / a Zakonem moim wzgardzili.
 ¶ 44. A wszakoz przeto gdy byli w ziemi nieprzyiaciel-
 skiej / nie odrzucilem ich koniecznie / aniżem sie
 na nie tak rozgniewal / iże bym ie tak zatracil / a
 ¶ 45. iże bym zrusyl umowe moie z nimi. Ja isto-
 tnie iestem P A N B O G ich / a rozpomnie sie na pier-
 wsza umowe moie / gdyżem ie wywiodel z ziemi
 Egipskiej / a na to patrz za narოდowie / abym byl
 Bogiem ich I A P A N B O G. Nie obracaycieś sie k
 modlam / ani bogow lanych nie uczynicie sobie /
 Ja ciem iest P A N B O G wasz. Tajemnice P. Bo-
 ga naszego nam sa obiaiwione y potomstwu nasze-
 mu na wieki: abyśmy czynili dosyc w sztytkim slo-
 wom zakonu tego. A przetoż ostrzegaycie pilnie
 dusz waszych / niewidzielisicie zadnego podobienia
 stwa w ten dzien / gdy to wam mowil P A N B O G

Levit: 19.
 ¶ 4.

Deut: 29.
 ¶ 19.

Deut: 4.
 ¶ 15.

ną gorze Oreb z posrzedku ognia. Abyście snadz
 okłamaśc siebie / wdziatalibyscie sobie nieiakie
 podobienstwa rzezane / abo obraz poglowia me/
 stkiego / abo zenskiego / Albo podobienstwa wselá/
 kiego howada ktore na ziemi / abo ptakow pod
 niebem latajacych / y ziemskich bestii ktore sie czol
 gaja po ziemi / badz to ryb ktore sa w wodzie pod
 ziemia / Aby snadz podnioszly oczy k niebu / vy/
 zrzalby Slonice / Miesiac / y wszystkie gwiazdy
 niebieskie / a bledem beda c oklamany / czcilby ie / a
 klánialby sie tym rzeczom ktore Pan Bog stwo
 rzyl k sluzbie wszystkim ludzjom ktorzy sa pod nie
 bem. Wystrzegayecie sie aby nie bylo zwiedzio
 ne serce wasze / abyscie nie odstapili od Pana Bo
 ga waszego / a sluzyli bogom cudzym / a im sie kla
 niáli: a przetoz B O G rozgniewalby sie a zamknal
 by niebo / ic. Przetoz ostrzegayecie a czynicie te
 rzeczy ktore wam przykazal P A N B O G, nie vchy
 laycie sie ani na prawice ani na lewice / ale podro
 dze ktora wam P A N B O G przykazal chodzic be
 dziecie / abyscie byli zywi y mieli sie dobrze. Nie
 nasladuyecie bogow cudzych / bogow inych na
 rodow ktorzy sa okolo was. By snadz gniew Pa
 na Boga twoiego nie zapalil sie przeciwko tobie /
 a izbys nie byl wykorzenion z ziemi: abowiem
 P A N B O G twoy zapalczywy jest w milosci w po
 srzod ciebie. Patrzayze abys sie nigdy nie zapo

y 16.

y 17.

y 18.

y 19.

Deut: 11.
y 16.Deut: 5.
y 32.Deut: 6.
y 14.

y 15.

Deut: 4.
y 23.

minal

minal nad umowa Pana Boga twoiego / ktora
 uczynil z toba abys sobie nie wdzialal ryčiny abo
 obrazu niektorego stworzenia / ktorej to Bog za-
 kazal. Abowiem Pan Bog jest ogień spalwacy /
 B O G gorliwy. Zachowayże wszystkie rzeczy / kto-
 rem dziś rozkazał tobie / A ia wyżone przed twa-
 rza twoia Amorea / Kananea / a Etea / Ferezea /
 też Ewea y Jebuzea. Ostregay sie abys nigdy nie
 czynil przyziacielstwa z obywatelmi ziemie teyto /
 ktoreby bylo tobie ku wypadu. Ale oltarze ich burz /
 modly tam / a gacie posiekay. Nie klamay sie bo-
 gom cudzym / Pan miłownik wielki / imie iego
 Bog mściciel jest. Nie wchodź w umowe z lu-
 dem kraim tych / aby gdyby smilnili z bogi swoi-
 mi / a klamali sie modlam ich / nie pozwal ciebie
 niekto / aby iadł z ofiarowania iego. Ani żony z
 cor ieich nie weźmiesz synowi twoiemu / aby gdy-
 by oni smilnili / nie nawiedli smilnić y synow
 twoich z bogi swoiemi. Bogow wlanych nie w-
 czynisz sobie. Nie wnidziesz z nimi w umowe / ani
 sie zlitujesz nad nimi / ani bedziesz poymal corek
 ich / coreki także twoiey nie daś synowi ich / ani cor-
 ki ich nie weźmiesz synowi twoiemu / Abowiem
 zwiedziec syna twoiego / aby nie naśladował
 mnie / ale aby radniey służył bogom cudzym / A
 dla tych rzeczy rozgniewac sie pierzchliwość Bo-
 ska przeciwko tobie / a wnivecz cie obroci przed

y 24.
 Exod: 34.
 y 11.

y 12.

y 13.

y 14.

y 15.

y 16.

y 17.

Deut: 7.

y 2.

y 3.

y 4.

To / Ale rādniey im to uczyni / oltarze ich popsu /
 modly ich podruzgotaycie / zwycinaycie gāie ich:
 ā bātwāny ich spalcie / Abowiem lud swiety ie /
 stes Pānu Bogu twoiemu : Ciebiec wybrał Pan
 Bog twoy / ābys byl iemu lud własny ze wšyt /
 kiego ludu ktory jest nā ziemi. Obrāzy ich ryte
 ogniem spalisz: niepožadasz złotā tego / ābo srebrā
 z ktorego uczynieni sa / A niż co weźmiesz sobie z
 tego / ābys nie rozgniewal Pānā Bogā przeto; ā /
 bowiem brzydliwosc iest Pānā Bogā twoiego.
 A niż co przyimiesz do domu twego co iest z mo /
 dly / ābys nie byl przeklety iako y to iest; Jāko prze
 mierzła rzecz ā nieczysta w oskliwości miec be /
 dzieš: ā iako pohānbiony smrod bedzieš to miec /
 ābowiem to przeklęta iest rzecz. Toć to sa przy /
 kazānia / ā sady ktore czynić macie w ziemi ktora
 P A N B O G oycow twoich da tobie / ābyscie
 niā władneli po wšytki dni pożywi chodźcie.
 Zburzcież wšytkie mieyscā ktore opānuiecie / nā
 ktorych pogāni czēili Bogi swoie / nā gorāch wy /
 sokich ā nā pāgorkāch / ā pod kāżdym drzewem
 latoroslnym Oltarze ich rozmieccie / obrāzy po /
 tluczcie / gāie ogniem popalcie / ā modly podruz /
 gotaycie / imionā ich wyglādźcie z mieysc ich.
 Przetoż ostrzegay sie nād uczynkami ktore widziały
 oczy twoie / ā niechay nie wypadāis słowā moie z

y 1.

y 6.

y 25.

y 26.

Deut: 12.

y 1.

y 2.

y 1.

Deut: 4.

y 9.

Deut: 6.
 ¶ 5. serca twoiego po wszytki dni żywota twoiego / w-
 czyć ich będzieś syny twoie y wnuki. Milować
 będzieś Pana Boga twoiego / ze wszytkiego serca
 twoiego / ze wszytkiey myśli twoiey / y ze wszytkiey
 ¶ 6. siely twoiey. A niechay beda słowa te to ktore ia
 ¶ 7. tobie dzis przykazuje / w sercu twoim. A będzieś
 ie opowiedal synom twoim / y będzieś ie rozmy-
 ¶ 8. slawal sobie w domu twoim / y idac droga / legac
 iac y wstawiac. A przywiazesz ie iako znak na
 ¶ 9. reku twoich / a niechay beda przed oczyma twoi-
 Deut: 11.
 ¶ 13. mi iako ruchajace sie / A napiszesz ie na podwo-
 iach / y na drzwiach domu twoiego. Polożcież
 te to słowa w sercach a w pamieci waszey / a w-
 ¶ 19. wiazcie ie sobie na reku na znak / a przed oczyma
 swoimi iakoby powiescie. Wzciec syny wasze iże ie
 ¶ 20. rozmyslacia gdy vsiedziesz w domu / abo droga
 poydziesz / legajac y wstawiac. Napiszesz ie a na-
 ¶ 21. znamionujesz na podwoiu drzwi domu twoiego /
 Aby sie rozmnozyly dni twoie y synow twoich na
 ziemi ktora obiecal B O G dać oycom twoim / do-
 ¶ 4. kad niebo wisi nad ziemią. Wiecie że ciem wczyl
 ¶ 5. was przykazania a sadow / iakoż mi przykazal
 ¶ 6. P A N B O G moy. Także ie pelnić będziecie / za-
 Obacz
 ¶ 6. chowuyecie a w skutku napelnicie / Abowiem w
 tym polożona iest mądrość y roztropność wasza
 przed inemi narody / Aby oni sluchajac tych w-
 szych wstaw rzekli : Zaprawde lud ten iest ma-

dry/rostopny y zacny. A nie tylko wam samym i
 to przymierze stánowie / á tych przysięg twier-
 dze: ale wšytkim tak obecnym iáko y potomnym.
 Jesli tedy posłuchnieš głosu Pána Boga two-
 iego / á nápełniš wšytkie przykazania ktore ia to-
 bie przykázanie dziś / uczyni cie Pan Bog powyż-
 szeniešwego nádwšytkie narody ktorzy miešká-
 is ná ziemi / A przyida ná cie wšytki požegnania
 teto / á obśiega cie: Wšákže iesliže bedzieš o-
 strzegal przykazania iego. Požegnány ty w Mie-
 ście á požegnány ná polu / požegnány plod ży-
 wotá twoiego / y wrodá ziemi twoiej / y plod do-
 bytká twoiego / stáda wołow twoich / á chlewy
 owiectwoich / Požegnáne stodoły twoie / á po-
 žegnáne inše wšytkie rzeczy twoie. Požegnány
 bedzieš wchodzący do domu y wychodzący.
 Dać PAN BOG nieprzyiacioly twoie w rece two-
 ie ktorzy powstána przeciwko tobie / že pádna
 przed twarzą twoją / iedną drogą póciągną prze-
 ciwko tobie / á siedmia wcieka przed toba. Dać
 PAN BOG požegnanie piwnicám twoim / y wšyt-
 kim skutkom reku twoich / dać požegnanie tobie
 w ziemi ktora weźmieš. Wzbudzi cie sobie PAN
 BOG w lud swiety / iáko przyobícał tobie / iesliže
 bedzieš ostrzegal przykazania iego / á bedzieš
 chodzil po drogách iego / A wyżrzac wšyscy ná
 rodowie ziemi / iżec imie Boże wzywano iest

Deut: 29.
V 14.

V 15.

Deut: 28.
V 1.

V 2.

Błogos-
ławień-
stwa.

V 3.

V 4.

V 5.

V 6.

V 7.

V 8.

V 9.

V 10.

Okazanie Zakonu Bożego

- v 11. nąd toba / a beda sie ciebie bać. Da tobie PAN BOG
wszytkiego boynosć / y synow y dobytkow / y vro-
dy ziemie / ktora PAN przysięgił oycom twoim /
- v 12. aby ja dal tobie. Otworzyć PAN BOG starb swoy
nalepszy niebieski / a dać deszcz ziemi czasu swoje-
go / a dać pożegnanie wszytkim vczynkom reku
twoich / Pożyczować będziesz innym narodom / a
sam od nikogo nie pożyczysz. Vstánowi cie PAN
BOG twoy w glowe a nie w ogon / a będziesz z
wierzchu a nie zspodku / iesliże vpostuniechś przy-
kazania ktore ja tobie dzis przykázanie / a będziesz
- v 14. ostrzegąc ich a w skutku pelnić / Nieuchylając się
ani na prawice ani na lewice / a iesliże nie będziesz
v 15. służyć bogom cudzym / a kłaniać się im. A iesliże
nie będziesz chciał postuchać głosu Pana Boga
twoiego / aby ostrzegal y czynił wszytki przykaza-
nia iego / a rzady iego posvietne aby zachował
ktore ja tobie dzis przykázanie / przydać ci
wszytkie zlorzeczeństwa te to / y posiadać cie. Slo-
rzeczoney będziesz w Niesćie / zlorzeczoney na po-
lu. Zlorzeczona stodola twoia / zlorzeczone y in-
se wszytkie rzeczy twoie / Zlorzeczoney dobytek
v 17. wolow twoich y stada owiec twoich. Zlorzeczo-
ny będziesz wychodzący do domu / zlorzeczoney y
v 19. wychodzący. Dopuści na cie Pan Bog głod y
v 20. łączność / a niebezpieczeństwo na wszytki vczynki twoie /
ktoreżkolwiek czynić będziesz / pokad cie nie zetrze

przekła-
ctwa.

v 16.

v 17.

v 18.

v 19.

v 20.

a nie

á nie zgládzi w rychle / dla wynaleſtow twoich
 naygorſzych w ktoryches go opuſcił. Przydayże
 V 21.
 tobie PAN BOG mor / poſad cie nie wykorzeni z
 ziemie do ktorey wnidzieſ / áby nie władnal.
 Przydayże tobie PAN BOG vboſtwo / ſimnice ſi-
 V 22.
 mna / y powietrze ſkázone / rdze / á trapien be-
 dzieſ áz y zaginieſ. Także y niebo ktore nad toba
 V 23.
 ieſt miedziáne / á ziemie po ktorey chodziſ ſelá-
 zna. Dayżeć PAN BOG miáſto dżdża proch z
 V 24.
 niebá / á ſpádmie ná cie popiol poſad nie bedzieſ
 ſkázon. Dopuſciſ ná cie PAN BOG ábyſ padl
 V 25.
 przed nieprzyiacióly twoimi / iedna droga wy-
 nidzieſ przeciwko nim / á siedmia vcieczeſ / á
 rozrulaſ ſie po wſytkich kroleſtwách ziemie.
 V 26.
 Bodziſ ciało twoie martwe w ſelkiemu práſtwnu
 niebieſkiemu zá poſarm / y beſtyam ziemſkim nie-
 V 27.
 chay nie bedzie ktoby odegnal / Niechay cie PAN
 BOG vdreczy wrzody Egiptſkimi ná zádku two-
 im / y tu kedy táyna wychodza / brzuch twoy pá-
 ſywoſcia y ſwierzbem tak áby nie mogli vleczone
 byc. Niechay ná cie dopuſci PAN BOG zmyſlu
 V 28.
 pominiénie / á ſlepotę y zmamienie myſli / A iżby
 V 29.
 mácało południu / iáko máca ſlepy w ciemno-
 ſciách / áby nie ſpráwował drogi ſwoiey / káзде-
 go času iżeby cierpiał vciſki / pohánbienia / á
 gwalttem áby vciſnion byl; á niechay żaden nie
 V 30.
 bedzie ku wyſwobodzeniu ciebie. Gdyżone po-

711. miesz niechayćiny obcuie z nis / dom zbudujesz á
 712. nie bedziesz w nim mieszkał. Winnice szczepić be-
 dziesz á niepożywiesz iey. Wol twoy zabít bedzie
 przed toba á niebedziesz go iesć / Osta twoiego
 wezmac / á ty ná to pátrzyć bedziesz á niewrocac
 go / też owce twoie dane beda nieprzyiaciolom
 713. twoim / á nie bedzieć ktoby tobie pomogl / syno-
 714. wie twoi y corki twoie beda dane cudzemu ludo-
 wi / á ty ná to pátrzyć bedziesz / zginiess žaloscia
 715. pátrzac ná nie cały dzien / á nie bedzie żadney sily
 wrefu twoich. Drodzacie ziemie twoiey y wšytkę
 716. robote twoie / zeżrzeć lud ktorego ty nie znaš. A
 ty przecie bedziesz winien tu cierpiec včíski po w-
 717. šytki dni żywota twoiego / boiać sie stráchu tych
 718. rzeczy ktore vyžrza oczy twoie. Dopuści ná cie
 PAN BOG niežyt naygoršy ná kolána y ná lytki
 719. tak aby nie mogl vztrowion być / od piety nog
 720. áže do wierzchu glowy twoiey. Zawiedzie cie
 PAN BOG y Krolá twoiego / ktorego sobie vsta-
 nowiš / miedzy narod ktorego ty nieznaš / ani oy-
 721. comie twoi / á sluzyc tam bedziesz bogom cu-
 722. dzym / drzewianym á kamiennym; á bedziesz dan
 w przystowie á w rosprawke wšytkim narodom
 723. do ktorych cie zawiedzie PAN BOG twoy. Wiele
 724. násieies ná polu / á málo žac bedziesz / á bowiem
 725. šarancza požrze wšytko. Winnice bedziesz ko-
 726. pác y szczepić / ale nie bedziesz z niy winá pić / ani

bedziesz

będzieś co zbierać z niej / a bowiem skążona be-
 dzie szylami. Drzewa oliwowe mieć będzieś po
 wszystkich miedzach twoich / a nie będzieś sobie
 masć oliw / a bowiem wyćiecze a skążi sie / splo-
 dziś syny y corki / a nie używieszich: a bowiem za-
 wiedzeni beda do więzienia. Wszystkie szcepia y
 żyta ziemi twoiej rdza pokążi. Cudzoziemiec
 ktory mieszka z tobą w ziemi powyższon będzie / a
 będzie zacnieyşy niżeli ty: a tobie przydzie na dol
 a będzieś pod nim. Onci tobie pożyczowac be-
 dzie / a ty nie będzieś mieć co iemu pożyczyc; onci
 będzie za glowe / a ty będzieś za ogon / A przydo-
 na cie wszystkie złorzeczenstwa reto / a trapić cie be-
 da tak że cie zagubia / a bowiemes nie posłuchnal
 głosu Pána Boga twego / a niestrzegles przyka-
 zania iego / y poswiatnych obyczajow / ktoreż
 przykazal jest tobie. A beda ci na tobie znamiona /
 y cuda y nasieniu twoim aż na wieki. Dla tego
 izes nie służył Pánu Bogu twoiemu w radości / a
 w serdecznym weselu / máiac wſhytkich rzeczy z
 potrzebe. Będzieś służyć nieprzyiacielowi two-
 iemu / ktoregoć dopuści na cie B O G, w głodzie / w
 prágnieniu / nágócie / niedostátku wſhytkich rze-
 czy / A wlozyć iárzmo żelázne ná syie twoie po-
 kad cie nie skruşy. Przywiedzie ná cie P A N B O G
 lud z dáleka / a od granic ziemi iáko orlice / gdy
 pretko leci / iegożto iezyka nie będzieś mogł rozu-

y 40.

y 41.

y 42.

y 43.

y 44.

y 45.

y 46.

y 47.

y 48.

y 49.

y 50.

mieć /

71. mieć/lud naynieścyaćieyſzy ktory żadney poczcio-
 72. wości nie uczyni człowiekowi ſtáremu / áni ſie
 73. y 51. nie zlitnie nád dziećciem. A zeżrzcć dobytek
 74. twoy / y żyto ziemie twoiey poſtanie záginięſz / á
 75. niezostáwić pſenice/ winá/ olein y dobytká/ wo-
 76. low áni owiec / poſad ćienie ſkázi we wſytkich
 77. mieſćciech / á poſad nie beda popſowane mury
 78. twoie pewne á wyſokie / w ktoryches ty miał ná-
 79. y 52. dzieie ſwoie we wſytkiey ziemi twoiey. Oblezo-
 80. ny bedzieſz w mieſćcie / we wſytkiey ziemi ktora
 81. y 53. da tobie B O G. A ieſć bedzieſz plod żywotá two-
 82. iego / mieſo ſynow twoich y corek twoich / ktore
 83. da tobie P A N B O G twoy / dla głodu wielkiego w
 84. obleżeniu / á wćisnieniu ktorym ćie obćiąży nie-
 85. y 54. przyacićel twoy. Człowiek roſkoſznego żywotá / á
 86. bárzo ſmilny zawisććie bedzie / á nie bedzie przy-
 87. iáżny brátu ſwemu / y żenie z ktora przebywa. A /
 88. y 55. by im nie dal mieſá ſynow ſwoich ktore ieſć be-
 89. dzie dla tego : ábowiem nie ma co inego / beda c w
 90. obleżeniu w pſocie / ktora ie dreczy meprzyacićel
 91. y 56. iego we wſytkich domiech twoich. Młoda żoná
 92. á roſkoſzna ktora ledwie po ziemi ſtápa / prze ro-
 93. ſkoſz wielká / zawisnac bedzie meżowi ſwoiemu
 94. y 57. włáſnemu. A nie bedzie mu życzyć mieſá ſynow y
 95. corek ſwoich / ániż mu ſprzyiáć nie bedzie tey nie-
 96. czystoſći ktora wychodzi przy porodzie / áni tych
 97. dziećci ktore ſie w te godzine wrodza. Ale ie ieſć

bedzie

będzie w skrytości / prze niedostatek wſytkich
 rzeczy / w obleżeniu nieprzyaciół / á prze głod y
 prze wciſt ktorym cie ſtrapi w mieſcie nieprzya-
 ciół twoj / Jeſliże nie będzieſ ostrzegal á pełnił
 wſytkich przykazania ktore napisane ſa w tych to
 riegách : á niebędzieſ ſie bać imienia tego wiele-
 bnego á groźnego / iakoż to Pána Boga twoiego.
 Przyſporzyć PAN BOG ran twoich / y ran ſynow
 twoich / rany wielkie ktore długo trwać będą /
 niemocy długie / á naygorſze iako wieczne / A o-
 brocić ná cie wielkie rany Egiptſkie / ktorych eſ
 ſie obawał / y będą ſie ciebie przytrzymawać.
 Ktemu też y wſytkie inne niemocy / á rany ktore
 nie ſa napisane w tych to riegách w wiedzcie PAN
 BOG ná cie poſi cie me zátrać. Malutki poczet
 was zoſtanie / coſcie pierwey byli w wielkoſci iá-
 ko gwiazdy niebieſkie / á bowiem eſ nie poſluchał
 głoſu Pána Boga twoiego. A iako pierwey PAN
 BOG radoſć miał nád wami czyniąc wam do-
 brze / á rozmnażając was / tak ſie też weſelić be-
 dzie / gdy was zátrać á podwroci / á byſcie byli
 wygnani z ſiemi do ktorey wnidziecie á byſcie
 niá władneli. Rozżenie cie Pan Bog do wſytk-
 ich narodow / od wierzchu ſiemi áże do granic
 iey / A tam ſłużyć będzieſ bogom cudzym / kto-
 rych ty nie znaſ y oycowie twoi / bogom drzewia-
 nym á kamiennym. A miedzy temi narody nie od-

y 58.

y 59.

y 60.

y 61.

y 62.

y 63.

y 64.

y 65.

v 66.

v 67.

v 68.

poczynie nogą twoją / a niż odetchniesz: dopuści
 istotnie na cie P A N B O G serce lekkie / oczy postie
 a żywot zepsowany żaloscia a testnoscia. A bez
 dzie żywot twoy iako wišacy przed toba / bac sie
 bedziesz we dnie y w nocy / a nie bedziesz wierzyć
 sam sobie. Rano rzeczesz: kto mi da aby uż byl
 wieczor: A wieczor rzeczesz: kto mi da aby bylo
 rano: prze strach serca twoiego ktory przydzie
 na cie / A dla tych rzeczy ktore sam oczyma swoiz
 mi wyzrzył / zawiedzie cie za sie P A N B O G do E/
 gyptu na łodziach droga o ktorey tobie rzekł / aby
 iey wiecey nie widział. Tu przedan bedziesz nie/
 przyaciolom twoim za parobki a dziewki / a nie
 bedzie ktoby kupil.

Deut: 11.

v 26.

v 27.

v 28.

Oto ia dzis przekładam przed twarzy wasze
 pożegnanie y złorzeczenie. Pożegnanie / iesli
 ze bedziecie posluchac przykazania P A N A B O G A
 waszego / ktore ia dzis przykazanie wam. Złorze/
 czenie / iesli nie bedziecie posluchac przykazania
 P A N A B O G A waszego: A iesli zedydziecie z drogi
 ktora ia dzis okazanie wam a bedziecie ieli sluzyc bo/
 gom cudzym ktorych nie znacie. Baczysz tedy ze
 ciem dzis przelozył tobie żywot a dobre / a zasie
 smierc a zle / aby milował P A N A B O G A twoiego
 a chodzil po drogach iego / y przykazania iego o/
 strzegal / A iesli sie odwroci serce twoie / a nie be/
 dziech chciec posluchac / a bledem beda c oklamá

Deut: 10.

v 15.

Deut: 30.

v 17.

ny służyłby bogom cudzym. Przepowiadam tobie dziś / iże zginiesz / a mało będzieś mieszkać na ziemi / do ktorey przeszedł Jordan wiodziesz a by na władnał. Na świadectwo biore dziś niebo / ziemię / że ciem przelożył wam żywot a dobre / pożegnanie a zlorzeczenie / Przetóż wy wolcie radniey żywot aby y ty żyw był y synowie twoi. A miłuy Pána Boga twoiego / a posłuchay głosu y iego sie przydzierzay / onci jest istotnie żywot twoy a przedłużenie dni twoich / aby mieszkał w ziemi / ktoramé obiecał Bóg oycóm twoim Abrahámowi / Izáákowi a Jákobowi / aby is im dał. Nawróćże sie tedy a bądź poslušny głosu Pánstiego / a czynь wsytki przykazania ktore ia dziś przykazuietobie / A P A N B O G twoy da tobie hojne szczęście do wsytkich spraw ktore iedno sprawować będzieś. Będzieśli iedno poslušny głosu Pána Boga twoiego / zachowuisc przykazania y wstawy iego / ktore sa napisane w riegách Zakonu tego / nawracając sie ku Pánu Bogu twoiemu ze wsytkiego serca y ze wsytkiey dusze twoiey. A bowiem przykazanie to ktore ia dziś opowiadam tobie / nie jestci zakryte przed toba / ani z daleká położone. A nie jest w mebie iże bys miał rzec : Ktoż z nas ma wstąpić do nieba / a tamienam przynieść iże bysmy go stucháli y pełnili ie. Ani też za morzem iże bys miał rzec /

y 18.

y 19.

y 20.

Támże
y 21.

y 9.

y 10.

y 11.

y 12.

y 13.

Y 14.

Ktoż z nas ma przeyść zá morze / á namie prz y /
nieść / á bysmy go słucháli y pełnili ie. Aleć ie st
bárzo blisťo was to słowo w wstách wáśzych / y
w sercách wáśzych / á byście mu poslušni byli.

O ludzie wieku tego / dla Pána Boga proše / pilnie o-
baczcie / á spráwiedliwie rozeznaýcie to : iákim kósciolem
powšechnim sa či Zakonnicy / to ie st / Bosti Zakon nicuácy
Kieža ábo Káplani pomázáni. Ktorzy áczkolwieť to w
písmie swietym máia / dostátecznie wiedza / wiéza y czytá-
ia / Iż to przymierze á słowo / ten glos / te mowe / náuke y
ścieške stára / to ie st / ten Zakon á te Wiáre / nie záden czlo-
wieť omylny z wymyslu iákiego / Ale sam P A N B O G náš
mocny / z naywybierzy cznieyšego w podobániá swóiego
postánowiť / á przez Moýzeša nápisány im dáć / y mocnie á
koniecznie przykazáć raczyli / á by tego wšytkiego pilnie
przeštrzegáć / sturťiem wypelniáć / y wiernie záchowáć /
sámi siebie y inše wšytki máže / žony / dšiatki y gošcie náu-
czáli. A czkolwieť dostátecznie teŝ y o tym wiedza / Iż ie sť
dnorodzony syn Boży Pan y zbáwiciel náš mily Jezus
Kryštus / nie dla tego z niebá ná ten swiát przysiść raczyli /
á by Zakon y proroki nišczyť miał / Ale dla tego á by Zakon
potwierdziť á nápełniť / o czym iego prawdiwe swiáde-
ctwo mamy iáśnie słowy temi : Nie káždy ktory mi
mowi Pánie Pánie / wwidzie do kroleštwá niebieš-
štiego / ále ktory czyni wola oycá moiego / ktory
ie st w niebie. Niedomniemáwaycie sie / á bym miał
przysiť nišczyť Zakon y Proroki / nie przyszedlem
nišczyť Zakonu ále gi nápełniť. A czkolwieť dostá-
tecznie teŝ y o tym wiedza / Iż tenže to syn Boży á Pan y
Zbáwiciel náš mily / nie ináczey ie dno iáko oycá iego y ná-
šego niebieštiego / nášwietša wola bylá / ták wláśnie / wše-

Matt: 7.
Y 21.

Matt: 5.
Y 17.

iak wiernie/prawie/prawdziwie/gruntownie/dostatecznie
 a skutecznie / cale / zupełnie y doskonale / dobrze a przewy-
 bornie stary Zakon wypelnic / y podlug wyznania swiego
 skonczyc. A w nowym swietym Zakonie / iakich y iakie / y
 tez iakim obyczajem CEREMONII albo obrzedow uzywac /
 obchod czynic y zachowac mamy a powinni iestestmy. To y
 o tym wszytkim / napierwey wsty swoicmi najswietszemi/
 dobra/zdrowa / swieta a zbawienna nauka / y tez wlasna o-
 soba swoja przesieczny / isty a skuteczny przyklad dac / a pi-
 smy Ewangelistow y Apostolow wiernych milych swo-
 ich / przez dar a natchnienie Duchá swiego swietego / nam
 sprawe y wyprawe laskawie a milosciwie narzadzic / po-
 stanowic / podac y pozostawic raczyl. A cozkolwiek iedno
 Panu Bogu oycu tego y nasemu niebieskiemu na wieczna
 czesc y na chwale / a nam naszym grzechow na odpuszcze-
 nie / a dusiam naszym na zbawienie potrzebne bylo / a potrze-
 bne iest / y na czasy nieskonczone potrzebne bedzie / tego ni-
 czego by namniemy opuscic / zaniedbac / zamieszkac y zanie-
 chac nie raczyl / iako o tym wiernie a prawdziwie wyswiadc-
 czyl mowiac slowy temi: **Nazwalem was przyiaciel-
 mi / iz to wszytko com slyszal od oycá moiego / o /
 znaymitem wam.** Aczkolwiek dostatecznie tez y o tym
 wiedza. Iz tenze to syn Bozy Jezus Chrystus Pan / a Zba-
 wiciel nasz mily / z Apostolmi swoimi wiernymi milemi / nie-
 gdy a nigdziey Pana Boga Oycá swiego y naszego nie-
 bieckiego / ani Pátryarchy / ani Proroka zadnego / ani w sels-
 ticy insey rzeczy / ktore sa na niebie wzgore / y ktore na ziemi
 nisko / ani tych ktore sa w wodzie pod ziemia / ani obrazu
 rytego / ani podobienstwa zadnego ze zlota / srebra / kamie-
 nia / krystalu / drzewa / ciasta / y z inszych rozlicznych a ro-
 zmanitych materij albo rzeczy tego swiata / sobie naczynic /
 narzeczac / nazlewac / nawyrysowac / natworzyc / naformo-

Ioh. 10.
 v 30.

Ioh. 17.
 v 13.

Okazanie Żakom Bożego

wać dać nieraczył / Ani ich poświęcać / ani kładzić / ani kro-
 pić: ani creatorami / ani salvatorami / ani Doemi / Abrahámy /
 Mojżesámi / Eliášami / ani infemi świętymi Pátryár-
 chami / ani figurami / ani chwalebnyimi / ani naychwale-
 bneyfemi światościámi / nayświętšego á naychwale-
 bneyšego Pána Boga stworzyciela / á świętych pátriár-
 cho w prorokow reliquiámi być / chwalić / wystawiać / w
 pocztivosti mieć ic. Ani ich ná oltarze ani ná silarze / ani w
 żadne strytości stáwiać / ani przed oltarze / ani ná żadne infem-
 miescá pokładáć / ani sie im / ani przed nimi klámiáć / ani ná
 koláná kłkáć / ani ich całowáć / ani piástowáć / ani po ko-
 ścielech okolo krzcielnic / y kościołow / ani po rynkách / po
 polách / ani zmieysc ná rozliczne miescá przenasáć. Ani
 im / ani przed nimi lámph z áwiesáć / swiec stáwiać / z á-
 swiecáć : ani nosić / ani dzwonić / ani trabić / ani bebnáć / ani
 piškáć / ani strzypáć ; á tych tákowych y żadnych inych tym
 podobnych rozlicznych á rozmaitych posług / uczynności /
 ani czci / chwaly / pocztivosti / ic. wyrzadzáć á wykony-
 wáć. Ani też nám swoim wiernym krzesćianom / ábyśmy
 to ták czynić mieli / zgolá żadnego przykłádu sam osoba
 swoia święta dáć / ani też písmny Apostolskimi / ani Ewán-
 gelickimi postánowić / podáć / pozostáwić / ani poruczyć y
 przykázać nie raczył. Ale y owšem wšytkim wobec y ká-
 ždemu z osobná w onym mlodšienicu przykłádu święty á
 náukę zbáwienná dáć / zostáwić y wlasnie przykázać raczył
 mowiac stowy temi: Chcešli do žywotá przysć / z á-
 choway przykázanie. Táž tež przez wiernego milo-
 sniká swojego Apostolá świętego / nie bogow cudzych / nie
 obrazow / nie podobienstw wšelákich mieć / czynić / stá-
 wiać ic. ále przykázaná Božego przestrzegáć náukę nám
 zostáwić raczył stowy temi: Żbowiem to jest milość
 Boža žebyśmy przykázaná iego strzegli ; á przy-

Matth. 19.
 v 17.

I Joh. 5.
 v 3.

Kazania

Kazania iego nie są cieśkie. A gwałtownikom Zakonu
 wszystkim/ y o Zakonie/ iawnie Pan y zbawiciel nasz mowić
 raczy słowy temi: Wy iestescie ktorzy sie sprawie/
 dliwemi czynicie przed ludźmi: aleć Bog zna ser/
 cę waszą. Abowiem co y ludzi wysokiego iest/ to
 przed Bogiem brzydliwoscia iest. Zakon y Pro/
 rocy aż do Jana / a od tych czasow Krolestwo
 Boże bywa opowiadane/ a każdy przeciwko nie/
 mu gwałt czyni/ Ale latwiey iest niebu y ziemi po/
 minąć / niżeli z Zakonu iednemu słowku wpasć.
 Aczkolwiek dostatecznie też y o tym wiedza / iż Aposto-
 wie świeci wszystkim tym a takowym ludziom y przeciwko
 wszystkim tym a takowym / także też o wszystkich tych a ta-
 kowych/ ktorzyżkolwiek c. procz słowa Przykazania Pana
 Boga naszego mocnego bogi cudze mieli / obrązy / podo-
 bienstwa czynili / A też ktorzy tak iako to czasow niniey-
 szych / na rozliczne miejsca chodza / do niemych obrazow
 chodzili iawnie/ iawnie/ pisali. A wszystkim wiernym milym
 Bozym/ y tym ktorzy poznali prawde: naukę a przestroge
 dali/ y w piśmie swietym zostawili słowy temi: Przetoz
 iż znając Boga / przecie go nie chwalili iako Bo-
 ga/ ani mu dziekowali: owsem proznie mi sie ssta-
 li w myślach swoich / y zaciemione iest glupie serce
 ich. Ktorzy mieniac sie być mądrymi / sstałi sie
 glupie mi. Gdyż odmienili chwale niesmiertel-
 nego Boga/ sprawiwszy obraz człowieka smier-
 telnego/ y ptakow y zwierzat czworonogich y gá-
 dzin. A przetoz dalie Bog poządliwosciam serc
 ich na nieczystosć/ aby między sobą ciała swe lży-

Luc: 16.

y 15.

y 16.

y 17.

y 18.

I Rom: 1.

y 21)

y 22.

y 23.

y 24.

v 25. li. Dla tego iż oni prawdę Bożą odmięni w
 kłamstwo / a chwalili y służyli rzeczom stworzo-
 nym mimo stworzyciela / ktory iest bógostawio-
 v 26. nym na wieki / A przetoż dał ie Bóg poządliwo-
 v 28. ściom sromotnym. A iako sie im nie zdało / aby
 Boga poznali / tak też dał ie Bóg w myśl bezro-
 zumna / aby czynili to co sie nie godzi / Napelnieni
 v 29. są wśelkiey niesprawniwości / nieczystości /
 złości / łakomstwa / niecnoty / pełni zazdrości y
 v 30. przewrotności. Zauśnicy / obmowce / nienawiz-
 dzacy Boga / y gwałtownicy pyśni / chlubni / wy-
 należcy złości / nieposlušni rodzicom / ktorzy zná-
 v 31. iac prawo Boże / iż ci co takowe rzeczy czynią
 godni śmierci / nie tylko te rzeczy czynią / ale też
 i Cor. 12. v 2. zezwalają tym ktorzy ie czynią. Wiećie iż gdy-
 1 Petr. 4. v 1. ście byli Pogańmi / do niemych obrazow chodzi-
 liście / prawie sie za nimi porywając. Dosyć inż
 iżesćie pierwey wypelnili wola Pogaństwa / gdy-
 ście przebywali w nieczystościach / pijaństwach /
 karczemstwach / y też w nabożeństwie obrazow.
 1 Toh. 5. v 21. Synaczkowie / strzeżćie sie od obrazow / Amen.
 1 Cor. 10. v 7. Nie bądźćież białwochwalcami iako oni niekto-
 1 Theff. 1. v 9. rzy byli / Ale iako ście sie nawrocili ku Bogu od o-
 brazow / abyście służyli Bogu żywemu y pra-
 wdziwemu. Zdało sie Duchowi swietemu y
 Ato: 15. v 28. nam / nic wiecey na was nie wkładac brzemia /
 tylko te rzeczy potrzebne / abyście sie strzegli od

ofiarowanych rzeczy białwanom. A przetoż gdy
 jesteśmy narodem Bożym / nie mamy tak rozumieć /
 aby zlotu albo srebru / albo kamieniowi mistrzynie
 rytemu / albo zmysleniu człowieczemu Bóstwo
 miało być podobne. Aczkolwiek dostatecznie też y o
 tym wiedza iż po Pana Krystusowym w niebowstapie-
 niu / y też po Apostolskim doczesnego żywota skończeniu /
 prawdziwi a wierni wyznawacze Pana Krystusowi / a
 nauczyciele świętey Krześciańskiej wiary / iawnie / iasnie y
 własnem / tym / takim samym skutkiem albo wczynkiem / przykład
 świętey y też nauke świętey słowy temi a takowymi dawali:

Epiphanius Biskup święty / iako o tym świadczy list do
 Jana Hierosolymitańskiego / ktory Hieronim z Greckiego
 na łaciński przelozył. Ten gdy mimo Kościol siedl / a wyższał
 nade drzwiami Kościelnymi Koltryne malowana na fśealt
 wyobrażenia Pana Krystusowego / albo iakiego człowieka
 świętego / wnet ia podrapał a popsował / dla tego (iako o
 tym sam piše) iż przeciwko pišmu świętemu w Kościelech
 Krześciańskich / obrazow cierpieć sie nie godzi / dokładaiac
 tego: Aby na potym takowe malowania w Kościele Pana
 Krystusowym nie bywały / iakoś to przeciwne wierze Krze-
 ściańskiej / y niegodne miejsca tego / bo ku zwaleniu y ro-
 zerwaniu stateczney wiary tylko służy. Lactantius w rze-
 gach postanowienia drugich piše: Iż nabożeństwa pra-
 wodziwego niemaś tam / gdziekolwiek obrázky albo białwa-
 ny postawione są / Iż nie nabożeństwo w obraziech / ale
 blazen nabożeństwa iest. Kto chce czytać / naydzie v tego
 Doctora / iako tam przeciwko obrazom piše / y z nich / y z
 tych ktorzy ie chwala iawnie słydzi. Augustin święty w
 riegach o prawdziwym nabożeństwie piše słowy temi:
 Nie miewaymyś takiego nabożeństwa w sobie / abyśmy
 ludzka robote chwalić mieli / abowiem lepszy są rzemieśni-

Ag: 11.
 y 29.

Epiphanius

Obráz-
 zow w Ko-
 ściele
 Krześcia-
 ńskim
 cierpieć
 sie nie go-
 dzi.
 Lact: c. 19.

lib: 2. c. 2.
 3. 4. 7. 17. 18.

August:
 cap: 55.

o Kazanie Zakonu Bożego

Clemens
Alexadrin.
in parenet.
li. 6. strom:

li. 15. strom:

Tertul: lib.
de idolol:

o ludźie
obaczcie
to.

Tamże

Tamże

Tamże

Lib. 1 de co-
ron: milit:

Origenes
contra Cel-
sum lib. 7.

cy sami co takowe obrázy czynia / Ktorych sie nam czynić nie godzi. Nam iasnie zakazano bawic sie tym rzemiestem zdracliwym / abowiem napisano iest: Nie bedziesz czynil podobienstwa żadney rzeczy. Ny Krzesćianie żadnego nie mamy obrázu ná swiecie: abowiem w rzeczách stworzonych nie może nic obrázu Bożego wyrażic / według nauki Moyzeszowey / Bog nie ma być kształtowany / ani osoba ludzka / ani żadna insha rzecz / Bálwánow iáko czynic tak chwalic Bog zakazuje / Jáko to vprzedza aby sie to sstalo / co może być chwalono / tak teź to pierwsze iest / Aby sie to nie dšialo czego sie chwalic nie godzi dla tey przyczyny / to iest dla wytkorzenienia máteriey bálwochwalstwa / Zakon Boży wola: Nie czyni sobie obrázu / á przydawaiac á / ni podobienstwa wšelákiego tych rzeczy ktore są ná niebie / y ktore ná ziemi / y ktore w morzu / ná wšytkim swiecie takiego rzemienia ná zakazal slugom Bozym. Jesli sie ogladaš ná roszkanie ktore potym Bog dal stro-ny vczynienia podobienstwa weža ná pušczy / násláduyže Moyzeša. Nie czyni przeciwko Zakonowi żadnego obrá-
zu / ážci Bog roszaje. Czynie obrázy / rzeczy kto / iáko by ich dla inšey przyczyny chwalic nie smial / iedno dla ktorey teź y czynic ich nie ma / to iest / obudwu rzeczy / dla obrázenia Bogá: y owšem ie chwališ ktory ie czyniš aby mogly być chwalone. Málárzom / Ktorzy do wiary Krzesćianškiey przystawali / zakazuje iuž wiecey málowác obrázow dla swego pożytku. Jan swiety mowi: Synaczkowie strze-
żcie sie od bálwánow / nie tylko od bálwochwalstwa / iáko od profesiey: ale od bálwánow: to iest / od obrázow / bo-
gow. Zádawa nam Celsus, že Krzesćianie nie moga pá-
trzyć ná oltarze / obrázy. Odpow: Krzesćianšcy ludzie / od
tych rzeczy wstrzymawáie sie dla tego Zakonu / Pána
Bogá twego bedziesz chwalił y iemu sámemu be-

dziesz

dzieś służył: y dla onego: Nie będzieś miał bogow
 cudzych przedemną / nie czyni sobie obrazu / ani zc.
 Ny dla tego nie czynimy obrazow / iż ile możemy / strzeżemy
 my sie / abyśmy iakokolwiek nie wpadli w taką wierność /
 żebyśmy im nieco Bostwa nie przywłaśczałi. Cellus po-
 wiada że my sie chronimy y oltarzow / y obrazow / y kościo-
 low; a nie widzi że my miasto oltarzow mamy myśl sprá-
 wiedliwych ludzi / z ktorey bez warienia wychodzi na-
 wdzięcznięszazapalona wonność / to jest sluby y modli-
 twy z czystego sumnienia. Obrazy też mają być Bogu po-
 świecone / nie te ktore są zrobione przez rzemieśniki / ale
 przez słowo Boże / w nas wystawione y wykształtowane /
 to jest / przykłady cnot. Cecilius poganin mowi: Czemu
 Chrześciane żadnych oltarzow ani obrazow nie mają / Ny
 Chrześciane krzyżá ani chwalimy ani sobie czynimy. Nie-
 mają nic tak nieprzyzwoitego czlowiekowi iako obrazy /
 abowiem od wiary jednego Boga odstąpić przymuszają.
 Nalazła Helena krzyż / Krola chwaliła nie drewno / abo-
 wiem to jest bład poganisty y prożność niepobożnych / ale
 chwaliła tego ktory wisiał na drzewie. Helena idne cza-
 stke krzyża w strzyńce srebrney zamkniona / na pamiatke
 tym zostawiła w Hieruzalem / ktorzyby go widzieć chcieli
 zc. Nota: widzieć / nie chwalić / nie całować zc. 30.
 stawila. Varro mowi: Ktorzy obrazy do religiey wtra-
 cili / y boiaźń ludziom odieli / y bledu przyczynili. Dawni
 Rzymianie / wiecey niżli przez sto y siedmdziesiąt lat bez
 obrazow bogi swe chwalili: Co gdyby (Varro mowi:)
 dluzey bylo trwało / szeszeryby Religio zachowana byla.
 Tamże Varro rozumiał / iż czystsza jest rzecz / bez obrazow
 religia zachować / Ktoż tego nie widzi iako sie przybliża do
 prawdy Varro. Mowi PAN BOG, oltarze ich popsuyć /
 gdy weźmiecie moc to czynicie. Gdzie nam nie jest dana

Tamże

lib: 8. contr:
Celsum.Obrazy
dobre.Minucius
fel: in o-
ctavio.
Arnob. li: 2.
cont: Gent.Ambr: in 2.
Cor. ca. 6.Tenże
de obitu
Theodosii.
Segra: li: 7.
c. 13. histo.August. li.
4. de civ.
Dei. cap. 9.Tamże
cap. 11.Tenże
serm. 6. de
verbo Dei.

Támže moc/ nie czynimy tego / á gdsie dána jest od Boga / nie pu-
 szczamy tego imo sie. **Támže** przeciwko obrazom vczymy /
 z sercich wyrzucamy / iesteśmy przesladowcámi obrazow /
 wyznawamy : **Tie** czynie gdsie nie moze. Wiele jest bá-
 wochwalcow / ktorzy máia te obrzydlosci ná grunciech
 swoich / Izali tam przychodzimy y one polamiemy : Pier-
 wey bowiem czynimy / ábysmy obrázy w ich sercách lámali.
Tenže **Tákový** obraz (to jest malowanie Troyce S.) brzydka y
 zla jest rzecz w Krzesciánstím kóściele stawiác / á dáleko
 wiecey w sercu obrzydliwsza rzecz jest / tákový miec / ktore
Támže kóścielem Bozym prawdziwym jest. **Trzeba** sie bac aby-
 smy nie wpádlí w to swietokradzstwo / dla ktorego prze-
 klna Apóstol tákowe / ktorzy odmienili chwale niesmier-
 telnego Boga w podobienstwo skázelnego czlowieka.
Tenže **Marcilina** byla sekty Kárpokrácyánow ktora chwála
 obrázy Pána Jezusowe y Páwlowe y Homerowe / klná-
 tac sie przed nimi y kádzac im. **Tie** násláduycie wielkósci
 ludzi glupich / ktorzy sa zabobonni w nabozenstwie / Jam
 bowiem znal wiele ludzi byc chwalcámi grobow y obrá-
 zow. **Manichai** heretici obrázy czynia y one chwala / co dla
 tego czynia aby nedznemu y skalonemu swemu odszczepien-
 stwu / v Poganow ziednali lástke. **Tie** pátrž ná drzewo
Tenže krzyža / ale sie vcz mocy tego ktory jest vkrzyžovaný. **Jest**
 to wielkie skalnistwo y niezbožnosć / bogi malowác / kstá-
 towác. **Heretici** obrázy Boga Oycá / Syná y Duchá swie-
 tego czynia / co jest rzecz bárzo mieržiona: ábomiem obrázy
 tych cíal sa / ktore moga byc widžiane / y ogárnione / nie tych
 ktore sa niewidžiane : c. **Sle** czynia ktorzy Troyce S. málu-
 ja ze trzema twarzami / iednego stárego z broda dluga / oso-
 be oycowsta znáczaca / drugiego mlodego osobe synowsta /
 trzeciego golebia osobe Duchá s. znáczaca / gdyž to iednáť
 nie jest prawdziwe otkazanie Bostwa / ale niejáki báłwan y
 dživowistko skárade. **Grzeša** tedy ktorzy táki obraz czy-
 nia / ábo dopuščzaja czynic : ábomiem prosci mniemáia byc

Támže

Tenže
de fide &
ymb. c.7.

Támže

Rom: 1

Tenže
lib. here.
hazeti. 7.

Tenže
lib. I. ca. 14.
de morib:
Eccle:

Tenže
lib. contra
Adimanti
cap. 13.

Tenže
130. de tem-
por.

Damaſi: 4
c. 17. de fide
Niceph. li.
I. cap. 53.

Bigasaluris
sermo: 7. de
prim. prz-
epto.

Trinitas
turpe mon-
strum.

tała Troyce święta. (Abulensis in cap. 4. Deut: quæst: 5
 Durand in 3. dist: 9. quæst: 2. Percius de tradit: part: 3. **Bo**
gá malować komicznie zakázáno) Concil: Constan: 6. can: 82.
 Co y Carranza fol. 234. in summa Concil: zeznawa / **zaka**
záo malować Ducha świętego w osobie golebiczey / y sy-
 ná **Bo**zego w osobie **Báránka**. Podobáło sie iż w kóściele
 nie máto być obrázy / áby to co bywa chwalono / ná **ściánách**
 nie byto malowano. Podobáło sie nápomnieć wierne / áby
 iáko moga bronili / žeby obrázow w domiech swoich nie
 mieli rú. Concil: Const: 7. zakázáło obrázow chwalić y czy-
 nić. Concil: Francof: chwalić obrázow zakázáło. **Tá**že tež
Cesárzowie zachtí Philippicus. Leo. 3. Constantinus quint:
 Leo quart. Constant: sextus. Theodosius obrázow czynić y
 chwalić zakázáli / y one z kóścioła wyrzucáli. **Pi**řa Crini-
 tus lib. 9. y Sigebertus in Chron. Carol. Magn: lib. 4. contr.
 imag: zakázal obrázow chwalić / przed nimi **k**lekáć / y **świe**
czek stáwiáć. **A** Concilium **T**riceńskie wtore ktore obrá-
 zo chwałstwo wniosło / potepil. Cromerus piře iáť dáwni
Polacy obrázy oyczyste popalili y topili przyiawřy wiáre
krześciánřta: ktore **Polaci** rieža **kr**zeczac mowili / **świá**
cza Agendy: **Strá**chay sie **bá**łwánow / **odr**zuc **o**
brázy / **ch**wal **Bo**gá. Gregorius i Epist: 9. lib. 9. & haber
 distinct: 3. ad Serenum episc. Massilienum, & lib. 7. epist. 109.
Došło tonas bylo / žeř nieobáczna gorliwořcia bedac **z**
palony / obrázy **ś**więtych pod to iáťoby wymowka / iż nieř
 miáły być chwalone / polamał. **A** záiste iżes ich zakázal
 chwalić / zgołáchmy to pochwalilić. **Jan** xxii. **P**apieř / iż
 niektorzy w **C**zechách / **R**ákúřiech / **T**royce **ś**więta w **p**
odobieńřwie stárcá / y mlodźieńcá y golebiá nád niemi **l**
áta-
 iacego stáwiáta / tedy ie zá heretyki osadził / iáťo tych ktorzy
 religiey **kr**ześciánřkiey náruřyli. **J**esli áni ludřie / áni **A**
ńsolowie nie máto być chwaleni / niech bacza co czynio / **kt**
o
rzy pod **z**astóna tey religiey ábo pobořnořci / rozmáite

Abulensis.

Durandus.

Percius.

Cóc: Cóc.

Conci: Eli-

berti: can:

36.

Támže

can. 41.

lib: 3. rerum

Poloni

Avent: in

Annalib.

Boio: lib. 7.

Durand. e-

pist. Mina-

tenf: lib. 4.

par: 4. de

Miss:

Wkazanie Zakonu Bożego

Picus co-
me: Miran-
dul: conc:
24.

chwala obrązy / bo niegodzić sie y tego / coby reka bylo w-
czyniono chwalić: Jednoć tylko iest Bogá Oycá wyo-
brązenie / ktore wespól z oycem tylko chwalić mamy / to
iest / iednorodzonego syná Jezusá Krystusá. Ani krzyż
Krystusow / ani żaden obraz nie ma być częśi chwały
chwalony / y tym obyczaiem / iako kładzie Thomas de Aquino,
toż mowi Holtkołoth Dominikan in lib. Sapient: lect: 158.
y Biel. in can. lectione. 49.

O ludźie wieku tego / dla Pána Bogá prośe pilnie o-
baczcie / a sprawiedliwie rozeznaycie to / iakim kościołem
powośechnym sa ci Zakonnicy / to iest / Bości Zakon nicuia-
cy rieża ábo káplani pomázani / ktorzy áczkolwiek to y wo-
sytko ine temu podobne / w piśmie swietym máia / dosta-
tecnie wiedza / widza y czytaia: A przecie oni zgoła by na-
mniey nie tego tak iako postanowiono y przykazano iest
prześtrzegáć ani skutkiem wypelniáć / ani záchowáć nie-
chca: Ale wpornie / chciwie á złościwie prześtrzegáia / sku-
tkiem wypelniáia y záchowúia ináć á wlasnie w spać y o-
pać. Czego / by sie teź záprzec chcieli / żadnym obyczaiem
niemoga / bo to żywemu pátrzacemu á chodzácemu káždy-
mu czlowiekowi sztetelnie w kościolech ich / y ná rozli-
cznych miyescách inych widzitelno y dostatecznie wiado-
mo iest. Iże oni przed Pánem Bogiem naszym mocnym /
z nienawisći swey przeciw temu / y temuż to Zakonowi ieo-
go swietemu máia cey / iáwnie bogi cudze / obrązy rozmaite
y podobienstwa wśelákie ktore sa ná niebie wzgore / y kto-
re ná ziemi niśto / y te ktore sa w wodzie pod ziemia / ze zlotá /
srebrá / mámmony / kámienia / drzewá / maki / y z inych rozli-
cznych máteriy / ábo rzeczy tego swiátá / niezliczona wielka
wielkość máia. Te á takowe sobie niektorzy dżiałáia / zle-
wáia / rysúia / wyrzezawáia / wytwarzáia / wyformowáia y
wymálowáia. A niektorzy dżiałáć / zlewáć / wyrysowáć /
wyrzezowáć / wytwarzáć / wyformowáć y wymálowáć

Przećiw
nicy Bo-
ży á prze-
śtręczy
Fonu Bo-
żego.

dawá

dawają. A te takoweś poświęcali y zprzecywali / a po-
 święcają y przezywają / niektóre creatorami / niektóre sal-
 vatorami / niektóre crucifixy / paśkami / niektóre resurrecti-
 mi / niektóre Troycami świętymi / niektóre świętymi Pio-
 trami / Pawłami / Brykcami / Sawłami / zc. Tiektoře Páns-
 nými / MARYAMI / mátkami / a rodzielkami Bożymi / swie-
 tymi Annami / Sophiami / Bárbarami zc. Tiektoře nays-
 chwalebniejszymi ciáły a naswietsemi ofiarami Bożymi /
 niektóre świętymi świętych pozostalosciami zc. A te / tak-
 owe w kościelech / w káplicách / ná oltarzách y w olta-
 rzách / tež ná scíanách / ná filarách / ná formách / ná stupiech /
 y ná wymysliáacych a klamliwie nazywájacych Bożych
 mekách / gwoździámi a mlotámi y siekterámi przybiáali y
 kleciem przykliáali / ábo przybiáć y przykliáć dawáli y po-
 dšisieysze czasy dawájá. Tiektoře w nieiákcie tež zmyslo-
 ne / y klamliwie znazywáne Boże groby y nágroby. Ties-
 ktore w wielkie Piątki przed oltarze / niektóre w Sákrystie /
 Cyborie / Monstráncie y w inie / a ná inie rozliczne miyscá
 tež w strytości postáwiali y pokládali / a iefcze po dšisieys-
 ze czasy postáwájá y pokládájá. Tiektoře tež (tak iáko os-
 ni mówia) Jezusti piáskuiace / a ná polmiesiacách stojace / a
 podobienistwy ániółkow kłeczacych a swieczniki trzymá-
 jacych / okolo spodków obstawione / ná powrošiech zá-
 wierzech głowy w kościele wiešájá: ábo to wšytko tak czy-
 nić nádsługownikóm swoim poruczájá y nárzadzájá. A
 tymże to takowym bogóm cudzym / obrazóm / podobien-
 stwám szczyrym / istym (Pánu Bogu brzydliwym / prze-
 mierzym y nienawisnym) bálwánóm / Ábo przed temž to
 a takowemi niektoremi klániali sie y klánájá / a k temu y
 nád to tež ná koláná y ná twarzy swe / wšytko osoba swoja
 (zwłászczá w kwietne niedziéle / w wielkie piątki / y w swo-
 je wymyslone odpusty) ná ziemie wpadájá. A te / takowe
 w ystá / bóki / rece y nogi / od rzemieśników wprzezáne / sár-

Szczypta
Główna za
świętoś
ści wda-
wana a
za roma-
ite rzeczy
przed-
wana.

Baru: 6.

Y 24.

Y 25.

Y 43.

Y 49.

Y 50.

Y 44.

bami/ pokosty/ ić. postrychnione/ a niektore na każdy dzień przy swoich mszách caluia/ y innym ludziom całować dawają. Niektore też po swoich wymysłonych koledách w mieścicach y we wsiách dom od domu dla pocatowania/ y na kolana przed nimi wklekowania/ a za to rozliczney zapłaty brania/ roznaśaia. A te/ takowe niektore po kościelech około kościołow/ około kościołow/ po rynkach/ po polách/ a zmieysc na rozliczne mieysca przenaśaia/ a niektore też innym ludziom/ iednym piesio a drugim konno/ zwałaśczą wielonocnych czasow na ramionách przenaśać dawają/ dopuszczają y nárządzą/ a na to zgoła by namniey nie dbaia co Duch święty o tychże a o takich/ przez Proroka iáśniey własnie mówić raczy słowy temi: **Ża wselka kupia kupieni sa/ a duze w nich niemają. Bez nog na ramionách nożeni bywają/ okazując nieślachetność swoje ludziom. A tak wszytki rzeczy które sie im dzieia fałszywe sa. Bo ponieważ sa drzewiáni/ pozłoceni y postrzebrzeni/ potym poznani bywają/ iże fałszywi sa. Narodom wszytkim y też Krolom oznaymiono będzie że nie sa bogowie/ Ale planie reku ludzkich/ a żadney sprawy Bożstiey niemają w nich/ ani też przy nich/ A niczym innym nie będą ieno tym czym ie chcą mieć ksieża. Niektore we dni sławney pamiatki Pána Krystusowego na niebo wstapienia porozem wwiązawşy/ a rekomá trzymawşy po trzyroć podnaśaia y poniżają/ a tym y przed tymi/ Ascendo ad patrem meum, to iest/ wstepuje do oycá moiego/ spiewają. Potym z reku swych puścawşy/ wzgore dżtura na kościoły pod dách wciągać nárządzą/ A po wciągnienu oplátki na dol spuszczać/ zakom chwytac a między soba wydzierac/ spolu sie o też oplátki śarpac/**

Drapac/

drapac/policzkowac/ y za wlosy rwać. A w ten czas tamże z koscioła woda ie oblewac dopuszczali y narzadzali / y po dzisiejsze czasy ieszcze na niektorych miejscach dopuszczaja y narzadzaja / a stad za kom placz a sobie smiech nastajaja. Tym niektórym / a przed temi niektórymi lampy zaswiecaia / swiece stawiaia a zaswiecaia / lucernie / swiece nasaja y innym nosic narzadzaja. Tymze niektórym na oltarzach przybitym / przykliionym a postawionym / rozlicznymi jarbami y glancami postrychnionym / a niektórym tez na niektorych innych miejscach polożonym w bokach / w rekach / w nogach rany z czynionym rozlicznym odpustow y ofiar nawymyslali y napostanawiali / istotnie a za wierne prawde / nie ku zadney swiatobliwosci / ale tak iako pisimo swiete swiadczy: **Ku obrzydliwosci y ku obraz-**

Sap. 14.
y 11.

żeniu dusz ludzkich / y ku vsidleniu nog ludzi glupich. Zwlaszcza tych ktorzy sie do tychze a takowych bogow cudzych / obrazow / rycin / a balwanow rz. tulaja. A przed niektore y na niektore pieniadze / chleby / gomolki / kostose iacyca / lny / konopie / a inierzeczy na ofiare przekladaja. A temi takowemi y inemi rozlicznymi a rozmaitemi przyslugami / nadslugami y zabobonami tymze to a takowym bogom cudzym / obrazom / podobienstwom / rycinom / balwanom / a y z tymi nienawisnymi Bozemi brzydliwosciami / czesc / chwale a poczciwoscze w slytka pilnoscia y ochotnoscia czasow swoich we dnie y w no cy znaczenie / znamenienie / zacnie / powaznie / koscownie y moźnie wyrzadzaja y wykonywaja. A temu rozmaitych stupow na rozlicznych miejscach barzo wielka wielkosc nastawiali / a nastawiac dali / a ieszcze y po dzisiejszy dzien / to tak Panu Bogu nasemu y Zakonowi iego swietemu na odpor y na opak czynia / czynic narzadzaja y czynic dopuszczaja. Takze tez y kamieni foremnie rzezanych w ziemi swoiey / barzo wielka wielkosc maia / a tym sie klantali y po dzisiejszy dzien te-

Okazanie Zakonu Bożego

Exod: 24.
Y 15.

Ezech: 20.
Y 30.

Sapien: 14.
Y 12.

śce sie im abo przed nimi kłaniać obyczay máta: A tym/
takowym przedsiwzięciem / á w skutku wykonywáiącym
uczynkiem swoim / tak iáko písmo święte o tym iáwnic/iá-
śnie / y wlasnie świádczy: Cudzołóstwo z bogi swoi/
mi wypelniáią / gdy sie modlam ich kłaniaią. A też
tak iáko to sam Pan Bog náš przez Proroká mowić raczy:
Záprawde plugáwis sie á cudzołóstwo plodzã /
gdy w drogách tych obrzydliwosci oycow swo-
ich chodzã. A iż istotnie podlug świádecstwa písmá
światego: Wymyslenie báltwánow iest poczã-
tkiem cudzołóstwá / á wynalazek ich iest skáżenie
żywotá. Item / iż Pan Bog náš od wiekow nie byl á nie
iest / y też ná wieki wiekow nigdy nie bedzie zlotem áni ze
zlotá / Srebrem áni ze srebrá / drzewem áni z drzewá / ká-
mieniem áni z kámienia / máterya áni z máteryy: Ale iż iá-
ko wiernie / práwie / prawdziwie á istotnie od wieczności
byl / á iáko teraz iest / y iáko ná wieki wiekú iest bez stóncze-
nia bedzie P A N B O G náš żywy / wieczny / wszechmogacy
y prawdziwy / nád námi y nád nás / tak też istotnie byl / iest y
bedzie P A N B O G zlotá / nád zlotem y nád zloto: Pan Bog
srebrá / nád srebrem y nád srebro: P A N B O G drzewá / nád
drzewem y nád drzewo: P A N B O G kámienia / nád kámie-
niem y nád kámién: P A N B O G máteryy / nád máteriámi
y nád máterie rz. Item / iże on tychże to á takowych bogow
cudzych / obrázow / ryćin / báltwánow / kámieni / słupow / á in
summa summarum wśelákowych podobieństw / ktoreż
kolwiek są ná niebie wzgore / y ktore ná ziemi niesto / áni tych
ktore są w wodzie pod ziemiá nie mieć / nie czynić / nie stá-
wiać / nie czcić / nie chwalić / y w poczciwosci nie mieć / pod
sroga pomsta swoia mocnie / dostatecznie y koniecznie
przykazác raczył. Item / iże sie on / o teżto á takowe bogi
cudze / obrázy / ryćiny / báltwany / modly rz. Swoiey Boſkiey

światobliwości bać / przykazać raczył. W tym także też o to y za to omiła Pana Boga naszego mocnego / nadoścaciecznie a koniecznie zakazanie y też srogie pogroźki / a na okrutne karania y nieskończone pomsty święte sprawiedliwe tego zgola by namniemy nie niedbała / aniż sie też jego Boskiej światobliwości nieobawiała: Ale swowolnie / wśieracznie / Ernabrze / wporne / bez wśego a wśelakiego wśtyduswego / od tego y od inego wśytkiego temu podobnego / samiz oni sobie oczy swe a z soba y przy sobie / też oczy ludu niezliczonego bardo daleko y seroko na świecie zaślepiali y zaślepiła / wśy zaśgluśali y zaśgluśała / serca zaśwardzali y zaśwardzała / A na przeciwko y na odpor Panu Bogu naszemu y zakonowi jego światemu / tychżeto zlych a naygorśzych / y naobrzydliwśy ch prześlety ch bogow cudzy ch / obrázow / podobieństw / ryćin / bálwánow / modlic. seroko y daleko na świecie naczynili / y im daley tym bardszy wiecey czynia y czynić dawala: tak iż sie to w śturku wypelnilo wlasnie / co Duchem światym śtudzy wierni mili Boży powiedzieli iasnie słowy temi: **N**apelniona też jest ziemia jego bálwány / a wczynkom rak swoich klámiáli sie ktore poczynily pálce ich. A śluzyli rzeźnym bálwánom swoim ktore byly wpadkiem ich. Tymże też obyczaiem zaślepiáli y zaślepiála oczy / zaśgluśali y zaśgluśała wśy / zaśwardzali y zaśwardzała serca / y od tego co na przeciwko tymże to a takowym wśytkim PAN B O G sam przez sie y przez ślugi a posly wierne mile swoje / iawnie iasnie y wlasnie mowić raczy słowy temi: **K**ieźa iey (to jest ziemia) zgwalcili zakon moy z plugawili świeta mieysce moje / miedzy światym a prześletym nie czynili rozności: a miedzy czystym y nieczystym nie czynili rozeznania / od Sabbátow

Ezai. 45.

Psal. 105.
y 26.Ezech. 22.
y 26.

Ozeas 13.
V 2.

Pfal. 115.
V 4.
V 5.

V 6.

V 7.

Sap. 13.
V 10.

erem. 10.
V 2.
V 9.

V 10.

Pfal. 95.
V 6.

Pfal. 96.
V 7.

Baru. 6.
V 7.

moich odwrócili oczy swe á bylem zelżon między nimi. A teraz przyczynili grzechow / á uczynili so-
bie wianie ze srebra swiego / iáko podobienstwo
modl / robotá rzemieśnicza to wšytko iest / zc.
Bátwáni pogańscy sa srebro y złoto / á robotá
rak ludzkich / Dsta máia á nie mówia / oczy máia
á nie widza / Dšy máia á nie slyšs / nozdrze máia
á nie woniaia / Rece máia á niemácia / nogi máia
á niechodza ani wołia w gárlé swoim. Alec nie-
šczesliwi sa y umárlá nádzieia ich / ktorzy bogi
názwáli robote rak ludzkich. Šloto y srebro przez
rzemieśniká misternie zrobione / y kształty žwie-
rząt / ábo kámién niepożyteczny / robotá reki štá-
rodawney. Šaiste w tym iednym poglupieli y po-
šaleli / iz drzewo im iest náuka próżności. Tarsis
bywa przymiesione á złoto z Dfir / spráwa rze-
mieśnicza y reka złotnikowa / z iedwabiu modre-
go y z páwłoki odźwienie ich. Ale PAN BOG pra-
wdźiwy iest / Bog żywy y król wieczny / od roz-
gniewania tego ruszy sie ziemiá / á nie wytrwáia
narodowie rozgniewania tego. Abowiem Pan
bárzo chwalebny iest / strášliwy nád wšytkie bo-
gi / A wšyscy bogowie pogańscy diabelstwa sa /
ále Pan niebiosá uczynil. Niechayże tedy beda
pohánbieni wšyscy ktorzy wyrządzaia poczci-
wošć rzezánym báłwanom / á ktorzy sie chlubiá
w obrážiech swoich. Abowiem drwá ich vche-

dożone od rzemieśnika / też y one pozłoczone y po-
 srebrozone są fałszywe są a nie mogą mówić. A iako
 pannie milnia cey przybiory / tak złoto wziąwszy
 uczynieni są. Naia też zaiste złote korony na gło-
 wach swoich bogowie ich / z tadże ukradaia rie-
 ża z nich złoto y srebro / a wydaia sie sami na sie-
 daia też z niego niewiastom wstecznym / a kur-
 wy przybieraią. A zaś gdy ie wezmą od nierzą-
 dnic / przybieraią bogi swe / a ci nie bywaią wy-
 bawieni od rdze y od molu / A przybrawszy ie w
 pawłoczane szaty / ocieraią twarzy ich z prochu
 domowego ktorego dosyc jest między nimi. A ma-
 berko iako człowiek / iako sedzia krainy / ktory
 grzeszacego przeciw sobie nie zabija. Na też w
 rece miecz y siekiere / a wždy sie sam z woyny y od-
 lotrow nie wyswobodzi. A iako onemu ktory
 Krola rozgniewal / zamknione a osadzone są
 drzwi / Abo iako umarłego do grobu przyniesio-
 nego / tak obwaruia / rieża drzwi zamkami y klo-
 tkami / aby od lotrow nie byli zlupieni. Lampy im
 zapalaią / a iscie mnogie / ktorzy żadney widzieć
 nie mogą / ale są iako balke w domu / A serca ich
 wytaczaią czterwowie ktorzy z ziemi są / gdy ie
 gryża y odzienie ich / nie czuia. Czarne bywaią
 twarzy ich od dymu ktory w domu bywa. Na
 ciála ich y na głowy ich przylatuią sowy / iaskolki
 y inni ptacy / także też kotki. Złoto też ono ktore

y 1.

y 2.

y 10.

y 11.

y 12.

y 13.

y 14.

y 17.

y 18.

y 19.

y 20.

y 21.

y 23.

maia ku ozdobie tylko jest / a iesli kto niewytrze
 rdze nie beda sie lsniec / bo ani czuli gdy ie wdzia/
 v 24. lano. Za wszelka kupia kupieni sa a duze w nich
 v 25. niemasz. Bez nog na ramionach bywais noszeni/
 v 26. okazuiac niechlachetnosć swoje ludzjom / niechay
 ze beda pohanbieni ktorzy ie czynis / Abowiem v/
 padnali na ziemie / sami przez sie nie wstana / ani
 tez iesli ich niekto prosto nie postawi / sami od sie/
 bie stać nie beda / ale iako vmartym ramioná im
 v 27. podkladać musza. Ofiary ich przedais ichze rie/
 za / y zle ich vzywais / takze y niewiasty ich roz/
 v 28. chwytuiac / ani choremu / ani zebakowi co v/
 v 29. dziala / Alle ofiary ich nieczyste a krawotoczne
 niewiasty sie dotykais / Abowiem stad nazwani
 sa bogami: i ze zony przekladais ofiary bogom
 v 30. zlotym / srebrnym y drzewianym. W domiech
 v 31. ich siedza riezka / maia c suknie rozdarte / a lby y
 brody pogolone / ieichzto lby obnazona sa. A ry/
 v 32. cza krzyzacz na bogi swe iakby na stypie vmarte/
 v 33. go. Odzienia ich odeymuis riezka y przyodziejais
 ia niewiasty swe y syny. A iesli co zlego / badz tez
 y dobrego vcierpia od kogo / niczym oddać nie/
 v 34. moga / ani moga krola postanowic ani zlozyc/
 Takze tez ani moga dac nikomu bogactwa / ani
 v 35. zlego oddać / iesli im kto co obieca a nie da / ani
 tego dochodza. Czlowieka od smierci niewyba/
 wiatis / ani slabego od mocniejszyego nie wyzwais /

laia / Człowieka ślepego tu wzrosłu nieprzywra-
 caia / znedze człowiekowi niepomagaia. Nád
 wdowa sie nie zmiluia / ani sierotom dobrze v-
 czynia / kámieniowi z gory podobni sa bogowie
 ich drzewiám y kámienni y zloći y srebrni / á ci
 ktorzy ie czynia beda pohánbieni / A tak wšytkie
 rzeczy ktore sie im dzieia falszywe sa / iakož ich kto
 ma poczytác ábo nazywać bogi / gdyž od šnica-
 rzow y od złotnikow vrobieni sa / á nic inego nie
 beda ieno tym czym ie chca mieć rieža / istotnie tež
 oni ktorzy ie dzieiaia nie sa dlugiego času. A
 przetož / izali te rzeczy ktore od nich vdziałane sa
 moga być bogi / A tak zostáwili po sobie falsz / á
 rzeczy hániebne potym beda cym. Bo gdy przyi-
 dzie woyna ábo co zlego / mysla sobie rieža /
 gdzieby sie mogli z nimi skryć. Jakož tedy o nich
 ma być rozumiano / aby byli bogi : ktorzy sie ani z
 woyny wyswobodza ani sie ze zlych przygod wy-
 bawiaia. Bo poniewaž sa drzewiám / pozloceni y
 posrzebrzeni / potym bywiaia poznáni iže falszywi
 sa : narodom wšytkim y tež krolom oznaymiono
 bedzie / že nie sa bogowie / Ale vlane refu ludzi
 kich / á żadney sprawy Bostiey niemáš w nich / á
 ni tež przy nich. Krolá krolestwu niepostánowia /
 ani dżdža ludziom nie dáda. Sadu tež nie roze-
 znaia / ani krolestw wybawiaia od krzywd / bo
 niemoga rownie iako wronki miedzy niebem á

V 35.

V 37.

V 38.

V 41.

V 44.

 Idololatra
 semper fi-
 bi similes

V 45.

V 46.

V 47.

V 48.

V 49.

V 50.

V 52.

V 53.

ziemia /

v 54. ziemiá. Abowiem gdy przydzie ogień ná dom
 bogow drzewiánych / y srebrnych / y złotych / rie-
 za wždy ich vcieka á beda wybáwieni / á oni sámí
 v 55. iáko pniałi w poystrzodku zgoráia. A krolowi á-
 ni woynie nie odeyma sie / iákož tedy kto ma mie-
 v 56. máć / ábo rzeczo no ma być žeby byli bogi. Bo áni
 od zlodzieiow / áni od lotrow wybáwiaia sie bo-
 gowie drzewiáni / y kámienni y pozloceni / y po-
 srebrozeni / gdyž zlotnicy mocnieyšy sa niželi oni.
 v 57. Zloto y srebro y šáty ktoremi sa odžiani / odey-
 muia im / y odchodza á oni sobie pomoc niemoga.
 v 58. Przetoz lepiej iest być krolom / ktory okázuie moc
 swoje / ábo naczyniem w domu iákim pożyte-
 cznym / w ktorym sie wždy bedzie chlubil ten kro-
 ry iema / á drzwiami domu ktore strzega onych
 rzeczy ktore w nim sa / á niželi fałšywe mi bogi.
 v 59. Wždyć słońce y miesiąc y inše gwiazdy / beda c
 v 60. iásne y wystáne ku vžitkom / poslušne sa. Tákže y
 lystáwica gdy sie vkaže iásna iest / tákže wiátr w
 v 61. každey káinie wieie. A oblóki ktorym gdy rosta-
 za od Boga / áby po wšytkim swiecie chodzi-
 v 62. ly / wykonywáia to co im rostkazano. Ogień tákže
 zestány zwierzchu / áby popalił gory y lásy / czyni
 co mu rostkazano / ále te áni kštalty / áni mocámi
 v 67. iednemu z tych rzeczy podobne me sa. Lepše sa
 v 69. bestyie nižli oni / ktore pod dách vćiec / á sobie po-
 žyteczne być moga. Abowiem iáko strášydlo w

ogrodzie ogorkowym nic nie strzeze / takci sa bo-
 gowie ich drzewiami y srebrni y pozloceni. Tym-
 ze sposobem sa iako biale ciernie w ogrodzie na
 ktorym kazdy prał siada / takze tez podobni sa v
 marlemu porzuconemu w ciemności. Bogowie
 ich drzewiami y pozloceni y posrzebrzeni / y z bar-
 latem y z glancem ktore sa na nich / bedziecie wie-
 dziec ze nie sa bogi: ci tez na koniec bywais sto-
 czeni od robakow / a beda nasmiwiskiem kra-
 nie. Lepszy jest czlowiek sprawiedliwy / ktory nie
 ma obrazow / abowiem ten bedzie daleko od
 przymowek y od pohaniwienia. K komuz jest poz-
 teczny ryty obraz / ktory vstruze rzemiesnik iego /
 gdyz jest rzecz vlana ktora vczy klamstwa / a
 wzdy sam rzemiesnik vsa robocie swoiey czyniac
 balwany nieme. Szalony jest czlowiek z madro-
 scia swoia / kazdy rzemiesnik dla swoich obra-
 zow postomocion jest / abowiem wshytko co vleie
 klamstwo jest / bo tam ducha niema. Proznosc
 jest a robotá obłudna / pogina czasu nawiedze-
 nia swego. Błogostawioneć jest drzewo przez
 ktore sie sstawa sprawiedliwosc. Ale co w reku
 vrobis przeklete jest to samo / iako y rzemiesnik
 iego on iže ie vrobil / a ono gdyz sie ma w niwecz
 obroćć / iž ie zowis bogiem / Abowiem zarowno
 sa w nienawisci v Boga / tak zlosnik iako zlosć
 iego / Bo robotá spolu z rzemiesnikiem odniosa

V 70.

V 71.

V 72.

Abacu: 2.

V 11.

Iere: 51.

V 17.

V 11.

Sap: 14.

V 7.

V 3.

V 9.

- y 10. pomste. A dla tegoż na białwany pogańskie przyi-
 dzie karanie / Abowiem w stworzeniu Bożym
 y 11. wykształtowane są ku obrzydliwości y ku obra-
 żeniu dusz ludzkich / y ku vsídleniu nog ludzi glu-
 pich / Abowiem wymyslenie białwanow jest po-
 czatkem cudzołóstwa / a wynálezek ich skáżenie
 y 12. żywota / Gdyż ani na początku byli / ani beda-
 trwać na wieki. Bo iż są na świat wprowadzo-
 ne dla prozney chwały ludzkiej / a przetoż też zá-
 mierzon jest pretki koniec ich / Abowiem niektory
 y 13. oćiec cieško żaluiac syna pretko z swiata zeszle-
 go / sprawiwšy obraz iuż przed tym pierwey v-
 marlego człowieka / teraz go iako Boga począt-
 cząc z poddanemi swemi / a obchody y ceremonie
 y 16. postanowil iemu. Zátym pomáliczku wšedł zło-
 ściwy zwyczaj / miásto Zakonu zachowan jest /
 A zá rozkazaniem okrutnikow stáło sie / iż obra-
 z y z naboženstwem chwalić zaczęto / A ktorych
 y 17. oblicznie ludzie chwalić niemogli / iákoż to ci co
 dáleko mieškali / dálekie oblicze ich gdy wyrażili /
 zacny obraz ku wczćiwosći krolewskiej sprawili /
 aby iego niebytnosći iáko oblicznie / iemu sie przy-
 slugowali / A ktemu ku wietšym zabobonom
 y 18. chluba same° rzemiesniká przywiódla do tego /
 y 19. Abowiem ten snadź chcąc sie przypodobác rias-
 zęćiu / tedy iáko iedno mogli nacudniey wyrażil o-
 y 20. braz iego misterny / A pospolstwo przywiedzione

cudności roboty / tego ktorego przed tym iako
 człowieka w wczciwości mieli / wnet go iako Bo-
 ga być mieli. A toć było škodliwe żywotowi
 ludzkiemu / iż ludzie będąc po niewoli przymuśze-
 ni / á okrucieństwem przypedzeni / imie to ktore
 żadney rzeczy przywłażczono być niema / dali ie
 kamieniom y drzewom. I nie dosyć ná tym mie-
 li / iż pobladzili okolo znaiomości Bostiey; ále też
 żyjąc w wielkim boiu nieumieistności / takowe
 złe rzeczy pokojem nazywają. Abowiem gdy o-
 fiary czynią morduis dziatki / ábo sprawuac ob-
 chody táienne / ábo iakie rozpusty balone brois /
 násladniasc nieiákich zwyczáiw. Już áni poczci-
 wego życia / áni czystego małżeństwa stanu zá-
 chowania / ále ábo ieden drugiego zdrádliwie zá-
 biie / ábo frásnie cudzołóstwem. Ná to wšedzie
 pospolicie pełno krwie / mordow / złodziejstwa /
 zdrády / skáżenia / niewiary / záburzenia / krzywo-
 przysiestwa. Trwoga miedzy dobremi / zápa-
 mietanie dobrodzieystw / splugáwienie duš / od-
 mienienie potomstwa / nierząd w małżeństwie /
 cudzołóstwo y niepowsytdanie. Abowiem beze-
 cne bátwochwálstwo / iest początkiem y przyczy-
 na y dokończeniem wšytkiego złego. Gdyž be-
 dac dobrej mysli šáleis ábo kłamstwa proroku-
 is / ábo niespráwiedliwie życia / ábo škwapliwie
 przysięgają. Abowiem dušáic w bátwániach

y 21.

y 22.

y 23.

y 24.

y 25.

y 26.

y 27.

y 28.

10. **Y** 10. duż niemáiscych / choć źle przysięgáis / mená-
 11. **Y** 11. dziwáis sie / áby ie nieiákie nieścześnie potkáć
 12. **Y** 12. miáło. A przetoż z obudwu przyczyn spráwie-
 13. **Y** 13. dliwa pomsta odniosá / iż wdawşy sie zá bálwany
 14. **Y** 14. źle o Bogu rozumieli / y wżgárdziwşy swiáto-
 15. **Y** 15. bliwość / niespráwiedliwie przysięgáli. Abo-
 16. **Y** 16. wiem nie tych moc przez ktore przysięgáis / ále
 17. **Y** 17. spráwiedliwa pomsta zlosnikow / záwždy karze
 18. **Y** 18. przestępstwá ludzi niepobożnych. Przetoż y one
 19. **Y** 19. ktorzy zá żywotá swego śalenie y niespráwiedli-
 20. **Y** 20. wie żyli / przez te rzeczy ktore chwalili / dales ná-
 21. **Y** 21. wietşe meki. Abo wiem ná drodze obledliwości
 22. **Y** 22. dlugo sie błąkali / máisc zá bogi one rzeczy / ktore
 23. **Y** 23. miedzy żwierzety sa nieczemne / ná kształt dzieci
 24. **Y** 24. nierozumnych żyjac. Przetoż iáko dzieciom nie-
 25. **Y** 25. rozumnym sad dales w posmiech. A ktorzy sie
 26. **Y** 26. nágrzyşti y iukániem nieukaráli / doználi godnes-
 27. **Y** 27. go sadu Bożego. Bo w tych rzeczách ktore cier-
 28. **Y** 28. pieli / niecierpliwie sie mieli / w ktorych cierpliw-
 29. **Y** 29. gniewáli sie. Prze te rzeczy ktore mieli zá bogi /
 30. **Y** 30. w onych gdy byli wytraceni. Widząc onego kto-
 31. **Y** 31. rego przed tym znać niechcieli / prawdziwego
 32. **Y** 32. Boga poználi / dla tegoż y koniec potepienia ich
 33. **Y** 33. przydzie ná nie. Abo wiem on nalepiey zna iż ná d-
 34. **Y** 34. wşytki ine grzeşy / że z máteriey ziemie watle ná-
 35. **Y** 35. czynie y obrázy czyni / Aleć wşyscy nieprzyiaciele
 36. **Y** 36. ludu twego / ktorzy go gwałtem swym wciśkáis /

sa naśalenieſzy / y naneźnieyſzy nad rozumy ſalo-
 nych. Przeto iſz wſytkie białwany pogańſkie
 mniemają być bogi / ktorzy ani oczu mają ku wi-
 dzeniu / ani nozdrzy ku braniu w ſie wiątru / ani
 uſzu ku ſłuchaniu / ani palcow w ręk ku dotykanii /
 ani nog godnych ku chodzeniu / Gdyż ie człowiek
 uczynił / a ktorzy z inąd ma uczynionego ducha v-
 lepil ie / Abowiem niemają żadnego człowieka /
 ktorzyby ſobie podobnego bogą wyſtaltować
 mogli : Ale ſmiertelny złoſciwemi rękami vlepil
 vmarlego / gdyż ieſt zacnieyſzym nad one rzeczy
 ktore chwali dla tego iſz ſam doſtał żywota / a oni
 nigdy / A tak naſkrzywiona będzie każda wyſo-
 kość ludzka / y poniżona będzie wyſokość meżow /
 A będzie wywyżſzon ſam P A N w on dzień. Biał-
 wany do ſzczetu będą połamane / A wniada do ia-
 ſkiń opocznych / y do odchłani ziemſkich / przed
 oblicznoſcia boiaźni Pańſkiey / y przed wielmo-
 żnoſcia majątatu iego / gdy powſtanie pſować
 ziemie. W on dzień zārzućci człowiek ſrebrne biał-
 wany ſwe / y złote obrązy ſwe / ktore był ſobie po-
 czynił aby im modle dawał.

y 15.

y 16.

y 17.

Iſaie. 2.

y 17.

y 18.

y 19.

y 20.

O ludzie wieku tego dla Pána Bogą pilnie proſze / o-
 baczcieſz ſie na ſłowa Pańſkie te / ktore tu widzicie y ſłyſy-
 cie / Abowiem Pan ſam przez ſie / y przez wybrane ſwe do
 was ie poſyla abyście ſie na nie obaczyli / potepienia vſli / a
 zbawieni byli. Także ſie też poznac dawają ze trzynastych
 owocow ſwych tych a takowych : Gdyż oni też y od tego

XIII.

Okazanie Zakonu Bożego

nížey okazanego Przymierza z. to jest Zakonu y wiary od-
 stąpili / a do zley / przeklethey przystąpili / ktora sami siebie y
 niezliczona wielka wielkość rozlicznych stanow ludzkich
 w hániebny blad zawiędli y zawodza: co wśfelki pobożny
 czlowiek duchow doświadczający / pism sie bádający iá-
 śnie wyśrzy / glosnie wślysy / dostátecznie wyrozumie y po-
 zna. A howiem przymierze / slowo / glos / mowe / náuke / dro-
 ge / ścieśke stára / to jest zakon y wiare Pan Bog spráwić /
 nářadzić y postanowić raczył iáwnie / iáśnie y własnie slo-
 wy temi: **Przetoż / gdy przejdzieś Jordan / wy-
 dzwignieś kámenie / ktore ia tobie dziś przykazu-
 ie / ná gorze Ebal / á wrynknieś ie wapnem / y v-
 działáś oltarz Pánu Bogu swoiemu z kámenia
 ktorego želázo nie dotklo / á z krzemienia niecio-
 sanego / A bedzieś ofiarowal ná nim ofiary zwy-
 cieźne á społoyne. A nápiśeś ná tychże to kámen-
 iách wśytki słowa Zakonu tego / źřetelnie á iá-
 śnie. Tuz tego pisma swietego / káždy pobożny á bogo-
 boyny czlowiek to spráwiedliwie rozeznáć / to wiernie á
 prawdźiwie wyznáć y wyświádczyć musi; Jz w nowym
 swietym przymierzu ábo Zakonie / iesi máia być oltarze /
 tedy tákie máia być / iákie oto **PAN BOG** przez **Mozeszá**
 sluge swego czynić y mieć rozkazal. Jesli teź máia być ofia-
 ry / tedy te á tákowe máia być / ktore á tákie sam **PAN BOG**
 nářadzić y postanowić raczył. A przetoż ludźie poboźni á
 bogoboyni wieku tego / dla Pána Boga prośe pilnie oba-
 czcie á spráwiedliwie rozeznaycie to / iákim kósciolem po-
 wśechnim sa ci Zakonnicy / to jest / Bośki zakon nicuiacy
 rzeźa ábo káplami pomázani / ktorzy áczkolwiek to y wśyt-
 ko inetemu podobne w piśmie swietym máia / dostátecznie
 widzo / wiedzo y czytáia: A przecie oni zgołá by namnicy
 nie ták / ále wpornie / chciwie á zlościwie z mienawiści swoy**

Deut. 27.
 y 4.
 Oltarze
 y ofiary
 Zakonu
 stárego.

v 7.

v 9.

Altaria in
 N. T. pia-
 peccora.

Odstę-
 cy od Za-
 konu y
 od Wiá-
 ry.

przeciw-

przeciwko Panu Bogu naszemu y temużto Przymierzmu á
 bo postanowieniu tego swietemu máiaccy / inák á wlasnie
 w spať y opať czynili / czynia y czynic dawáia takto: Oltar-
 zow z kámienia tego / á ták tego ktorego sie zelázo dotklo / á
 nie z krzemienia mećiosanego nabudowali / ábo nabudo-
 wác dali y po dżisieyşy dzień to tak czynia y czynic da-
 wáia. Tak że też mezwyćieżne / ani niespokoyne ofiary ofia-
 runia: ále Panu Bogu obrzydli / á sámym sobie škodliwe / y
 inşym niezliczonym ludziom zarázliwe rzeczy te á takowe
 spráwua y stroia: Napierwey w kóścielech swych ná ká-
 żdy dzień / zwláşczá ná wroczyşte swieta / bárzo dżiwne / ro-
 zmaíte / przypştrzone pokrowce ná sie wdżiewáia ábo
 wdżiewác dawáia / Aná zelżywość Pánu Jezusowi / má-
 şkary wkrzyżowánia iego iákoby podobieńştwa znaczące /
 ná zasobkách swych smrodliwych / bez boiaşni Pána Boga
 náşego / á wşelkiego wştydu swoięgo miewáia. A w tych /
 takowych máşkarnych pokrowcach swych dżiwne bá-
 wochwálşkie Euglarştwa / zabobony y ofiary mşalşkie (dla
 zblużnienia imienia Pána Boga náşego / á dla zmişczenia
 ofiar swietych / zá spráwa Duchá ięgo swietęgo nárzadzo-
 nych) stroia / pacwia y broia tym á takowym şpóşobem:
 Ná oltarze / ná ktorych z drzewá / y z inşych rozlicznych
 máteriy / rzemieşniczemi rekámi for emnie á musternie wy-
 rzezánych / wyformowánych / á zlotem / şrebrę y rozliczne-
 mi farbámi / też y gláncámi oczom ludżkim powabnych /
 cudnych / á sercom y duşom ich škodnych y obludnych bog-
 gow cudzych / obrazow / podobieńştwa y inşych rozmaitych
 bogow pierwey doşyć ieşť / tam křym á przed te ieşćce wies-
 cey z Sákrystyey też bogow cudzych / obrazow / podoba-
 bieńştwa y inşych rozmaitych / á rozlicznych swych zmyslo-
 nych / á náczynionych swiaćoşci / şczyrych aiáwnych (Pá-
 nu Bogu náşemu) przemierzlych bálwánow / á hanc-
 bnych obrzydliwoşci ze zlotá / şrebrá / mammony / też z ká-
 mienia / kryştału y z inşych rozlicznych máteriy nástawáia

Okazanie Zakonu Bożego

albo nastawiać dawania y nariadenia; A przy tych / takow
 wych / iakoż to przy bytności kochankow swoich / y też
 przed temi/iakoż to przednie krześcianstimi/ale tak iako to
 Krol zacny y Prorok swiety Duchem Bożym prawdziwie
 mowi/Pogańskimi balwany/Dsta maia cemi a nie/
 mowia cemi: Oczy maia cemi a nie patrzacemi:
 Dsy maia cemi a nie sluchaiacemi: Nozdrzy maia
 ia cemi a niemowia cemi: Rece maia cemi a nie
 macaiacemi: Nogi maia cemi a niechodzace/
 mi/ ani w garle swoim nie wolaiacemi / A za/
 dne y sprawy Boskiey w sobie y przy sobie niemai/
 ia cemi: i. c. swoje wymyslone balwochwalskie msie a zabo/
 bony sprawnia / stroia a wlasnie pacwia / cudwia y broia/
 też kadza/kurza y kopca. A te swe msarskie zabobony pa/
 stwia y broia c zasem cicho mamroca / a zasem glosnie
 na wiatr wlasnie nic niepozytecznie ięzykiem obcym lu/
 dziom z pospolstwa nierozumitelny mowia / a zasem spie/
 waia: A to sobie barzo lekce powazaiac / y zgotazac nic maia
 co im Duch swiety przez wybrane naczynie swe iawnie
 mowic raczy slowy temi: Jeslibyscie wy niemowili
 rozumnie/iakoż bedzie rozumiano/ co sie powia/
 da/bo tak na wiatr mowic bedziecie. Wy przeto
 iesli gdy duchownych rzeczy zadacie / szukayciez
 abyscie w nich przewyzsiali ku zbudowaniu ko/
 sciolu. Dla tego / kto mowi ięzykiem obcym/
 niech sie o to stara aby mogl wykladac. Bo iesli/
 bym sie modlit ięzykiem/modlic sie duch moy/ale
 wyrozumienie iest niepozyteczne. Coz tedy iest/
 bede sie modlit duchem bede sietez modlit y wy/

Psal. 115.

v 4.

A też 135

v 15.

v 16.

v 17.

Baru. 6.

v 10.

1 Cor. 14.

v 9.

v 12.

v 13.

v 14.

v 15.

rozumie

rozumieniem / bede spiewał duchem / y bede też
 spiewał wyrozumieniem. Bo ieslibys ty blogo-
 sławił duchem / tedy ten ktory jest z pospolstwa/
 iakoż rzecze Amen na twe blagosławienstwo/
 gdyż niewie co ty mówisz. Abowiem choć ty do-
 brze dziekuiesz / ale sie drugi nie budnie zc. Gdyby
 sie tedy wšytko zgromádenie pospolu zesło / y
 wšyscy ięzyki mówili / á wesłiby nienáuczeni ábo
 niewierni / izali mierzeła iz háleciecie. Bálwany też y
 ofiary swe zmyslone czynia iáwnie á właśnie one / ábo po-
 dobne onym / o ktorych Apostol swiety z nádchniema Du-
 chá swietego Koryntczykom pišac / dosyć rozumnie y ro-
 stropnie dowodził / á od ktorych też one z wielka pilnością
 vprzeymie y wiernie odwodził / pišac słowy temi: Co też
 dy powiádam / áby bálwan miał być czym / Abo
 ižeby to co jest bálwanom ofiarowano miało być
 czym / y owšem to powiádam / iz rzeczy ktore po-
 gani ofiaruia / dyablom ofiaruia á nie Bogu / nie-
 chciałbym ábyscie byli uczestnikami diablów.
 Nie możecie pić kielichá Páńskiego y kielichá dia-
 blów / nie możecie być uczestnikami stolu Páń-
 skiego y stolu diablów / X mamyž wzruszyć ku
 gniewu Pána / izali my mocniejszy jestešmy niźeli
 on. Wšytkoć mi wolno / ale nie wšytko pożyte-
 czno / wšytkoć mi wolno / ale nie wšytko budnie.
 O sobliwie też Pan Bog náš przez Proroki posly swe Du-
 chem swoim swietym vtwierdzone iásnie mówi słowy te-
 mi: Izali człowiek może sobie vczynić bogi ktorzy

y 16.

y 17.

y 21.

I Cor. 10.
y 19.

y 20.

Dla Bos-
gá obacz
ćte to.

y 21.

y 22.

y 23.

Efai: 44.
y 8.

Sap. 15.
y 16.

y 17.

Bar. 6. y 44

y 45.

y 46.
Sap. 14. y 11

nie są bogowie. Gdyż ie człowiek uczynił / a który
z inąd ma uczynionego ducha / wlepił ie / Abo
wiem niemasz żadnego człowieka / któryby sobie
podobnego bogą wykształtować mógł / Ale
śmiertelny złościwemi rękami / wlepił umarłego
go / gdyż iest zacnieyszy nad one rzeczy ktore
chwali / dla tego iż sam dostal żywota / a oni nie
gdy / a niczym innym nie będą / iedno tym czym ie
chcą mieć rzeża. Istotnie też oni sami którzy ie
działają nie są długiego czasu / A przetoż / iżali te
rzeczy ktore od nich wdzielane są mogą być bogi.
A tak zostawili po sobie fałsz / a rzeczy haniebne
potym będą cym ku obrzydliwości a ku obrażeniu
duś ludzkich / y ku vsidleniu nog ludzi głupich.

O ludzie wieku tego / dla Pana Boga prosze pilnie o-
baczcie a sprawiedliwie rozeznaycie to / iakim kościołem
powsechnim są ci Zakonnicy / to iest Bożi Zakon nicuiący
rzeża abo kapłani pomazani / którzy od tego y od inego te-
mu podobnego pisma świętego oczy swe / y oczu ludu nie-
zliczonego zaslepią / vsy zagłuszą a serca zatwardzą /
A nad Pana wsechnogacego sami siebie mocnieyszymi
działają / a Pana ku gniewu iawnie / chciwie a złościwie po-
ruszą / Gdyż nie z nauki / nie z poruczenia iego Bożiego /
ale z wolności a mocy wynaleśtu głębokiego serca swoje-
go / z materiey abo rzeczy swiata tego czyma balwana ias-
wnego / to iest / z oplatkow / niektorzy z własnych palcow
swych / a niektorzy z palcow nadslugownikow swych ro-
bot / stowy septaicami / a glowami / też gebami y rękami
swymi tam y sam krzyż karakter migającami (sami od Bo-
gą będąc stworzeni) Boże ciała y Boże krwie / klamliwie

y fałszywie/bo bez dusze martwe/nie żywe stworzają a dżia-
 laia. A tym rzeczą/imie to ktore żadney rzeczy (tak iako
 o tym pisano świadczy) przywołano być nie ma/ przy-
 wołali y przywołali/ A te rzeczy nie tylko ciała y
 krwiami naychwałebniejemi Bożemi, ale też y ofiarami
 naswieczeni być wymyslili y wymyślali / A tymże a
 przed temiż to swoia Saryzeysta obludna wkládnošcia sie
 wniżali/vpożarżali/klámali y ná kolána vpadali/ A powo-
 stawšy nád głowami swoiemi/ Zakonowi swietemu od-
 porne gonemi/ rekami swymi podnawali / A ludzjom
 przy sobie za soba bedacym / kłeczacym y stojacym / rece
 wzgore podnošacym/a modly/także też w vsta/pierśi swe
 praški/ pułi/ y rozliczne głošne wrzaški/ dźwieki/ brzeći/
 zwułi/ też ná czolá/ ná pierśi y ná zasobki swe / křyžaržá-
 kternigáice znáki czyniacym pokazui. A potym wnet y
 zá az/ rece swe / iáko by se sinu powstavšy/ wzgore wyná-
 šaiac rozciągáti / a te takowe broienia swe naswieczeni
 ofiarami być vdawáti / A temi y infemi rozlicznemu zabo-
 bonami/tak iáko ieno przeciwko vstanowieniu Pána Křy-
 stušowemu y Apostolštemu wymyslono być moze/oczjom
 ludzkim co nacudniey / ku ofukaniu serc ich niewinnych co
 naobludniey / všom co nálagodniey / a dušom co nazwo-
 dnicy a przenáškodniey / też to rzeczy bogi swe stworzone
 ozdabiáti. A te rzeczy (báržiey/ pilniey y wiecey/níželi ša-
 mego žywego / práwego a prawdziwego wiecznego a wo-
 šehmogacego/ wšelákiey czci y chwaly godnego/ żadney
 rzeczy sobie podobney nie máiacego Pána Boga nášego)
 czcili y chwalili/ á i-šce czeza y chwala / od začátku wy-
 myšlu y vštawy Papieža Innocentiuša trzeciego až do dnia
 dšístieyšego / Takže też y infym ludzjom czcili y chwalili
 forme vřázovali/a przyczyne / przyklad y náuke dawali / a
 iěšce vřázuia y dawáti / A tym rovně tak iáko y infym
 hámebnym bledem swym / sami siebie y wiele inych nie-
 winnych / cnotliwych ludží z soba y przy sobie obludžali y

Sap. 14. v 23

Lev. 21.
v 10.

Okazanie Zakonu Bożego.

zwodzili/y ieszcze obludzaia y zwozda/ Abowiem prawych/
 prawdziwych krzesćianstich/ Pánu Bogu wdziecznie mi-
 lych y przyiemnych ofiar / od czasu wymysloney ofiary
 mszálstey/áż do dni á czasow dżisiejszych niesprawowali y
 niesprawuia. Tákże też ludowi Bożemu sprawowác y zá-
 chowywác formy nieukázowali / áni przyczyny áni náuki
 niedawali / y nieukázui á niedawáia / Ale niewinny lud
 Boży káždy dzień ná rozlicznych mieyscách przyludzali/y
 ieszcze przyludzáia do ofiar swych mszálstich/bátwochwal-
 stich/niekrzesćianstich/ tych o ktorych naczynie Boże wy-
 bráne Páwel Apostol swiety iáwnie iásnie y włásnie ná-
 pisał / A temi / tákimi lud Boży odwozili y odludzáli / á
 odwozda y odludzáia od prawych / prawdziwych / wla-
 snych krzesćianstich ofiar tych / o ktorych w piśmie Du-
 chem swiety m kazdemu czlowiekowi tu sprawowanú y
 zachowanú práwe / prawdziwe á spráwiedliwe przyczy-
 ny / formy / przykłády á náuki postánowione / okazáne / dáne
 y pozostáwione sá iáwnie / iásnie y włásnie stowy temi:
 Proszę was tedy brácia przez miłosierdzie Boże /
 ábyście wydawáli ciáta wáże ofiare żywo / swie-
 tó / (to nie ofiare mszálstá z wymyslu Papiestkiego wżieta)
 Bogu przyiemno / rozumno posługe wáże / A nie
 porównawáycie sie z tymto swiátem / Ale odná-
 wiáycie sie w odnowieniu zmyslu wáżego / áby-
 ście doswiádczáli ktoraby bylá wola Boża do-
 bra / mile wdzieczna y doskonála / Abowiem to
 powiádam przez iáste ktora mi iest dána wšyt-
 kim ktorzy sá między wámi / áby nie wiecey rozu-
 miał niżli potrzebá rozumieć : ále żeby rozumiał
 do trzeźwosci / ile káżdemu z was Bog oddzielił

I Cor. 13.
 V 19, 20, 21,
 22. &c.

Rom: 12.
 V 1.

V 2.

V 5.

miare wiary. Bo iako w iednym cielemamy
czlonkow wiele / a w sbytkie czlonki nie iedne spra-
wemaię / tak też wiele iestesmy iedno ciało w
Krystusie / a każdy z osobną ieden drugiego
czlonkami. Ktemu też bracia / ktorekolwiek sa-
rzeczy prawdziwe / ktorekolwiek wstydlive /
ktorekolwiek sprawiedliwe / ktorekolwiek swie-
te / ktorekolwiek przyiemne / ktorekolwiek pocz-
ciwe. Jesli ktora cnota / iesli co godnego chwaly
vmienia Bożego / na te rzeczy myslcie ktoryche-
ście sie nauczyli / y ktoreście też przyiali / y slyšeli y
widzieli we mnie / te (to niewymyslone mšalskie) rze-
czy czyncie / a B O G pokoju bedzie z wami. Anizey
w teyże to kapitule w osminastym wierszu tenze to Apo-
stol swiety / też nie te / nie takie mšalskie wymyslone Pa-
piestie ofiary: ale Philippenšich dary te ktore przez Epá-
srodytá iemu posłali / te iasnie y wlasnie opowiada / y wy-
slawia byc wonna srodkošcia y ofiara Pánu Bogu wdzie-
czna y przyiemna. Tenze to Apostol swiety prawe / wier-
ne / prawdziwe a sprawiedliwe swiádectwo nam w sby-
tkim dawa pisac sowy temi: **Iż Pan Jezus aby po-**
swiecił lud swoy krwia swoia (tu każdy poznac mo-
že / iż nie mšalska ofiara ktora rzeza zwymyslu Papiestie-
go stroia) przed broną cierpieć raczył. Tamże zaraz
Apostol swiety samemu sobie y każdemu z soba y przy so-
bie prawa / wierna a prawdziwa krzesćianšta przyczyne y
forme chwaly y ofiary Pánu Bogu powinney wkażue /
także też przyklad y nauke dawa sowy temi: **Przetoż**
wyniđżmy k niemu z przybytkow / posromocenie

V 4.

Ad Phil. 4.
V 8.

V 9.

Nota.

Hebr. 13.
V 12.

Nota.

V 11.

v 14. jego na sobie noszą. Bo niemamy tu miasta miesz-
 v 15. kającego / ale będącego oczekawamy. Przetoz
 przez niego (tu oto iasnie mamy y prawdziwie pozna-
 wamy / iż nie przez mśalstie ofiary rzedzą ktorego) ofia-
 ruemy ofiäre chwały zäwŹŹe Bogu / to iest owoc
 yst wyznawäiac sie imieniowi jego / dobroczyn-
 ności y spoludzielności nie zapominać. Bo
 v 16. takiem (to nie mśalstiem) ofiarami przyŹluguie-
 my sie Bogu. Te ä takowe z istey woli oycä niebieskie-
 go / y Jezusa synä tego namilsiego / także teŹ z woli y meo-
 mylney sprawy Duchä swietego postanowione / pismy
 swietymi wtwierdzone: ä nie mśalstie / kuglarstie zwolno-
 ści roŹlicznych PapieŹow / tym nä odpor zmyslone ofiary /
 oni pierwŹŹy y potomni / prawi / prawdziwi krzeŹciani Pän-
 nu Bogu sprawowali y zachowywali. A te / takowe teŹ y
 mnieŹŹy sprawuia y zachowuia spolecznie ä zgodliwie w
 jedność naleŹacemi temi ä takowemi / o ktorych także teŹ
 prawe / prawdziwe / wierne ä sprawiedliwe przyczyny / for-
 my / przyklady y nauki w Zakonie starym opisane sa stowy
 temi: Ofiary Bogu chwale / ä odday nawyŹŹŹe
 mu sluby Źwe. Ofiara Bogu duch wtrapiiony ser-
 ce struŹone y poniŹone / BoŹe / ty nie wzgärdŹiŹ.
 Bede tobie ofiarowal ofiäre chwały / A imie Pän-
 stie wzywäc bede. Ten ktory zachowuie Zakon /
 obŹite czyni ofiary / ä ktory pilen przykazania / ofia-
 rnie ku zbawieniu. Który dobrodŹieystwä odda-
 wa z wdŹiecznością iäktoby make ofiarowal. A
 ktory dobrodŹieystwo okäzuie czyni ofiäre chwa-
 v 17. ly. Odstäpic od zloŹci iest wblagäc Boga / opu-

Pfal: 50.

v 14.

Pfal: 51.

v 19.

Pfal: 116.

v 17.

EccieŹ: 35.

v 1.

v 2.

v 1.

ścić nieprawości jest ofiara oczyszczenia. Tę istotnie a takowe ofiary Panu Bogu naszemu są mile / wdzięczne y przyjemne / których pamiętka nie przyjdzie w zapamiętanie / iako tego w tymże to teraz wyższej oznaymionym 35 kaptulum prawy y prawdziwy dowod y wywod opisany jest słowy temi: **Ofiara sprawiedliwego jest przyjemna / a pamiętka iey nieprzyjdzie w zapamiętanie.** Ale ofiary ktore Zakonnicy a Kaptani / abo rzeźba pomazani / swoimi cudnemi / maskarnemi / obłudnemi a zwodnemi wymyslonemi mszami / a mszałskimi zabobnami sprawują / stroją / cudują / pacują y broją / te a takowe za wierna prawdę nie są ani być mogą Panu Bogu mile / wdzięczne ani przyjemne / A tych / takowych pamiętka czasu nawiedzenia Pana Boga naszego / pewnie a istotnie w zapamiętanie przyjdzie dla czterech przyczyn tych a takich. Dla pierwszej / iż te a takowe nie są od oycá niebieskiego szcepione / A szcepienie ktorego nie szcepil oćiec niebieski wykorzeniono będzie. Dla drugiej / iż od syná Bożego / a Pana y zbawiciela naszego milego Jezusa Krystusa / ku takowemu mszałskiemu sprawowaniu nie są narządzone ani przykazane / ktory mówić raczy słowy temi: **Wy przyiacielmi moimi iestescie / iesli uczynicie wszytko to co ja wam przykazam.** Dla trzeciej / iż od Duchá swietego pismy Apostolskimi / ani Ewangelickimi nie są podane / zalecone ani utwierdzone / y owsem znadchnienia Duchá swietego / przeklectwem są osadzone / iawnie / iásnie y włásnie słowy temi: **A iesliby wam kto opowiadał / mimo to cosmy wzięli / niech będzie przeklectwem.** Dla czwartej / iż bázro nierychło po Pana Krystusowym w niebo wstąpieniu / y po Apostolskim z tego swiata zejściu / od rozlicz-

y 7.

Math: 15.
y 12.

Ioan: 15.
y 14.

Gal: 1. y 9.

nych

Dkazanie Zakonu Bożego

Kija
spowiedz
v oltarzach

Anno 380.
Durandus,
Platina,

Anno 420.
Durandus
Polidorus,
Volat:

Anno 595.
Durandus
Naclerus,
2. 94.

Anno 595.
Duran. li. 4
Platina.

Anno 135.
Polid. Du-
randus.

Anno 510.
Platina.

Anno 768.
Sigebert.
Bergom.
lib. E. & 9.

Anno 632.
Conc. Bra-
carē: Tom
2. c. 21.

ných Papiężow y pochlebnikow ich z dziwnemi mśalstie-
mi zabobony/ czasow rozdzielnych po trosze/ á od trochy do
trochy za wiele lat / iáko pláty do plaścizá zebračzego zbier-
ráne/ á ták iáko te czasow dżisiey szych stroia/ pacwia y bro-
ia wymyslone y postanowione sa / czego teź nie prostemi
stowy moiemi / ále własnemi historykami Papięskimi / o
tym iáwnie świádczacemi dostátecnie dowodze: **Tla-**
pierwey / iż spowiedz ktora rieża przed oltarzmi y bogi
cudzemi/ obrázy rytemi y podobienstwy rozlicznemi/ ná ole-
tarzách postáwionemi y polożonemi kłeczac/ Pánu Bogu/
Pánnie Máryey/ swietemu Piotrowi/ Páwlowi y wśytko-
kim swietym (mámrocac/ á ięzykiem obcym iáko Apostól
swiety iáwnie świádczy ná wiátr mowiac) czynia/ **Te wy-**
myslił y postanowił Damasius Papięž. Drudzy te spowiedz
przypisuiá Poncyanowi pierwszemu/ Papięžowi dziewie-
tnastemu. Naclerus generat 8. autor. Potym bárzo niery-
chło Introit wymyslił y wstáwił Celestinus Papięž / snadz
nie dla tego/ áby tylko sam ríadz przed bogi cudzemi/ obrá-
zy rytemi kłeczac/ ábo v oltarzá stóiac mámrotal / ále áby
lud pospolity zchodzac sie do kóścioła Psálmy śpiewał zu-
pelne. Potym pierwszy Grzegorz to wśytko zepsował y
odmienił / stowo Boże okęsil / wrzástu y not przyczynił.
Tenże Grzegorz wstáwił y rozkázal we mśy mowic ábo
śpiewác dziewiećkroć Kyrie eleysón y Alleluia y offertoria.
Tákże Gloria in excelsis do mśey przydal/ tedni powiedáia
y pisa iz Telesphorus. Drudzy powiedáia y pisa iz Symma-
chus Papięž. Trzeci powiedáia y pisa iz Szczepan tym
imieniem nazwany Papięž. Owo krotko mowiac/ okázuie
sie iáwnie z tych pisarzow/ iż nie Pan Krystus/ nie Ewán-
gelistowie y nie Apostolowie swięci tych káskow do mśey
przydáli / ále ie Papięžowie wedlug zdánia swego zmysliłi
y przydawáli. Dominus vobiscum, & cum spiritu tuo. Col-
lekty zá sie wstáwił Gelasius wtory tym imieniem Papięž
wezwany : á to dla tego iáko Durandus pise iz rieża sa ie-

Dnázmi

dnąciami między Bogiem a między ludźmi: iakoby ięza też sami ludźmi nie byli / a iednaczą Pana Jezu Chrysta nie potrzebowali. O frogieź to iest bluźnierstwo na przeciwko synowi Bożemu / piisać / mowić y trzymać o tym aby ięza mieli być iednąciami między Bogiem y między ludźmi / gdyż sam Syn Boży iest iedynym y prawdziwym iednącem / a nie żaden inšy z narodu a pokolenia ludzkiego. Epistole y Kes Ewangeliey niektorzy przypisuią Telesphorusowi / drudzy Damařowi / trzeci Jeronymowi. Gradu al / iedni powiedaią y piřa iż vřtawil Celestinus Papięz / drudzy powiedaią y piřa iż Geladius Papięz. Prosy zložyl nieiaki Opát swietego Gaięla w Niemieckich stronách / imieniem Nocerius, ktore prosy potym Mikolay Papięz / przy Mszach czytać y spiewać rořkazal. Kredo przy Mszy czytać abo spiewać Marek Papięz vřtawil y rořkazal. Kádzenie Kiedza y ludzi w Kořciele vřtawil Lew trzeci tym imieniem Papięz / według Pogańřkiego y Żydowskiego obyćczaiu. Offertoria, iedni powiedaią iż vřtawil Euticianus, drudzy powiedaią iż Grzegorz Papięz tym imieniem pierwszy / iakó też sam Grzegorz o tym piře / aby się żadny do Kořciola nie vřkazal z proznemi reřomá / ale aby ofiary ludzie znosiłi co kto ma do Kořciola / iedni pieniadze / drudzy chleb / drudzy kolacze / drudzy tacyca. Tenzwyczay do tego czasu iestęze trwa / kiedy ludzie na Wielkanoc y na inne czasy te offertoria ięzey znasiłai / řoldry / kolacze / obartuchy y kielbasy / na niektorých mieyscách pieniadze kłada na oltarze / y to offertoria zowa. Prefácie / iedni powiedaią y piřa / iż ie Geladius Papięz przydal / drudzy zaśie powiedaią y piřa / iż Pelagius pierwszy tym imieniem wezwány Papięz / trzeci powiedaią y piřa / iż Grzegorz pierwszy tym imieniem wezwány: ale któřkolwiek te Prefácie przydal / ořkazuje sie to / iż nie takowe prefácie / to iest Przedmowy bywały pierwey do ludu / iakie sa dżisieyszych czasow / ale řtánowszy Biskup abo Diakon / a obroćiwszy sie twarzą do lu-

anno 135.

anno 366.

anno 412.

anno 430.

Sabel: Sige:

anno 490.

anno 865.

Durandus

lib: 4.

anno 331.

Concil: lib:

1. Tom: 1.

anno 795.

Polydorus.

anno 595.

Gregor: in

registro suo

August: de

civit: Dei,

lib: 8. cap:

ultimo.

Anno 494.

Bergom:

lib: 9.

Anno 554.

Deconf: di-

stin: Can:

Invenimus.

anno 595.

Volat:

Okazanie ofiary mśalskiej

O tym
Durandus
lib. 4.

Anno 129.
Euseb: 4. c. 4
Polyd: lib: 5

Anno 494.
Poly. Greg:
in Reg: An:
385.

Dura: li: 4.
Anno: 110.
Bergó: li: 8.

Anno 445.
Bergó: li: 19.

Anno 595.
Bergó: li: 10

Anno 732.
Nauc: gen:
20.
Bergó: l: 2.
Platina.

Anno 110.
Decó: dist:
1. can: In sa
erá. Bergó.

Anno 1190.
Extra de sū
ma & fide
Catho: can:
Firmiter.

An: 1216. Ex
tra de cele:
Mis: can: Sa
ne cū olim.
Gabri: Biel

Du/tał mowil: Pan z wami a lud mu zasie odpowiedal/ & z
duchem twoim. Podniescie serca wzgore/ to jest/ abyście
sie sercami waszemi nie zawieszali na tych ziemskich y wi-
domych rzeczach/ ale na samym Panu Jezusie Chrystusie/
ktorego cielesnymi oczyma nie widzicie/ abyście patrzyli
nań oczyma dusznemi do nieba: przeto też lud na to odpo-
wiedal/ Namy serca ku Panu Bogu. In canone, pierwszy
Sixtus, Papież siódmy/ przydal do Mszy trzykroć śpiewać
abo mowić, Sanctus, sanctus, sanctus, ktore słowa wziął z E-
zaiasza Proroka/ nie ku tey sprawie nie należące. Te igitur
clementissime, zc. przypisuius Gelazyusowi Papieżowi.
Communicantes, zc. przypisuius Syrycyusowi Papieżowi/
ktory był ieszcze przed Gelaziusem. Alexandrowi przypis-
uius / Qui pridie quam pateretur, zc. ktory ieszcze przed Sy-
rycyusem był. Hanc igitur oblationem, aż do owych słow,
placatus accipias, przypisuius 2 wowi pierwszemu/ Papie-
żowi czterdziestemu y siódmemu. Diesq; nostros in tuá pa-
ce disponas, przydal Grzegorz pierwszy / Papież szesćdzie-
siaty y szósty/ aż do owych słow/ & in electorum tuorum iu-
beas grege numerari. Quorum solennitas hodie, przydal
Grzegorz trzeci/ Papież dziewięćdziesiąty szósty. Tenże
przydal świętych wzywanie / y drudzy po nim przydawá-
li/ co sie iedno ktoremu zdało / abowiem już na ten czas za-
den nie śmiał Papieżowi mowić/ czemu tak czynisz?

Przasny chleb dla ofiary na Mszy / wstawił Alexander
pierwszy/ siódmy Papież/ abowiem przedtym bywał chleb
kwąsny/ iako sa tego ieszcze nieiatie znaki z Greckich Ko-
ściółow w Rusi. Na tego też niektorzy powiedaia/ aby
wode z winem mieszać naprzod wymyslił. Przemienienie
abo przewierzgnięcie chleba w ciało / a winá w krew/ na-
przod wymyslił / y swiatosc te za Boga chwalić rozkazal/
Innocentius trzeci/ Papież dwusety pierwszy. Podnosze-
nie chleba y kielicha wymyslił y postanowil Honorius trze-
ci/ przed ktorym bylo Papieżow pierwey dwiescie/ a tam

sie w te czasy nawietse balwochwalsstwo mnozylo. Chleb we mszey na trzy czesci rozlamowac / iedne czesc za dusze swietych zmarlych / ktore sa w niebie / ofiarowac. Druga czesc za dusze ktore sa w Czystcu. Trzecia czesc za ludzi zywe / za konie / bydlo y swinie / vstávil Sergius Papiez / przed ktorym bylo pierwey osmdziesiat dziewiec Papiezow / wedlug czasow. Matth. Dress. Kosci umarlych ludzi calowanie we skle / vstávil y wymyslil / Innocentius pierwshy Papiez tym imieniem nazwany / rzecz sprosila / ktora potym Lew wtory potwierdzil y rostazal / aby na mszey to czaczko Krolom / Panom / y insym ludzjom prostym / calowac nosono y dawano / co zowa pacifikaly. Drudzy to calowanie przypisua Lwowi wtoremu / Papiezowi osmdziesiatemu y wtoremu. Agnus Dei we mszey spiewac trzykroc / postanovil Sergius pierwshy / Papiez dziewiedziesiaty. Kollekty przydal na ostátku Grzegorz pierwshy: drudzy pisa iz Gelasius pierwshy / Papiez piecdziesiaty y pierwshy. Ite missa est. Idzcie / inzci po mszey / y obracanie sie w kolo przy oltarzu iakoby wartoglow / to wshytko od Pogánow y od Zydow wzieto / iako o tym Polydorus pise. Swiec palenie we dnie przy msách / pod klatwa / y pod vtráceniem beneficiy / iako ie Papieznicy zowia / vstávil y rostazal Honorius trzeci / przed ktorym bylo pierwey dwiescie Papiezow. Niektorzy swiec palenie przypisua Grzegorzowi Papiezowi / á drudzy Sawianowi Papiezowi: ale ktoryzkolwiek z nich / to y inshewshytko wyzshy oznaymione wymyslil y postanovil / tu sie vktaznie / y dostatecznie dowodzi / iz to postanowienie nie iest od Pana Krystusa syna Bozego / ani od Apostola / ani od Ewangelisty zadnego. A przetoz istornie y za wierna prawda / nie inaczey iedno iako czaroksieznicy swoje czary / mistrzostwicznemi zaloty / iako falszyrze swe falszywe menice / slicznemi srebry y zloty / iako domowi morderze swe iadowite trucizny / swemi y swych pomocnikow rozlicznemi lagos

super cano:
Mifilec: 49.
Anno 688.
de confec:
dist: 2. can:
Triforme.

Anno 410.
Polydor: de
confec: dist:
3 can: Pu.

Anno 682.
Volat: Pol:

Anno 686.
Plat: Sab:
Sigeb:

Anno 595.
Innocen: 3.
de fac: al-
tar: lib: 2.
cap: 26.
Polyd: lib:
4. & 5.

Anno 1220.
Extra de
celeb: miss:
can: ultimo
Literas ru-
as fascic:
temp: etat:
6.

Okazanie Zakonu Bożego

dnosciami a sliznosciami obłudnie po wierzchu (tu po-
 mamieniu / osukaniu y zamordowaniu ludzi) ozdabiaia.
 Tak tez wlasnie Xieza / te a takowe swie msalskie / Euglar-
 skie ofiary a nie Krzescianskie / ale podlug rozsadku pisma
 swietego Poganskie balwany mistrzofrucznemi zaloty / a
 zwlaszcza sliznemi Epistolami / Ewangeliami / Collecta-
 mi / Prefaciami / Paternostrami. Takze tez swymi Phary-
 sey skimi poklonami / obłudnemi zabobonami / ktemu nad-
 slugownikow a pomocnikow swych rozlicznemi zwuki /
 dzwieki / huk i brzeki / barzo oczom ludzkim ozdobnie a ser-
 com powabnie / zwodnie / vshom lagodnie / a dusom zaraзли-
 wie y skodnie / tu snadnieyssemu y latwieyssemu ludu Bo-
 zego niewinnego pomamieniu / osukaniu y zamordowaniu /
 po wierzchu ozdabiaia / a tym takowym wymyslem swym
 czci / chwaly y modly Panu Bogu nadarmo dawaia / a te-
 mi sami sobie / y kazdemu komu tedno moga / przy sobie o-
 czy zaslepiacia / vsy zaglusacia y serca zatwardzacia od tego /
 co Pan y Zbawiciel nasz o nich / y tez do nich iawnie / iasnie
 y wlasnie mowic raczyl slowy temi: Prozno mie czczo
 naucezaiac nauki a przykazania ludzkie. Kazde
 szczepienie ktorego nie szczepil Ociec moy / wyko-
 rzeniono bedzie. Niechciez ich / slepic sa / a wo-
 dzowie slepych / poprowadzili slepy slepego / o-
 ba w dol vpadna. Dobrze prorokowal Izaiasz
 o was pokrytych ludziami / tak iako napisano iest /
 Ten lud vsty mnie chwali / ale serce ich dalekie iest
 odemnie / ale poproznu mnie chwala / naucezaiac
 nauki y przykazania ludzkich. Opusciwshy bo-
 wiem przykazania Boze / trzymacie podania ludz-
 kie / omywania kruzlikow / kielichow / takze y inych
 wiele rzeczy tym podobnych czynicie. A mowil

Matth: 15.
 v 13.

v 14.

Marc: 7.
 v 6.

Isai: 29.
 v 13.

Mar: 7. v 7.

v 8.

v 9.

im / Dobrze odrzucacie przykazanie Boże / abyście podania wasze chowali / Kto z was karacie mnie będzie z grzechu / zwłaszcza jeśli prawdę mówię wam / czemu mi nie wierzycie. Kto z Bogą jest / ten słucha słów Bożych / iż wy nie słuchacie ich / przetoż nie jesteście z Bogą. Za wierna prawdę podług tegożto Pana Chrystusowego wyroku y rozsądku nie są z Bogą ci Zakonnicy / Bostki Zakonniczy / Kaptłani pomazani / ci powszechni Kościolowie zmyslieni / ci słow iego Bostich nie słuchają / iako wiele a przewiele innych / tak też y tych ktore on w mocy Bostwa swiego z niebą / nie o mszey / nie o mszałskich zabobonach temu brzydliwych a przemierzłych z ludzkich mozgow wymyslnych / ale o Jezusie Chrystusie Synu swoim namileyšym mówić y przykazać raczył iawnie / iasnie y własnie słowy temi: Ten ci jest syn mój miły / w którym mi się do brze w podobalo / tegoż (o mszey) słuchajcie. A nie tylko słow Bogą Dycą niebieskiego / ale też tegożto Syna iego nie słuchają / ktory nie ludzkie wymyslane mszałskie / kuglarzkie ofiary / slichznemi Epistolami / Ewangeliami ozdabiać / ale w wszelkiemu stworzeniu Evangelium przepowiedać rozkazać raczył słowy temi: Idźcie po wszystkie światy / a przepowiedajcie Evangelium wszelkiemu stworzeniu / kto uwierzy a okrzeston będzie / zbawion będzie: a kto nie uwierzy / będzie potępion. Tymże obyczajem nie słuchają / ale y owšem oczy zaslepiają / vszy zagnuszą / serca zatwardzają / y od tego co Duch swiety przez posly swe mówić raczy słowy temi: Ofiara niepobożnych jest obrzydła Panu / a modlitwa sprawiedliwych podoba się Panu. Ofiara ludzi niepobożnych jest obrzydła / a daleko

Ioan: 8.
Y 46.

Y 47.

Matth. 17.
Y 5.
Nota.Mar: 16.
Y 15.

Y 16.

Prov: 15.
Y 8.
Prov: 21.
Y 27.

Elia. 66. v 3.

v 4.

Ier. 18. v 15.

v 16.

v 17.

Cyprianus.

wiecey gdy zgrzechem bywa sprawowana. Kto-
 ry sprawnie iakie ofiary / iakoby swinia krew roz-
 lewal / ktory kurzy kadzidlem / iakoby bawoch-
 walstwa chwalil. Bo istotnie terzeci wshytke
 wybierali sobie na drogach swych / a dusza ich ko-
 chala sie w obrzydliwosciach ich. A ia tez wybio-
 re wynalesti ich / a posle na nie to czego sie boia:
 abowiem wzywalem / a zaden sie nie ozwal / mo-
 wilem a nie sluchali / y czynili zle przed oczyma
 moimi / a wybierali to co sie mnie nie podobalo.
 Zapomniał mnie lud / po proznicy ofiary czyniac /
 y potykaia sie na drogach swoich / na scieszkach
 swietstich / aby chodzili po nich gosciniec niebi-
 tym. Aby byla ziemia ich na spustozenie / y na ksy-
 kanie wieczne / kazdy ktory poydzie przez nie / za-
 dziwi sie barzo / y bedzie kival glowa swa. Jako
 wiatr gora cy rozruce ie przed nieprzyiacielem:
 Grzbiet a nie twarz wkaże im w dzien zatracenia
 ich.

Takze tez zaslepiacia oczy / zaglusaiia uszy / y zatwardza
 ia serca od tego / co Biskup a meczennik swiety Cyprian w
 listie swym do Felixa / w pierwszych księgach w osmym
 rozdziale pisal stowy temi: Cudzołostwo to iest / niepobo-
 zność to iest / swietokradzstwo to iest / cokolwiek ludzka
 popedliwoscia postanowiona bywa / aby ustawa Pansta
 naruszona byla. Daleko od tych ludzi zarazenia wcieta y cie /
 a mowy ich iako piekielnego ognia y powietrza wcieta iac
 chronicie sie.

O ludzie wieku tego / obaczcieś sie na slowa Panskie
 y na slowa meczennika swietego / a zwlaszcza y osobliwie

dla Pána Boga proſe/pilnie obaczcie/ á ſpráwiedliwie ro-
 zeznáyćie to / iákim Koſćciolem powszechnim ſa ći Zakon-
 nicy/ to ieſt/ Boſti Zakon nicuicy Xieſza á Kápláni pomá-
 záni/ ktorzy nie tylko od tego teraz okázanego/ ale y od inea-
 go wſzego temu podobnego piſmá ſwíetego/ oczy záſlepi-
 wſzy/ wſzy zágluſzywſzy/ á ſercá zátwárdziwſzy/ iáwne cu-
 dzoloſtwo y niepobożnoſć y ſwíetokradſtwo ſplodzili/
 gdyż popedliwoſćia poſtánowienia ludzkiego/to ieſt/gdyż
 temi ſpráwowánemi/ cudnemi/ obludnemi á zwodnemi
 mſálſtiami ofiárámi á zabobonámi / wſtáwe Pánſta do
 gruntu zruſzyli/zopákowáli y zwynicowáli/á gdyż temi dá-
 leko y ſeroko ná ſwíecie niezliczona wielkoſć niewinnego
 ludu Bożego pomámili y poſydzili/klámliwie y falſzywie
 one wpewniáac o tym/iáko by to ſczyra/iſta y wierna pra-
 wdá być miála/ cożkolwiek oni we mſách y przy mſách
 ſwoich ſpráwuia y ſtroia / á iżeby tym wſytkim podle no-
 wego ſwíetego Zakonu Pána Kryſtuſowego / y Apſtol-
 ſkiego poſtánowienia/ obchod ábo wżywánie ſwíetey wie-
 czerzey á pámiátkę/tákże teſz ofiáre ćiála y kwié pána Kry-
 ſtuſowej wiernie ſpráwowáli á ſtroili. Ná ktorymżeto w-
 pewniáacym cudnym á obludnym y zwodnym pomámie-
 niu y poſidlemi/niezliczona wielkoſć ludzi wiáre y nádzie-
 ie ſwoie záſadzáiá y duſáiá / iżeby to ſczyra prawdá ich
 być miála/tuż od niemálo przeminetych czáſow/ áż do dnia
 dſiſieyſzego przeſtáwa: á ieſli to ſczyra prawdá / ábo ieſli
 ſczyry/cudny á zwodny klámliwý falſz ieſt/o tymſie piſmá
 ſwíetego nie báda/ani tego nie probuie/to ieſt/niedoſwiád-
 cza. Czego ſam żywy/ wieczny/ wſzechmogacy á prawdzi-
 wy Pan Bog náſtáwíe á miłoſćiwie litowác / á przez
 wierne mié poſty ſwe przeſtroge y náukę zbáwienna w-
 ſytkim wobec iáwnie/ iáſnie y wláſnie dáwác raczy ſlo-
 wy temi: Bádayćie ſie piſm: Doſwiádczayćie du-
 chow ieſli z Boga ſa/ boć wiele falſzywych Pro-

Ioh: 5. v 29.

Ioh: 4. v 1.

roto

1 Theſſa: 5.
V 19.

rokwow wyſtło na ſwiat. Duchá nie gáſćie / pro-
roctwy nie gardźćie / wſzytkiego doſwiádczay-
ćie / co ieſt dobrego to trzymayćie. A przetoż wſzy-
ſcy ktorzykolwiek wierne / práwe á prawdziwe Pána Kry-
ſtuſowe y Apoſtolſkie poſtánowiecie / tákże teź Kieże kla-
mliwe á falſzywe / ináć á właſnie wſpáć y opáć odmienie-
nie / wymicowánie y wyſpacánie obchodu ábo vzywánia
ſwietej Wieczery / á czynienia pámiatki / zá nas wydáne-
go Ciála / y wylaney krowie Jezuſá Kryſtuſá Pána y zbáwi-
ćielá náſzego milego widzieć / ſłyſeć / wiedzieć / rozumieć /
znáć / á zátd odpuſzczenie grzechow mieć / y żywot wieczny
otrzymáć chcećie. Tedy dla Pána Boga nie ſpuſzczayćie
ſie namniey nic / áni ſie nie ſpolegayćie ná żadne te cudne /
zmysłone / obłudne á zwodne Kieże mſáłſkie ſpráwy / y ná-
vperwiniáćie ſłowá ich / ále doſwiádczayćie duchow ieſli
z Boga ſá / gdyż wiele falſzywych prorokow ná ſwiat wy-
ſtło. Duchá nie gáſćie / proroctwy nie gardźćie / wſzytkiego
doſwiádczayćie / á co dobrego to trzymayćie. A zwaſzczá
y oſobliwie bádayćie ſie tych ſwietych á nie omlynych
piſm / ktore o tymżeto: P. Kryſtuſowym y Apoſtolſkim po-
ſtánowieniu / w nowym ſwietym przymierzu ábo zákonie /
wierne / práwie á prawdziwie / iáwnie / iáſnie y właſnie op-
piſáne á poſtánowione y pozostáwione ſá ſłowá temi:

Matth: 26.
V 17.

Pierwſzego dnia przáſnic / przyſtąpili do Jezuſá
vcedlnicy iego / mowiac mu / Gózie chceſ áby-
ſmy przygotowáli / ábyſ iadł báránká Wielkono-
cnego. A on im rzekł: Idźćie do miáſtá do iedne-
go człowieká / rzeczyć mu: Miſtrz tobie wſka-
zał / czás moy bliſko ieſt / v ciebiec bede pożywał
báránká Wielkonoconego z vcedlniki moiemi. A
vczynili vcedlnicy / ták iákoż im był roſkazał Je-

V 19.

zus/y przygotowali baranka Wielkonocnego. A
 gdy był wieczor / siadł za stol ze dwunastcia v/
 czednikow swoich / a gdy iedli rzekł im: Zapraw-
 depowiedam wam / że ieden z was mnie zdradzi.
 Tedy zaśmucili sie barzo / y poczeli każdy z nich
 mówić iemu / Izali ja iestem Panie? A on odpo-
 wiedział y rzekł / Ktory siega ręką do misy / ten ci
 mie zdradzi. Syn ci człowieczy idzie iako iest na-
 pisano o nim / ale biada człowiekowi temu / przez
 ktorego syn człowieczy zdradzón bedzie / dobrze-
 by mu / aby sie był nie narodził człowiek ten. A
 odpowiadając Judasz ktory go zdradził / y rzekł:
 A zażem ja iest Mistrzu? Rzekł mu Pan: Tys po-
 wiedział. A gdy oni iedli / wziął Jezus chleb / y
 czynił dzięki / y łamał / y dawał vczednikom swo-
 im / mówiąc: Bierście / iedźcie / To iest ciało mo-
 ie. Wziawszy też kielich / czynił y dał im mówiąc:
 Pijcie z tego wszyscy: Albowiem to iest krew mo-
 ia (nowego Testamentu) ktora za wiele ich wyla-
 na bedzie / na odpuszczenie grzechow. A powie-
 dam wam / iż już nie bede pił z tego owocu winne-
 go / aż w on dzień gdy gi bede pił z wami nowy w
 królestwie Oycá moiego. A vzdawszy chwale
 Bogu / wysli na gore Oliwną. Pierwsze
 go dnia przasnic / gdy baranka Wielkonocnego
 pożywania obchod był / rzekli iemu vczednicy ie-
 go: Gdzie chcesz / abyśmy ci byli na gotowali sobie /

y 20.

y 21.

y 22.

y 23.

y 24.

y 25.

y 26.

y 27.

y 28.

y 29.

y 30.

Mar: 14.

y 12.

y 13. abyś iadł baranką Wielkonocnego: A postat
 y 14. dwu z wczedniłkow swoich/ a rzekl im: Idźcie do
 miasta/ a potka sie z wami człowiek niosac dzban
 wody/ idźcież za nim/ a gdziekolwiek wnidzie/
 powiedzcież gospodarzowi domu tego: Mistrz
 mowi/ gdzie iest wieczernik/ gożie bede iesc ba-
 ranką Wielkonocnego z wczedniłki swoiemi. A
 y 15. onci wam wkaże wieczernik wielki obity y przy-
 y 16. gotowany/ tamżenągotuycie. A odesli wczedni-
 cy/ a przyšli do miasta/ y znaleźli wšytko tak iako
 y 17. im powiedział/ y nągotowali baranką: a gdy
 y 18. wieczor był/ przyšedł ze dwunasćcia/ a gdy sie-
 dli a iedli/ rzekl Jezus: Zaprawde powiedam
 wam/ że ieden z was zdrądzi me/ ktory ie zemna.
 y 19. Tedy sie oni poczeli šinućic/ y mowali mu každy
 z osobną: Izali ia iestem: A on odpowiedaiac
 y 20. rzekl: Jeden ze dwunasćci ktory ze mna macza w
 y 21. misie. Ależci syn człowieczy idzie/ iako o nim na-
 pisano iest/ ale biada człowiekowi temu/ przez
 ktorego syn człowieczy będzie zdrądzon/ dobrze-
 by bylo iemu/ by sie był człowiek ten me narodził.
 y 22. A gdy iedli/ wziął Jezus chleb/ y czynił dzieki/ y
 łamał/ y dawał im mowiac: Bierźcie/ iedźcie/ to
 y 23. iest Ciało moie. Potym wziął kelich/ wczyniw-
 ſzy dzieki dał im/ y pili z niego wšyscy. A rzekl im:
 y 24. To iest krew moia (nowego Testamentu) ktora
 y 25. za wiele wylana będzie. Zaprawde powiedam

wam/że inż nie bede pić z tego owocu winnego aż do onego dnia/gdy gi nowy bede pil w krolestwie Bożym. A wzdawşy Bogu chwale/ wysli na gore Oliwną. A gdy przyşedł dzień przasnic/w ktory było trzeba zabić baranką Wielkonocnego. Tedy posłał Piotra a Jana mowiac: Szedşy przygotuyćie nam baranką Wielkonocnego/abyśmy iedli. A oni odpowiedzieli: Gdzie chcesz iżec przygotuiemy. A rzekł im: Oto gdy będziecie wchodzić do Miasta / potka sie z wami człowiek/niosąc dzban wody/ idźcieś za nim/do ktorego domu wnidzie/ tamże rzeczcie gospodarzowi domu: Wskazuje Mistrz/ gdzie iest miesce / w ktorymby baranką Wielkonocnego z wczedniśki moimi pożywał. Tedy on wam wkaże wieczernik wielki wstany/tamże przygotuyćie. A oni şedşy/należli tak iako im powiedzial/y przygotowali baranką Wielkonocnego. A gdy przyşedł czas / siadł za stol / a dwanaście zwolemlow iego z nim. A rzekł: Zadośćcia wielka żadałem pożywać z wami tego to baranką / pierwey niżlibym cierpiał. abowiem powiedam wam/iż od tych czasow nie bede go wiecey vżywał / do kad sie nie wypelni w krolestwie Bożym. A wżia wşy kielich / podziekowałşy rzekł / Weźmiecie a podzieltćie miedzy sie / bo to wam powiedam / iż nie bede pil z rodza in teyto maćice winney / ażby

v 26.
Luc:22. v 7.

v 8.

v 9.

v 10.

v 11.

v 12.

v 13.

v 14.

v 15.

v 16.

v 17.

v 18.

V 19. Krolestwo Boże przyszło. A wzięwszy chleb/ po-
 dziekował a lamal y dawał im mówiąc: To jest
 V 20. ciało moje/które za was będzie wydane/to czyni-
 cie na pamiątkę moie. Także y kielich/ gdy sie na-
 wieczerzał mówiąc: Ten kielich jest nowy Testa-
 ment w moiey Krwi/ ktora za was będzie wy-
 lana.

cap: 13.

Jan Ewangelista święty/o Wieczerzy Pana Krystu-
 sowej też opisuje / wszakoż nie tak obszernie doклада, iako
 Mattheus/ Marek a Łukasz Ewangelistowie świeci/ do-
 kladaia/ a to istotnie dla tego/ iż iako Pan Krystus dobrze
 przed postanowieniem Testamentu swiego / o prawym/
 prawdziwym pożywaniu chleba/ y też ciała swiego pra-
 wa / wierna / prawdziwa a zbawienna nauka dać raczył/
 takto y o tym w swostym kápitulum wiernie / prawie a pra-
 wdziwie/ dosyć obszernie/dostatecznie/dokładnie/wyroz-
 mitelnie / iawnie / iásnie y włásnie opisał tak słowy temi:

Ican: 6.

V 26.

Zaprawdę zaprawdę powiedam wam / szuka-
 V 27. ście mnie / nie iżescie widzieli znamiona / ale iże-
 ście iedli chleb y byliście nasyćeni. Sprawny
 cieś nie ten pokarm ktory ginie / ale ktory trwa ku
 żywotowi wiecznemu / ktory wam da syn czło-
 wieczy / a bowiem ten Bog Ociec naznaczył.

V 28.

Rzekli potym do niego: Coż mamy czynić aby-

V 29.

smy sprawowali uczynki Boże. Odpowiedział
 im Jezus/ y rzekł im: To jest uczynek Boży/aby-

V 30.

ście wierzyli w tego ktorego on posłał. Tedy mu
 rzekli: a coż za znamie ty czynisz / żebyśmy ie wy-
 żrzawszy/wierzyli tobie/co ty sprawujesz: Oyc-

wie nasyżywali manny na puszczy / tak iako
 napisano jest : Chleb z nieba dał im / aby jedli.
 Rzekł im tedy Jezus / Naprawdę powiem
 wam / żeć nie Moysesz wam dał chleba z nieba /
 ale Ociec moy daie wam chleb z nieba prawdzi-
 wy. Chleb bowiem prawdziwy jest / ktory z nieba
 zstąpił / a dawa żywot światu. Rzekli tedy: Pa-
 nie day nam zawždy tego chleba. Rzekł im Je-
 zus : Jaciem jest chleb żywy / kto przychodzi do
 mnie / nie będzie łaknął / a kto w mie wierzy / nie
 będzie nigdy pragnął. A powiedziałem wam / że-
 ście mie y widzieli / a nie wierzyliscie. Wszytko
 co mi dawa Ociec / do mnie przyidzie. A tego
 ktory przychodzi do mnie / precz nie wyrzuce-
 bom zstąpił z nieba / nie abym czynił wola moie /
 ale wola onego ktory mie posłał. A bowiem ta
 jest wola onego / ktory mie posłał Oycá / żebym
 ze wszystkiego co mi dał nic nie strácił / ale żebym
 wstrzesil to w ostateczny dzień. Ta jest wola oyc-
 cá moiego ktory mie posłał / żeby każdy ktory wi-
 dzi Syná a wierzy weni / miał żywot wieczny / a
 ia go wstrzeże w ostateczny dzień. Szemrali te-
 dy Żydowie o nim / y odpowiedział im: Ja jestem
 chleb żywy ktorym z nieba zstąpił. A mowili: Ja-
 zaż to nie jest Jezus syn Jozefow / ktorego my
 oycá y matkę znamy / iakoż tedy ten powieda / i-
 zem z nieba zstąpił. Odpowiedział Jezus y rzekł

V 31.

V 32.

V 33.

V 34.

V 35.

V 36.

V 37.

V 38.

V 39.

V 40.

V 41.

V 42.

v 43. im; Nie szemrzcie między sobą / Żaden nie może
 v 44. przysć do mnie / oprocz iż go Oćiec ktory mie po-
 v 45. stał przyćiągnie / á ia go wzbudze w ostáteczny
 dzień. Jestci napisano w Prorocech: A beda w-
 v 46. sycy sposobni ku nauce Bożey. Każdy ktory sty-
 v 47. skał od Oycá / á nauczył sie / przychodzi do mnie.
 v 48. Nie iżby Oycá widział kto / iedno ten ktory iest
 v 49. od Bogá / ten widział od Oycá. Zaprawde / za-
 v 50. prawde powiedam wam / kto w mie wierzy / ma
 v 51. żywot wieczny. Ja iestem chleb żywotá. Oycó-
 v 52. wie wáśy iedli mánnie ná puśczy á pomárli. Ten
 v 53. ci iest chleb zniebá zstepniacy / iż iesliby go kto po-
 v 54. żywał / aby nie vmárt. Ja iestem chleb żywy / kto-
 v 55. rym zniebá zstapil / iesli kto bedzie pożywał tego
 v 56. chlebá / bedzie żył ná wieki / á chleb ktory ia dam /
 ciało moje iest / zá żywot swiátá. Mielitedy ży-
 v 57. dowie poswarek między sobą / mówiac: Jákoż
 v 58. ten może nam dáć ciało swoje ku iedzeniu. Rzekł
 v 59. im tedy Pan Jezus: Zaprawde / zaprawde po-
 v 60. wiedam wam / iesli nie bedziecie pożywać ciála
 v 61. syná czlowieczego / á nie bedziecie pić krewie iego /
 v 62. nie bedziecie mieć żywotá w sobie. Kto pożywa
 v 63. ciála moiego / á piie krew moie / ma żywot wie-
 v 64. czny / á ia go wzbudze w ostáteczny dzień. Albo-
 v 65. wiem Ciało moie prawdziwy iest pokarm / á
 v 66. krew moia prawdziwy iest napoy / Kto pożywa
 ciála moiego / á piie krew moie / ten we mnie mie-

Bła/a ia w nim. Jako mnie postal żywy Ociec/
 tak ia żywe dla Oycá: Kto mie pożywa/y on be/
 dzie żył dla mnie. Ten ci to iest chleb ktory z nieba
 zstapil / nie tak iako iedli oycowie waszy manne á
 pomarli / kto pożywa tego chleba / bedzie żył na
 wieki. To mowil w Bożnicy nauczając w Ka/
 pernaum. Tedy wiele ich ze zwolennikow iego v/
 styżawşy to / mowili: Twarda to iest rzecz / y
 ktoż iey moze słucháć. Wiedzac tedy Jezus sam
 w sobie / iż zemrali okolo tego zwolennicy iego/
 rzekl im: Wiec was to pogarża? á coż iesliżeby/
 scie wyżrzel syná człowieczego / á on wstepnie
 tam gdzie byl pierwey. Duch ci iest ktory oży/
 wia/á ciáto nic nie iest pożyteczne/ słowá ktorem
 ia mowil wam / duch ci sa y żywot. Ale sa niekto/
 rzy z was / ktorzy nie wierza. Bo Jezus wiedzial
 z poczatku / ktorzy byli niewierzacy / y ktory go
 miał wydać. Y mowil: Przetomci wam rzekl / iż
 żaden nie moze przysć do mnie / iedno ten / komu
 to iest dano od Oycá moiego.

Pawel ápostol swiety: Chce ábyscie wie/
 dzieli brácia / iż oycowie náşy wşyscy pod oblo/
 kiem byli / á wşyscy morze przeszli. á wşyscy sa
 pokrzeczeni w Moyzeşu w obloku y w morzu. A
 wşyscy tegoż pokármu duchownego pożywali.
 A wşyscy tenże napoy duchowny pili / á bowiem
 pili z skály duchowney ktora ich násládownáta / á

V 57.

V 58.

V 59.

V 60.

V 61.

V 62.

V 63.

V 64.

V 65.

1 Cor: 10.

V 1.

V 2.

V 3.

V 4.

v 5. ta skala była Krystus. Ale wiele ich nie podobá/
 v 6. lo sie Bogu / á pogineli ná pušczy. A te rzeczy by/
 ly figurami nášemi / ábysmy zlych rzeczy nie po/
 v 7. žadali. Nie badźcieš bátwochwálcami / iáko nie/
 ktorzy z nich / ták iáko iest nápisano: Siadl lud á/
 v 8. by iedli y pili y wstáli ku igraniu. Anisie dopuš/
 czaymy cudzołóstwá / iáko niektorzy z nich cudzo/
 v 9. lożyli / y poginelo ich iednego dnia trzy á dwá/
 dziescia tysiecy. Aniz pokušaymy Krystusa / iá/
 v 10. kož niektorzy z nich pokušáli / á od wešow pogine/
 li: á niz šemrzie / iáko niektorzy z nich šemrali / y
 v 11. pogineli od zágubiciela. A te rzeczy wšytkie sstá/
 ly sie im w figurze / á sa nápisane dla nápomínania
 nášego / ktorzy iestešmy iuž ná skonaniu šwiata.
 v 12. A ták kto sie domniemawa ižeby stal / niechay pá/
 v 13. trzy žeby nie vpadl. Pokušenje was niech nie zey/
 muie iedno ludzkie / Bogci iest wierny / ktory nie
 dopušci / ábyscie byli pokušeni / nád to co može/
 v 14. cie / y owšem dać wam z pokušeniem przespiecz/
 nošć / ábyscie mogli zniešć. Dla tegož naymilšy
 v 15. brácia moi: Strežcie sie bátwochwálstwá. Mo/
 wiewam iáko madrym / šami to rozsádcie co mo/
 v 16. wie. Kielich blagosláwiená / ktoremu blagoslá/
 wimy / izali nie iest spoleczne vžywáné Krwie
 v 17. Krystusowey. Y chleb ktory lamíemy / izali nie
 iest spolecznosć Ciála Krystusowego. Abowiem
 wiele nas iest iednym chlebem / y iednym ciálem /

gdy wszyscy iednego chleba iestesmy vczesnikami. Patrzcie na Izraela/ktory jest wedle ciála/ izaj ci ktorzy pozywają ofiar / nie są vczesniki oltarza. Coż tedy powiedam aby bálwan miał być czym/ábo izby to co jest bálwanom ofiarowano/ miało być czym. A owšem to powiedam/iz rze/ czy ktore Pogani ofiarują / dyablom ofiarują á nie Bogu:á niechcialbym abyście byli vczesnikami dyablow. Nie możecie pić kielichá páńskiego y kielichá dyablow/ nie możecie być vczesniki stolu Páńskiego y stolu dyablow. A mamyś wzruszyć ku gniewu Pána/izali my mocniejszy iestesmy nizeli on. Wszytkoć mi wolno/ále nie wszystko pozyweczno/ wszystkoć mi wolno/ále nie wszystko buduie. A iatáktó wam powiedam nie chwalc was/iz nie z pokóiem / ále z škoda schadzacie sie. Abo/ wiem naprzod gdy sie zhadzacie w Koscielu/ slyšte iz rozerwania bywają miedzy wami / á temu po czesći wierze. Abo wiem musza też być odszczepienstwa miedzy wami / aby ci ktorzy doswiadczeni są/ byli iawni miedzy wami. Gdyż sie tedy zhadzacie spolu/ toć nie dla vzywania wieczerzy Pánskiej : ábo wiem każdy pierwey wieczerzy swoiey vzywa/ y taknie ieden á drugi piány. Zali domow nie macie ku iedzeniu y pićiu : ábo Kosciolem Bozym gárdzicie / y zawstydawacie te ktorzy nie mają. Coż wam tedy rzekę / chwale

V 18.

V 19.

V 20.

V 21.

V 22.

V 23.

I Cor: 11.

V 17.

V 18.

V 19.

V 20.

V 21.

V 22.

P

was

v 23. was w tym: nie chwale. Abowiemem ia wziął
 od Pána com też wam dal / Jż Pan Jezus oney
 nocы ktorey byl wydan / wziął chleb / y podzielo /
 v 24. wawşy lamal / y rzekł: Bierście á iedźcie / To iest
 ciáto moie ktore zá was bedzie wydane / to czyn /
 v 25. ćie ná pámiatke moie. Tymże obyczáiem y kielichy
 po wieczery / mowiac: Ten kielich iest nowy Te /
 stáment w moiey krwi: to czynćie ilekroć bedzie /
 v 26. ćie pić ná pámiatke moie. Abowiem ilekroć be /
 dziećie iesć ten chleb / á z tego kielichá pić / smierć
 Páńska bedziećie opowiedác pokád nie przydźie.
 v 27. A tak ktożkolwiek bedzie pozywáć tego chlebá / á
 z kielichá Páńskiego pić niegodnie / bedzie winien
 v 28. ciáta y krwi Pánskiej. Ale niech doswiadcza
 czlowiek samego siebie / á tak niechay chlebá t ego
 v 29. pozywa y z kielichá piie. Abowiem kto ie y piie
 niegodnie / sad sobie ie y piie / nie rozsadzaiac ciáta
 v 30. Páńskiego. Przetoż też wiele miedzy wámi nie /
 v 31. mocnych y chorych / á wiele ich spi. Co gdybysmy
 sie z wámi rozsadzáli / istotnieby nas nie sadzono.
 v 32. A gdy bywamy sadzeni / od Pána bywamy kará /
 ni / ábysmy z tym swiátem nie byli potepieni.
 A trwáli w náuce Apostolskiej w spoleczno /
 ści / y w lamaniu chlebá y w modlitwách / rć. A v /
 v 46. stáwicznie trwáiac zgodnie w Kościele / y lamiac
 w domu chleb / przyjmowali pokarm z weselem y
 z prostotą serdeczną / chwalać Bogá y máiac lá /

Akt: 2. v 42.

ste ku wżemu ludu. A Pan zawsze przyniżal tych / ktorzy mieli być zbawieni. A tak pierwszego w tym tegodnu / zebrawszy zwolenniki ku łamaniu chleba Paweł / mowil do nich / iż miał odeysć nazajutrz / y przedlużył kazanie aż do pulnocy / zc.

Act. 20.
v 7.

Toć są te pisma Zakonu nowego swietego / a to są te wierne / prawe a prawdziwe / iawne / iasne y własne Pána Krystusowe y Apostolskie postanowienia / prawego / wiernego a prawdziwego obchodu / abo używania swietey Wieczerzy / a czynienia pamiatki za nas wydanego ciała / y wylaney krwi Jezusa Krystusa Pána y Zbawiciela naszego milego. A z tych pism istotnie y za wierna prawda / każdy pobożny / bogoboyny / prawy / wierny Krześcianański człowiek dostatecznie to pozna / y każdemu bliżniemu swojemu / prawdziwe a godnowierne świadectwo to y takowe o tym wyda. Jż iako iasnie / miedzy Pánem Bogiem nay swietszym / a śatanem nayprzekletszym / iako miedzy dnia pogodnego wdzieczna swiatlosć / stonca bystrego slićzna iasnosć / a miedzy niewidoczna nocna ciemnosć / iako miedzy woda a ogniem / miedzy żywotem a śmiercią / tak własnie miedzy nowym swietym Zakonem / to iest Pána Krystusowym y Apostolskim postanowieniem. A miedzy Kieżym mszałskim ofiar / a inych zabobonow wymysleniem / sprawowaniem y brzydzeniem / abo broieniem / za dney namnieyszey zgody a społeczności nie bylo / nie iest / ani być moze. A iż istotnie tak dalekie / rozne a rozdzielne są od siebie / iako niebo swiete / czyste / a piekło przeklete / plugawe / nieczyste / dalekie / rozne a rozdzielne są od siebie : A ponieważ z łaski a miłości Pána Boga niebieskiego / wierne / prawe a prawdziwe Pána Krystusowe y Apostolskie postanowienie / o wiernym / prawym a prawdziwym obchodzeniu y używaniu swietey Wieczerzy Pánstkiej / w kapitulach y wierszach ksiąg nowego swietego Zakonu a

Wstała
Wieczerz
rzy Pána
stkiej.

Summa
y grunt
Wieczerz
rzy Pána
stkiej.

Okazanie Zakonu Bożego

Testamentu Pána y zbawiciela našego milego/iawnie/iá-
 snie y własn timer opisáne pokazúie. A ná te Zakonniki / ná te
 káplany pomázáne / ná te Kóscióly powšechnie zmyslo-
 ne to przekázúie: Jż oni zgoła żadnego by naymnieyszego/
 gruntownego/wiernego/práwego á prawdziwego dowo-
 du y wyvodu nigdy nie mieli/áni mieć/áni pokazác nie mo-
 ga/w ktorychby to kápitulách á wieršách w piśmie nowe-
 go swietego zakonu/ od Pána našego Jezusa Krysusa/y
 od Apostolow wiernych milych iego postanowiono bylo/
 to/ co/y iáko to oni we msách / y przy msách swoich sprá-
 wnia y stroia. A przetoż z tych á takowych z nowego swie-
 tego Zakonu wyżšey okazanych gruntownych / práwych/
 prawdziwych/ dostátecznych y doskonałych dowodow / y
 oznaymionych przyczyn / káždy Krześciánstki czlowiek iá-
 wnie to wiedzieć / iásnie to widzieć / głośnie to slyšec/ do-
 státecznie to rozumieć/dostónale to poznác/y w Imie Bo-
 że to wyznác moze: Jż ci Zakonnicy/ to iest/ Bostki zakon-
 nicuicy/ kšieža á káplani pomázáni / ci kósciólowie po-
 wšechni zmysleni wšyscy / we msách y przy msách swo-
 ich/nie podlug nowego swietego zakonu/ nie podlug Pá-
 ná Krysusowego áni Apostolskiego postanowienia. A nie
 obchod/ nie vżywánie swietey Wieczery/nie pámiatke/á-
 ni też nie ofiáre Ciála y Krwie Pána Krysusowey sprá-
 wnia y wyžonywáia:ále podlug przekletych wynálestow/
 z glibokich serc/ mysli/ wolnošci y też niepráwošci á nie-
 nawisšci swoich náprzeciwko y ná odpor nowemu Testá-
 mentu á swietemu Zakonowi / to iest Pána Krysusowe-
 mu y Apostolskiemu postanowieniu práwy / prawdziwy
 obchod / á práwe / prawdziwe vżywánie swietey Wiecze-
 rzy/ y też czynienie pámiatki zá nas wydánego ciála y wy-
 laney Krwie Pána Krysusowey / kłamliwie y falszywie/
 wšelák inák á własn timer wšpák á opák wynicowali/wyšpo-
 čili y odmienili/ A z tego bárzo dobrego/á ištótnie naley-
 šego/á naywybierzycnieyszego Pána Krysusowego y A-

postol

postolstiego postanowienia/ obchodu a vzywania swietey
 Wieczerzy / a czynienia pamiatki za nas wydanego ciiala y
 wylaney Krwie Pana Krystusowey / te a takowe swe mi-
 strzostuczne Panu Bogu przemierzle y obrzydliwe/oczom
 ludzkim dsiwowidzitelne / cudne / a sercom ich niewin-
 nym zamitedlne/obludne/y vskom lagodne/ a sercom y du-
 som zwodne / y przebarzo skodne / wyzsey oznaymione
 msalskie balwany/balwochwalswa / modly/ ofiary/zabo-
 bony/zc. sprawuia / czynia / stroia / a wlasnie cudnia / pac-
 wia y broia dla tego / aby tak iako Pawel Apostol pisze/
 wzruszyli Pana ku gniewu / czyniac sie mocniej /

Symy nizeli on. Czyniac sie tez medrzymi / vmiet-
 nieyzymi/dowcipnieyzymi y doskonaleyzymi/w tych a ta-
 kowych cudnych/obludnych a zwodnych swych msalskich
 sprawach/nizeli on. Czyniac tez temizto sprawami swemi/
 Pana tym a takowym / iakoby on nie byl tak mocnym/tak
 madrym/ tak vmietnym/ tak dowcipnym/y tak doskon-
 alym/ aby byl tak czynil y czynic postanowil przez pisma A-
 postolow y Ewangelistow swoich wiernych milych: iako
 sie to oni z wielkich madrosci/ vmietnosci/ dowcipnosci
 y doskonalsci / glebokich serc mysl i mocy swoiey / na-
 przeciwko y na odpor Pana y Zbawiciela naszego czynie-
 niu y postanowieniu/wselak maak a wlasnie wspank y opak
 wynicowac/ postanowic/czynic/stroic/ a wlasnie pacwic/
 cudowac y broic podwazyli y zmocnili dla tego:aby ludzie
 przed y za nimi bedacy (w ten czas gdy oni te wyzsey po-
 mienione/ nie krzescianstie / ale wlasne poganstie bogi cu-
 dze/ a balwany palcami ludzkimi vrobione/nad glowami
 swoimi podnashala) modle dawali. Item: aby tym a tako-
 wym Panu Bogu obrzydlym bledem / sami siebie/ y inne
 niewinne ludzi oklamali / a od wierney/ prawey/ prawdzi-
 wey Panu Bogu nalezacey modly y chwaly odwrocili y
 odwodzili. A zwlaszcza y osobliwie/aby oczy pozaslepiali/

Cor. 10.
 v. 22.

Okazanie Żakonu Bożego

všy pozagiubali / sercá pozárwaidzali / od tego / co sam Pan
 Bog náš mocny / o tákowey modle mowić / á iáko przez po-
 sta wiernego swoięgo / od tákowey modly wšytkie wierne
 mile swóie przestrzegáć / y co w ten czas / gdy tákowa mo-
 dle wyżrza / mowić mája / miłóścíwíe náučzác raczy iáwnie /
 iásnie y wlasnie słowy temi: **A ták wyżrzawšy ludži**
žžádu y z przodku / á oni modle dawáia / mow /
ćieš w sercách wášyich: Pánie / tobieć należy mo /
dle dawác / á bowiem Anioł moy z wámi iest / á
sam bede šukał duš wášyich. O ludžie wieku te /
go / obaczćieš sie ná stowá Pánstie / Abowiem Pan
Bog przez pošly swe o teyže á tákowey kšiežey mowić ra-
czy iáwnie / iásnie y wlasnie słowy temi: Przez cáty
dzíen wyciągalem rece moje do ludu przewro-
tnego / ktory chodži po drodze nie dobrej y w
mysłách swóich. Lud ktory mie záváše otworzy /
šćie wyzywá ku gniewu / ofiárnie w ogrodžiech /
á czyni kádzenie ná oltarzách ceglánych. Jtem w
teyže kápítule / teyže á tákowey kšiežey iáwnie / iásnie y
wlasnie mowić raczy Pan słowy temi: Wáše nieprá-
wóšćí y oycow wášyich niepráwóšćí / spolu sie
žgadžáia / mowi P A N, ktorzy kádzili po gorách /
áleć im odmierze pierwše špráwy ná łono ich. A
oznaymie im przyczyny šadow moich dla žlóšćí
ich / ktorzy mie opušćili / á bogom cudzym kádzia-
li / y chwalili roboteráš swóich. Táťže tež teyže kšie-
žey Pan Bog náš pytać / á ná nich sie wywiadowác raczy
iáwnie / iásnie y wlasnie słowy temi: Ktož wždy šukał
ábo požádal tych rzeczy z reku wášyich. A nížey w

Baruch 6.
 y 5.

Ier: 2. y 31.

Esa: 65. y 2.

y 3.

y 7.

Ier: 1. y 16.

Esa: 1. y 12.

teyže

teyże Kapitule/ teyże Ksiezy iawnie/ iasnie y wlasnie mo-
 wiec y opowiedac sie im raczy slowy temi: **Gdy rozcia-**
gniecie rece wasze / zakrycie rece moje od was.
Takze gdy bedzicie przedluzac modlitwy was-
ze / nie wyslucham was / abowiem rece wasze na-
pełnione sa krowie. Dmycie sie / a czystotni badz-
cie / odlozcie zlosci wczynkow waszych od oczu
moich / przestancie zle czynic. A temu a przytym tey-
zeto a takowey Ksiezy iawnie/ iasnie y wlasnie mowic ra-
czy slowy temi: Biada wam ktorzy iestescie glebo-
kich serc / a chcecie zakryc rady swe przed oblicz-
noscia Pana swojego / ktorych sprawy sa w sro-
gich ciemnosciach. O przewrotnej to sa takowe
rady a mysli wasze / ktoremi zwodzicie lud moy.
Biada wam Doktorowie y Pharyzeuszowie po-
kryci / iz iestescie podobni grobom pobielonym /
ktore z wierzchu widza sie byc cudnymi / a we-
wnatrz pelne sa kosci vmarlych / y wselakiey nie-
czystosci. Takze y wy / z wierzchu zdacie sie lu-
dziom byc sprawiedliwymi / a wewnatrz pelni-
iestescie obludnosci. Wy iestescie ktorzy sie
sprawiedliwymi czynicie przed ludzmi / alec Bog
zna serca wasze. Dobrze prorokowal Izaiasz o
was pokrytych ludziach / tak iako napisano iest:
Ten lud wsty mnie chwali / ale serce ich dalekie iest
odemnie. Ale poproznu mnie chwala / nuczajac
nauk y przykazania ludzkich. Opuscivszy bo-
wiem przykazania Boze / trzymacie podania ludz-

y 15.

y 16.

Efa: 29. y 19.

Luc: 21.
y 27.

y 17.

Tenze
cap: 16. y 11.

Mar: 7. y 6.

y 17.

y 18.

Fic/

79. / omywania krzyżów / Kielichów / także y in-
 nych wiele rzeczy tym podobnych czynicie. A mo-
 wilim / dobrze odrzucać przykazania Boże / a /
 byście podania wasze chowali. O wy głupi
 między ludźmi rozumiećcieś / a wy ślani bądź-
 cieś wżdy kiedyś mądremi. Wy prostaczkowie
 rozumiećcieś radzie / a wy głupi bądźcieś sercá
 rozumnego. Abowiem ia żadam miłosierdzia a
 nie ofiary / a poznania Bożego nád zápalne ofia-
 ry. Ale oni przestąpili przymierze iáko by czlo-
 wiecze / a táńże sie zdrádlíwie przeciwko mnie
 obchodzili : a iáko zboycy ktorzy ná kogo czyhá-
 ia / ták iest zezwolenie księze / ktorzy iednym ze-
 zwoleniem zabíiáia po drogách / abowiem czy-
 niá obrzydliwosci. Szosnik czyniac obrzydliwo-
 ści / wazy to sobie za smiech / ale mądrość czyni
 człowieka rostopnym. Człowiek zlosliwy zwo-
 dzi bliźniego swego / a prowadzi go ná droge nie-
 dobra. Ktory zawodzi ludzi cnotliwe wezle
 drogi / ten sam wpádnie w dol swoy.

Psał: 94.
 7 8.

Prov: 3. 7.
 7 6.

Prov: 10.
 7 28.

Ibid: 16.
 7 29.

Ibid: 21.
 7 10.

O ludzie wieku tego / dla Pána Boga / y dla zbawie-
 nia waszego / obaczcieś sie ná te słowa Pánstie / stuchaycieś
 tych słow Pánstich / a dobrze wyrozumiećcie tym słowom
 Pánstím / ktoremí Pan pánuia cy *P A N Y B O G* náś wiecz-
 ny a wszechmogacy / sam przez sie y przez posty wierne mie-
 le swoje / iáko w stárym ták y w nowym Zakonie / wszytkiey
 hordzie księzey (wlasnie iáko mieczem z obudwu stron o-
 strzym) twarzy a policzki wyćinác / a źrzenice oczu przenti-
 kác / a story ciála y sercá ich przerażác raczy. A przetoż o-

bacście a sprawiedliwie rozeznaycie to / iakim Kosciotem
 powsechnym sa ci zakonnicy/to iest/Bosti zakon nicuiacy
 księza a kapłani pomazani / a zwlaszcza gdyż iasnie widzi-
 cie/iawnie wiecie y dostatecznie znacie to/ Jz iako oni w sta-
 rym/ tak przykladem onych ci w nowym zakonie pomami-
 li / zwiedli y przywiedli niewinny lud Boży do tego / iz z
 ich zadu y z przodku przy ich msach/ oplatkom y kielichom
 modle dawali y dawala / a sami siebie y lud Boży przy so-
 bie/ od modly a chwaly Panu Bogu nassemu nalezacy od-
 ludzali y odludzala. Takze też y ci w nowym zakonie oba-
 czyc sie niechcieli y obaczyć sie niechca na slowa Panskie.
 Ci przez cały dzien na wyciaganie reku Panskich nie nie-
 dbali y niedbala: ale y owsem ludem przewrotnym sie ssta-
 li y sstawala/ bo chodzili y chodza po drogach niedobrych/
 y w myslach swych. Ci zawse otworzyście wyzywali y
 wyzywala Pana Boga ku gniewu / osiaruiac w ogro-
 dziech / y kadzac na oltarzach ceglanych. Ci w nieprawo-
 sciach swych/ y w nieprawosciach oycow swych/ spolu sie
 zgadzala kadzac po gorach / a tym odmierzy Pan pierwsze
 sprawy no tono ich. Ci oznaymione mala przyczyny sadow
 Panskich/ dla zlosci ich : abowiemci opuscili Pana Boga
 naszego zywego a prawdziwego / a bogom cudzym/ niez-
 wym/ nieprawdziwym/ zlotym/ srebrnym / drzewianym/
 pozloconym/ posrzebrzonym/ sarbami y glancami postry-
 chionym/ ic. Kadzili/ y po dzisieyszy dzien kadzca. A robote
 rak swych / abo robote nadslugownikow swych/to iest o-
 platki y kielichy chwaili y chwala. Ci nato namniej a zgoła
 nienie dbala/ ani sie za to wtwarzy swe niewstydaia/ iże ich
 Pan pytać/ iże sie na nich dowiadować raczy/ mowiac slo-
 wy temi: **Ktoż wždy szukal abo kto pozadal tych**

Esa. v. 12.

rzeczy z reku waszych? Ci po pochwaleniu tych robot/
 to iest oplatkow y kielichow/rece swe rozciagala/ a iz Pan
 Bog nasz oczy swe od nich zakrywac raczy / y na to nie nie-
 dbala. Ci modlitwy swe przedluzala: a iz ich Pan Bog nasz

Okazanie Zakonu Bożego

wysłuchać niechce/ a iż im iawnie na oczy wymiata/iż rece ich napełnione są krwio/y na to nic nie obaia. Ci sie na lasta we roztazanie Pánstie vmyć/ a czystornemi być/ ani złościć wczynkow swych/od oczu Pánstkich odlozyć/ ani zle czynić przestáć niechca. Tym biáda/ bo ci sa glibokich serc/ ci chca zákrýć rády swe przed odli:znosciá Pána swotiego/ tych spráwy sa w srogich ciemnosciách/ tych sa przewrotne tákové spráwy y myslí ktoremi zwozdili y zwozda lud Pánstki. Tym biáda/ bo ci sa w nowym zakonie Doktorow y Pháryzeusow poťryci/ podobni grobom pobieloným/ ci z wierzchu zóádza sie ludziom być/ spráwiedliwými/ a wewnátrz pelni sa wšelákíey nieczystosći y obludnosći. O tych poťrytych ludziách dobre prorokowal Jazáias/iż ci tylko wšty Pána chwala/ ale serce ich dalekie jest od niego. A ci istotnie poproznu Pána chwala/ náuczáiac náut y przykazánia ludzkich. Abowiem ci iawnie opuścili wšy przykazánie Boże/ trzymáia podánie ludzkie. A ci z mienawisći swey przeciwko Pánu Bogu y przykazániu tego máiacey/ y z niepráwosći swey/ iawnie opuścili wšy to swiate przykazánie Božie tego/ trzymáia cudne/ obludne/ przetlele tradicie abo podánie ludzkie. A ci bez wštydu swego odrzucáia przykazánie Bože/ aby tradicie abo podánie swé chowáli. Ci sa glupiemí miedzyludzi/ ci rozumieć niechca/ ci sa šalonemi/ ci madremi być niechca. Ci sa prostacy/ ci niechca zrozumieć rádzie/ ci niechca być sercá rozumnego. Ci ná zadość Pána chwaly wieczney/ miłosierdzia y poznánie Božieho/ chciwie zániedbua/ ci miásto miłosierdzia y poznánie Božieho ofiáry zmyslone zlosciwé spráwua. Ci przestapili przymierze/ to jest/ zakon a przykazánie Pána Boga nášego/ iákoby czlowieká nieiákiego/ a tánzé sie zdrádlíwé przeciwko Pánu obchodšili/ y po dšiesieyšy dšien zdrádlíwé sie obchodza przeciwko Pánu Bogu nášemu. Ci iákoby zboycy/ iednym zezwoleniem rozliczne narody a štany ludzké/ od niemálo przeminelych lat a časow/ zábiáli. A im dáley tym báršiey y wiecey po dšiesieyše

dni y czasy zabijała / czyniac Pánu Bogu przemierze obzry
 dlivosti / te wyższej oznaymione / y inſe ná ten czas tu nie
 wspominae / y teſz niſzej oznaymuae te á takowe: Gdyſz
 ná kamieniách oltarznych / nie tak iáko to w Przymierzu / to
 ieſt w zakonie ſwietym poſtánowiono / to ieſt / nie wſytkie
 ſlowá / á nie tylko nie wſytkie / ále záprawde áni z dſieſciáci
 tegoſz to przymierza Zakonu Pána Boga náſzego / ſzretel
 nie á iáſnie nie nápiſuia / áni nápiſowác nie dawáia / pierw
 ſzych dwu iáſnie y wlaſnie poſtánowionych tych á takow
 wych: Ja ieſtem PAN BOG twoy / ktorym wy
 wiodł ciebie z ſiemié Egypſkiej / z domu niewo
 ley. Nie miej bogow cudzych przedemná. Nie
 czyni ſobie obrázu rytego / áni wſelkiego podo
 bienſtwa ktore ieſt ná niebie wzgore / y ktore ná
 ſiemi niſto / áni tych ktore ſá w wodzie pod ſie
 miá. Nie bedzieſz ſie im klániać / áni ich chwalić.
 Ja ieſtem Pan Bog twoy mocny / záwiſny w mi
 loſci / mſzczac ſie nieprawoſci oycowſkiej w ſy
 niech / w trzecim y czwartym pokoleniu / tych kto
 rzy mie nienáwidza / á czynie miłoſierdzie ná
 tyſiá cmi tych ktorzy mie miłuiá y ſtrzego przyka
 zánia mego. Ale ná kamieniách / á nie tylko ná kamieniách /
 ále teſz y ná drzewiánych tablicách / ná ſkrzyniách y w ſkrzy
 niách / ábo rádſzej wlaſnych ſkrytoſciách oltarznych / tak
 niſto iáko y wyſoko wydzwignionych / kedy ſzretelnie á iá
 ſnie podle przykazánia nápiſáne być máia przymierza / to
 ieſt Zakonu Bozego / wſytkie ſlowá ſwiete. Tam oni ná
 te mieyſcá / bogi cudze / obrázy / podobienſtwa / ryćiny / bál
 wány / á obrzydloſci przemierze y przeklete / ſzretelnie y
 iáſnie piſe / ábo máluia / piſáć ábo málowác dawáia. A inſz
 poſpolicie y obecnie / to tak Pánu Bogu ná odpor / á záko

Deut: 27.
V 2.Exo: 20.
V 2.V 3.
V 4.

V 5.

V 6.

Deut: 27.
V 5.

Okazanie Zakonu Bożego

nowi iego na opak te a takowe niesprawiedliwe prawa
daleko y syroko na swiecie wstawili / a co daley to barzniej
wiecey wstawiaia / iz tento szczyry isty falsz pisa/malwia/pi-
sac/malowac naymuia / y tez niektorym to tak czynic ro-
skaznia / a od istotnego nawyberzyczneysego prawa/po-
stawienia/przymierza/zakonu Pana Boga naszego oczy-
zaslepiac / vsy zaglusiac / a serca zatwardzac / sami
siebie y wiele inych z soba y przy sobie bledem oklamywa-
iac/zwodzili y zwodzja: abowiem nie tylko pisa/malwia/pi-
sac/malowac naymuia: ale tez teszcze k temu a nad to na nie-
ktorych mieyscach w iednosobno / na niektorych we dwoy-
nasobno / a na niektorych we troynasobno sie zawieraj-
acych y otwierajacych oltarznych sztyroszczach / iako iedno
reklamirzemiesniczemu wczynione byc moga nacudnieysze.
A tym takowym nacudnieyszym bledem / ludzi ku oklam-
aniu / a serc ich niewinnych ku zwiedzieniu nayobludnieysze
bogi cudze/obrazy/podobienstwa/ryciny/balwany/obrzy-
dlivosti te/ktore istotnie a za wierna prawde wielowielce
y zbytecznie bledem klamliwym ludzi zarazaia. A Panu
Bogu tak przemierzle / tak obrzydly y siurodliwe sa / a ma-
testat iego swiety tak barzo / tak wielce a przebarzo y przes-
wielce obrazaia / ze ich istotnie a koniecznie pod srogim
przeklectwem nie miec y nie czynic zakazac raczyl. Przy-
tym k temu a nad to / y owsem te a takowe / przez posta a slu-
ge swojego lamac/druzgotac/palic / a iako przemierzla/nie-
czysta rzecz / y tez iako pohanbiony smrod w oskliwo-
sci miec przykazac raczyl. Te a takowe pohanbione y przekles-
te / zc. tam na te mieysca kedy maia byc przymierza/zakonu
Bozego slowa swiete / oni iawnie a szretelnie/powaznie/
kostownie y waznie postawiaia y postawiac dawaja. Tak
ze tez rodzaj nieczystych gadzin / y zwierzat czwornogich /
y w sztykie ine podobienstwa / szczyre balwany / a przemierz-
le obrzydliwosci Panu Bogu nienawisne / w koscielach
na scianach malowac dawali / y po dzisiejsy dzien malo-

Exod: 20.
v 24.
Deut: 7.
v 25.

wąc dawają / a to tak czynić wiele ludzi namawiali y namawiają. A tym równie tak iako też y innym bledem / serca ich nierwinne zwodzili a oklamowali / y po dzisiejszy dzień zwodzają y oklamują. A na to bynamniey / a zgoła nie nie dbają: a tego ani sami sobie / ani innym meżom / ani żonom / ani dźiatkom / ani gościom nie czytają / nie przekładają / nie opowiadają y nie rozważają: ale y owsem swoim milczeniem pominięto / a swoim wśelakowym skutecznym sposobem pokrywają to / co w Przymierzu / to jest w załonie świętym / na miejscach niżej okazujących postanowiono / srogim dekretem utwierdzono jest iawnie / iasnie y własnie słowy temi: **M**aćica winna gależista Izrahel / (co dzisiejszych czasow własnie rzeczono ma być Krześcianiin / abo lud Krześcianiński) owoc zrownal sie z nią / podług mnostwa owocu swego rozmnożył oltarze / podług buynosci ziemie swey obfitował w baltwaniech / rozdzielilo sie serce ich / teraz zgina. **O**n / (to jest **P**A**N** **B**O**G**,) potlamie baltwany ich / poburzy oltarze ich / zé. A beda wytraczone wysofosci baltwanistie grzech Izrahelstie / (co dzisiejszych czasow własnie rzeczono ma być / grzech Krześcianiński) rzep y oset wyrosćie na ich oltarzach: a rzeka gorom / przykrycie nas / a pagorkom / padnićie na nas. Przeklety ktory sprawe Pańska zdradnie sprawuje. Przeklety ktory sobie czyni obraz rzezany / abo wiany / ogarnosc Pańska / wczynek reku rzemie / snikow / a postawi to w skrytosci. Biada temu / ktory sie spiera z stworzycielem swoim. Biada niepobożnemu na zle / abo wiem odniesie zaplata rąk swoich. Biada wymyslającym zlosci / y wy-

Osez 10.
y 1.

y 2.
y 5.

Ierem: 47.
y 10.
Deut: 27.
y 15.

Esa: 46. y 9.
Esa: 3. y 11.

Mich: 2. y 9.

Efa:1. v 4. nąyduis,cym nieprawości. Biada Narodowi
grzesznemu / ludowi cieślkiemu w nieprawości/
nasieniu nieśláchetnemu / synom grzesznym. O /
puscili Páná / przeciwili sie swietemu Izráhel/
v 5. skiemu / odwrócili sie zá sie. O iáko was bede bić
bárzies / ktorzy przed sie przyczyniacie przestep /
Efa:10. v 1. stwá. Biada tym ktorzy wystawiaia práwa nie /
spráwiedliwe / á ktorzy rozkázua pisáć falsz. O
Efa:30. v 1. biada synom odpornym / mowi Pan / ktorzy ná /
bywáia rády / ále nie odemnie / á wtuláia sie pod
obronę / ále nie wedle Duchá moiego / áby gro /
Efa:1. v 24. mádzili grzech ná grzech. Biada / ia sie wcieße
nád przeciwniiki moini / á pomścze sie nád nie /
Efa:56. v 8. przyiacioły moimi. Abowiem moy dom modli /
Matth: 21. twy názwan bedzie / á wyscicie gi wczynili iáskinis /
v 13. lotrowska. Pan Zastepow Bog Izráhelski tak
Iere:7. v 1. mowi: Poprawcie drog wáshych / á bede mieşkal
v 4. z wámi ná mieyscu tym. A nie wsfaycie stowom
Kóşciol. klamliwym mowis,cym: Tu jest Kóşciol Pán /
v 8. ski. Oto dusacie stowom klamliwym / ktore wam
v 9. nie sa wzyteczne / krádnac / zábiúiaiac / cudzolożac /
v 10. krzywoprzysiegáiac / kádzac Bálowi / á cho /
dzac zá bogi cudzemi ktorych nie znaacie. A wsfá /
v 11. kóż przed sie przychodżicie / á przede mna sie stá /
wicie / w domu tym w ktorym wzywáia imienia
moiego / y mowicie: Jesteşmy wybáwieni / á przez
to takowe obrzydliwosci czynimy. A tedy dom

ten sstał sie iáskiniá lotrowska / w ktorym imie
 moie wzywano bylo przed oczymá nášymi / á o
 to widzialem ia to sam mowi Pan. **N** obroćili sie
 ku mnie tyłem á nie obliczem / á gdym ie náuczal
 przed czasem vpomínáiac / nie byli poslušni ná-
 pomínániu memu / áni sie polepszyli. **A**le položyli
 obrzydliwosći swe w domu tym / ktory sie ozywa
 imieniem moim ku pomázaniu tego. **N** což zá ze-
 zwolenie jest Kosćiolowi Božemu z bátwány /
 ábowiem wy iestesćie Kosćiolem Boga żywe-
 go / iáko mowił Bog: bede mieškal w nich / y cho-
 dzić bede / y bede Bogiem ich / á oni mi beda lu-
 dem. **A** przetož wymiódzćie z poyszrodku ich / y
 odlaćcie sie mowi Pan / á nieczystego nie doty-
 káycie sie / tedy przyimie was. **N** bede wam zá oy-
 cá / á wy bedzćie mi zá syny y corki / mowi Pan
 wszechmogacy. **O**nci im byl postanowil zacnošć
 Kosćiola swoiego / ku wielkiej slawie / áleć oni
 postáwili tam obrázy przemierzle / y bátwány
 swoje. **O**tož ći wšyscy sa niespráwiedliwi / á v-
 czynki ich nikczemne sa / bátwáni ich sa. wiatr y
 proznošć. **N** rzekł ku mnie: **W**niódž á obacz iákie
 tu oni sprosne obrzydliwosći broia: tedy ia wšed-
 šy obaczylem wšytek rodzaj nieczystych gádzin
 y zwierzat czworonogich / y wšytkie bátwány
 domu Izráelskiego / pomálowanie wšedy ná-
 sćianách. **N** siedmdziesiat mežow stáršych do-

Ierem: 32.
 V 24.

V 31.

2 Cor: 6.
 V 16.

1 Cor: 3.
 V 16.

Levi: 26.
 V 12.

2 Cor: 6.
 V 17.

V 11.

Ezech: 7.
 V 20.

Esa i: 41.
 V 29.

Ezech: 8.
 V 9.

V 10.

V 11.

mu Izrahelskiego / z Jezomazem synem Sasa-
 nowym / co też stal w posrzedku tych / ktorzy o-
 kolo nich stali / każdy miał kądzielnice w re-
 ku swych / a dym kurzenia szedł ku gorze / tedy
 rzekł ku mnie: Widziałes synu czlowieczy / mála-
 liżto iest rzecz domowi Judskiemu / (co dziś słusnie
 ma być rzeczono domowi Krześciańskie) czynić obrzy-
 dlivosti takowe ktore tu brois: a bowiem nápel-
 nili ziemie gwałtu / a obroćili sie / aby mie drażni-
 li / a oto smrodliwe kurzawy kádzá im pod nos.
 Ja też wzajem z gniewu przeciwko im czynić be-
 de / oko moje nie przepusći im / ani sie nád nimi
 zmiluie / y nie wyslucham ich gdy głosem wielkim
 zawoláis ku mnie. A bowiem lud moy iest halo-
 ny y nie poznal mnie / sa synowie glupi a nie máis
 rozumu / sa mądrzy ná zle / ale nic nie umieis do-
 brze czynić. Izali sié namniey zástydžili / a czkol-
 wiek obrzydliwosci czynili: záiste sié nie niewsty-
 džili / ani sromieźliwosci ználi. A przetoż vpádná
 między vpádáis cemi / a obála sie ná ten czas gdy
 ie náwiedze / mowi Pan. Ja iestem Pan do-
 świadczáis cy serca / y doznawáis cy wnetrznó-
 ści / abym káždemu oddal wedlug drog iego.
 Zyme ia / mowi Pan Bog / izes ty zgwałcił miey-
 sce swiete moje / takowemi nieprawosciami y o-
 brzydliwosciami: Ja takze też ciebie podrobie / a
 oko moje nie przepusći tobie / ani sie zmiluie nád
 toba. Stáże Kosćioły modlárskie wáše ná go-

v 17.

v 18.

Ierem: 4.
v 22.

Ierem: 6.
v 15.

Ierem: 17.
v 10.

Levit: 26.
v 30.

rách wysokich / á modly podrużgoce: Pádniecie
 miedzy vpády modl wáŝych / á w obmierznie-
 niu was bedzie miec duŝá moia tak bázno / Ze
 miáŝtá wáŝe puŝte vczynie / ŝwiatobliwoŝci wá-
 ŝey / á ni teŝ woniey nacheťmejšey wáŝey / wiecey
 od was nie przyime. Oltarze wáŝe poburzone
 beda / bálwány podrużgotáne beda / á ŝkláde po-
 bite wáŝe przed bálwány wáŝemi. Poloŝe trupy
 ŝynow Izrahelŝkich (codŝis ŝuŝniey godnie rzeczono
 byc ma ŝynow Krzeŝciánŝkich) przed bálwány ich / á
 roztrzeŝe koŝci wáŝe okolo oltarzow wáŝych.
 Po wŝyťkich mieŝtániách wáŝych miáŝtá ŝpu-
 ŝtoŝone beda / y káplice wyŝokie zburzone / tak iŝ
 beda ŝkáŝone y rozwáloné oltarze wáŝe / podru-
 ŝgotáne beda / á poginá bálwány wáŝe / á beda
 porábáne obrázy wáŝe / y wygládzone beda ro-
 boty wáŝe. Šábity pádnie w poŝrzedku was / y
 dowiećie ŝie iŝećiem ia ieŝt Pan. Pozoŝtáwienie-
 ktore oŝtátki po was / te ktory vyda mieczowi /
 miedzy pogániŝtwem / gdy bedziećie do cudzych
 ŝiem rozproŝeni. A oni ktory z was rozproŝe-
 ni beda / rozpomniá ŝie ná mie miedzy pogány v
 ktorych beda w wieŝieniu / dla tego ŝem vbolal
 náď ŝercem ich cudzoŝoŝacym / ktore ŝie odemnie
 odla czylo / dla oczu ich wŝetecznie ŝie vda wáia-
 cych zá bálwány ich / y ŝmierŝia ŝie ŝami ŝobie w
 ŝloŝciách / ktore czynili we wŝeťch obrzydlivoŝ-

v 31.

Ezech: 6.

v 4.

v 5.

v 6.

v 7.

v 8.

v 9.

v 10. sćiach swoich. A dowiedza sie/że ia PAN nie dār/
 mom im to opowiedal / że to nieścześnie dopu/
 v 11. szczenie. Pan Bog tak mowi: Klesni reka ma
 twoimi / y repni nogoma twoimi / a mow: ach
 niestocieś na wszystkie obrzydliwosci sprosne do/
 mu Izrahelskiego: co dzis sushnie a godnie rzeczono
 byc ma/ domu Krzesćianstiego) abowiem mieczem/
 v 12. morem y glodem wypadna. Ten co bedzie daleko/
 umrze morem: a ten co blisko / podleze pod miecz:
 ten co zostane w oblezeniu / od glodu zginie / y
 v 13. wypelnie gniew moy w nich. Dowiecie sie tedy
 żeciem ia jest PAN, gdy pobici waszy polega po/
 spolu z balwany swoimi / y okolo oltarzow ich/
 na kazdym pagorku wysokim / y po wszystkich
 wierzchach gor / pod kazdym drzewem galesi/
 stym / y pod kazdym drzewem krzewistym / ktore
 v 14. miejsce bylo / gdzie wdziecznymi wonomosciami
 kadzili rozlicznym balwanom swoim. Wycia/
 gne tedy reke moie nad nimi / a to sprawie / iz zies/
 mia ich poburzona a spustoszona zostanie / od pu/
 styniey Dyblata we wszystkim ich mieszkaniu / y
 Ezech: 7. dowiedza sie zem ia jest Pan. Teraz jest koniec
 v 1. nad toba / a puszcze popedliwosc moie na ciebie /
 y bede cie sadzil wedlug drog twoich / y nagro/
 v 4. dze tobie wszystkie obrzydliwosci twoie. Oko mo/
 ie nie przepusci tobie / y nie zmilunie sie nad toba /
 ale sie pomszczene nad toba zlosci twoich y sprosno /

sći twoich / á poznacie žem ia PAN. Tak mowi
 PAN BOG, oto niešczęście iedno po drugim i/
 dzie. Przyšedł koniec / przyšedł koniec / ocucił sie
 przeciwko tobie / oto iuż przyšedł. Dzień sáže/
 nia przyšedł ná cie co mieškaš ná ziemi / czas
 przyšedł / dzień zamiešania blisko iest / á nie taki
 iako gdy gory sumio. Teraz predko wyleiená cie
 popedliwošć swoie / á wykonam w tobie gniew
 swoy / y pomšcze sie wšytkich obrzydliwošci
 twoich / y zlošciwych drog twoich. Cto moie nie
 przepušci tobie / á nie zmiłnie sie nád toba: ale sie
 pomšcze nád toba zlošci twoich / wšytkich o/
 brzydliwošci twoich / á poznacie / žem ia iest
 PAN ktory biie. Poznaycieš mie iuż / iż emci ia
 sam iest Bog / á nád mie inego niemáš. Ja iestem
 ktory zabiam / y ku žywotowi przywracam / kto/
 ry ranie y vzdawiam / á żaden z reki mey nie wy/
 drze. Ja podniošy reke ku niebu tak mowie: Ży/
 wie ná wieki. Jesli náostrze miecz moy / á wezme
 sad w reke / tedy sie pomšcze nád nieprzyiacioly
 moimi / á odwetnie tym ktorzy mie nienawidza.
 Tak iž strzaly moie opoie we krwi / á miecz moy
 okarmie miešem zabitych y poimánych / gdy sie
 poczne mšćcie nád nieprzyiacioly moimi. Każe
 też wyginać bálwanom twoim / słupom twoim
 z pošrzodku ciebie / á nie bedzieš wiecey modly
 dawac roboćcie rak twoich. Wywroce gáie twoie

y 5.

y 6.

y 7.

y 8.

y 9.

Deut: 32.
y 39.

y 40.

y 41.

y 42.

Mich: 5.
y 11.

y 14.

y 15. z posrzedku ciebie / y zetre miasta twoie. A woczy-
 nie w zapalczywosci y w rozgniewaniu pomste
 nad wsytkimi narody / ktorzy mie nie sluchaja. A
 Zach: 13. bedzie onego dnia powieda Pan zastepow / Wy-
 y 2. trace imiona baltwanstie z ziemie / tak ze ich wie-
 cey nie bede wspominać. Takze tez y falszywe
 Proroki / y ducha nieczystego odeymie z ziemie.
 Zach: 10. Abowiem baltwani znacza falsz. Bo poniewaz sa
 y 2. drzewiani / pozloceni y posrzebrzeni / potym po-
 Baruch: 6. znani bywaja iz falszywi sa. Narodom wsytkim
 y 49. y tez Krolom oznaymiono bedzie / ze nie sa bogo-
 y 50. wie / ale wlane reku ludzkich / a zadney sprawy
 Boskiej niemaż w nich / ani tez przy nich. A nie
 Baruch: 6. inzego nie beda / iedno tym czymie chca miec
 y 44. Kieza. Bo iz sa na swiat w prowadzone / dla pro-
 Sap: 14. zney chwaly ludzkiej / a przetoż tez zamierzoni
 y 14. jest predki koniec ich. Coż myslicie przeciwko Pa-
 Nahum 1. nu? oto on uczyni koniec / tak iz powtore nie przy-
 y 11. dzie vtrapienie. Z ciebiec mi wyszedl ten / ktory
 y 14. zle pomyslit przeciwko Panu / rozmyslajac vmy-
 stem swym przewrotnosci. A Pan roskaze o to-
 bie / iz juz daley nie zostanie nastienia imienia two-
 iego. A wykorzenie z domu Boga twoiego w syt-
 ki ryte y wlane obrazy. Abowiem tam postawie
 grob twoy / gdyżes sie sstal tak przemierzlym.
 Amos 2. Przetoz ze zarzucili Zakon Bozy / a przykazania
 y 4. iego nie ostrzegali: oklamaly ich modly ich / kto-

rych násladowáli oycowie ich. Serca swe zá-
 twárdzili iáko Adámentem / iżby nie slucháli za-
 kómu y słow / ktore Pan Zástepow posyłał przez
 Duchá swojego / przez posługe dawnych Pro-
 roków swoich / skąd oto wzruszyło sie wielkie
 rozgniewáne od Pána. A przetoż iáko oni wo-
 láia tego nie slucháli / ták iá teź ich woláia cych nie
 wyslucham / mowi Pan Zástepow. Abowiem
 gniew Boży iáwny iest z niebá / wśelákowey nie-
 pobożności y niespráwiedliwosci ludzkiej / kto-
 rzy prawde Bożá niespráwiedliwie zátrzymá-
 wáia: Iż to co wiadomo iest o Bogu iáwnie iest
 miedzy nimi / bo im to Bog obiáwił. Abowiem
 niewidome iego rzeczy od stworzenia swiátá mo-
 ga byé zrozumiane / przez te rzeczy ktore są woczy-
 mione wiekústa iego mocá y Bóstwem / ták że sie
 wymowić nie móga. Abowiem poznawszy Bo-
 gá / nie chwalili go ták iáko Bogá / áni mu dzieko-
 wáli / ále nieczemnymi sie sstáli w myslách swo-
 ich / y zácmione iest žalone serce ich. Ktorzy mie-
 niáć sie byé mądremi / sstáli sie glupieci. Gdyż
 odmiemili chwale nieśkázitelnego Bogá w podo-
 bienstwo obrázu skázitelnego człowieká / y pta-
 kow y zwierzat czwor nogich y gádźin. A prze-
 toż podal ié Bog w zádosć / serca ich w nieczy-
 stosć / áby zelzyli ciáta swe sami miedzy sobá. Dla
 tego iż zámiemili prawde Bożá w kłamstwo / á

Zachar: 7.
Y 12.

Y 13.

Roman: 1.
Y 15.

Y 19.

Y 20.

Y 21.

Y 22.

Y 23.

Y 24.

Y 25.

chwale dawali y służyli rzeczom stworzonym mimo stworzyciela / ktory jest blagostawiony na wieki / Amen.

O ludzie wieku tego / dla Pana Boga pilnie prosze / obaczcie sie na slowa Panskie te / ktore tu widzicie y slyszycie : abowiem Pan sam przez sie / y przez wybrane swe do wasie posyla / abyście sie na nie obaczyli / potepienia vsli / a zbawieni byli.

XIII.

Takze sie teź poznac dawacia ze czternastych owocow swych tych a takowych : Gdyz oni teź y od tego mizey okazuacego Przymierza / Glosu / mowy / Nauki / drogi / y starey scieski : to jest / Zakonu y Wiary odstapili / a do zley przekletery przystapili / ktora sami siebie / y niezliczona wielkosć rozlicznych stanow ludzi niewinnych / w haniebny blad zawiedli y zawodza : Abowiem Przymierze / glos / mowe / nauke / droge / scieske stara / to jest / Zakon y wiare / sam Pan Bog sprawic / y przez Moyzesa w piśmie swietym postanowic raczył iasnie y wlasnie stowy temi : **Nie postawiaj sobie gaiow z zadnych drzew przy oltaru pana Boga twoiego ktory sobie zbudnieś. Ani sobie czyni baltwana / boć go Pan Bog ma w nienawisći.**

Deut: 16.
y 21.

y 22.

O ludzie wieku tego / dla pana Boga prosze pilnie / obaczcie a sprawiedliwie rozeznaycie to / iakim Koscioleni powszechnim sa ci zakonnicy / to jest / Hosti zakon nicuacy Kieza abo Kaplani pomazani / ic. ktorzy aczkolwiek to / y y vsyrko ine temu podobne w piśmie swietym maia : pewnie a istotnie wiedza / widza y czytacia : a przede sie zgotabynamniey nie tego / tak iako postanowiono y przykazano przestrzegac / ani skutkiem wypelniac / ani zachowac niechca. Ale na odpor a naprzeciwko temu w spať y opat / z nienawisćiswey przeciwko Panu Bogu maiaacy / iawnie

bez wszelkiego wstydu swoięgo / nietylko przy oltarzach /
ale ięszczę k temu y nąd to też przy ławkach / przy filarach /
w kościelech ná cmyntarzach / y ná rynekách czasow swych
wymyslonych / też swęgo wymyszonego / utworzonego y
uczynionęgo ciała Bożęgo / te á takowe gáie stáwiała / stá-
wiał nárzadzáia y dopuszczáia. Tymże też włásnie obyczá-
iem bálwáná przekletęgo / ktorego Pan Bog náš istórníe
w nienawisći swęy mieć raczy / tego oni czynili / abo czynić
dawali / y po dżisiesybe czasy czynia / abo czynić dawáia. A
zá to y dla tego sie Páná Boga námníe nie obawíá / áni
sie też w twarzy swe nie wstydáia / iż w písmie swíetym
zákonie nowym tego mieć / pokázác y dowiesć nie moga / w
ktorychby to kápitulách / y w ktorych wierśách postáno-
wiono / nárzadzono / áim rostkazano bylo / aby oni rzeczy
stworzone / to iest oplátki okraglo zrobione / w stryos-
ciách swych / w Cyboryách y w Monstráncyách postá-
wíác / á te aby tak co nacudniewszym imiony / Bożęmi ciá-
ly / Anielskimi chleby / á z włászczá bogi / iáwnie náđ Boga
stworzyciela w śech rzeczy názywác / á tym y przed tym / á-
by oni y inšy ludźie / te á takowe zabobony / ktore sprawnia /
stroia / pacwia y broia / sprawowác / stroić / pacwić y broić
mieli / A poniewáz Xieźa nie z rostkazánia Bożęgo / nie z zá-
dneho kápitulum / áni wierśá písmá swíetęgo zákónu
nowęgo / ale w zákónie nowym z wymyslu Dábná Pa-
piežá Rzymstie^o / roku 1264. kwołi niewiesćie páńcy Kwie-
leodyńskięy / postánowionęgo bálwáná tego Páná Bo-
gu nienawisnęgo / przeciwnęgo y obrzydlego / złótem / sre-
brem / y drogiemi kámiemi / z rzeczámí kóstworonemi cze-
stnia y ozdabíáia. A z włászczá poniewáz go co nacudniew / á
co naobludniew / raz ciálem Bożým / drugi raz chlebem á-
nielskim / á trzeci raz iż nie iest chlebem / ale iže iest bogiem /
iáwnie wystawíáia / á temu Bogu swému / z i. znym oby-
czáiem cześć y chwale dawáia y wyrzadzáia. Przetož istó-
rnie y zá wterna prawde / to nie inęgo nie iest / jedno on bálw

Daniel: 12.
y 18.

wan przetkety / Duchem świętym przez Proroka iawnie /
iśnie y własnie nazwany y opowiedziany NA Ozym.
A przez te zakonniki / Kiedze a kapłany pomazane / Kościo
ły powsechne zmyslone / y przez pospolite ludzi opowia
dany a nazwany iest Monstrantia / Ktora sie na izeyk pol
ski wykłada / Okazantka. Z ktoraz to Młodzyna monstran
cya abo ukazantka / ci kapłani pomazani / ci Kościolowie po
wsechni zmysleni / z dziwnemi a rozmaitemi zabobonami /
na rozliczne miejsca przychodza / abo sie wlocza y tulaia /
dla trzech przyczyn teraz niżej oznaymujących. Dla
pierwszey tey a takowey: Aby sie przed P. Bogiem na
szym mocnym / ztazeto swoia wielebna a chwalebna Młod
zyna monstrantia abo ukazantka / a Boska sczyra obrzy
dliwoscia / tak iako Kuglarze z swoim Kuglarstwem przed
Krolmi / Kiazety / Pány y pospolitemi ludzmi na rynku y
indziennist / zoskucznie / Kunsztownie / pomposc, cudnie / ob
tuwie a zwodnie wymonstrowali abo wykazali. Ktorych
zeto zakonnikow / to iest / Boski zakonnicuiacych kapła
now pomazanych / Kościolow powsechnich zmyslonych /
Pan Bog nasz mocny / napierwey pytać a potym witac ra
czy iawnie / iśnie y własnie stowy temi: Gdyscie przy

Esa: 1. y 12.

Esa: 29. y 15.

chodzili abyscie sie okazali przedemna / a któz
wždy pozadal tych rzeczy zretu waszych. Biada
wam ktorzy iestescie glebokich serc / a chcecie za
kryć rady wasze przed oblicznoscia Pana swoie
go / ktorych sprawy zawždy sa w strogich ciemno
sciach. O przewrotnes to sa rady a myśli wa
sze / ktoremi zwodzicie lud moy. Posylalem do
was wszytkie slugi moie Proroki / napominaiac y
czesto posylaiac a mowiac: Nie czynicie (prosze
was) rzeczy tey obrzydley / Ktora ia mam w nie

Ierem: 44.
y 4.

nawisć. Ale wy iestżeszcie gorzey uczynili niżeli
li oycowie waszy. Abowiem oto każdy z was cho
dzi za wynalesti serca swojego zlego / aby mnie
posłusznym nie był. Wyrzuce was tedy dla tego
z ziemi tey / do ziemi iney / ktore ieszcie wy ani oyc
cowie waszy nie znali. A tam służyć będziecie we
dnie y w nocy bogom cudzym / gdyż ia żadnego
miłosierdzia wam nie okaże.

Dla drugiey przyczyny tey: Aby ludzie w felakich sta
now przed y za nimi bedacy y chodzacy / modle dawali / w
ten czas / gdy oni tego *Náozynsta* monstrancya okaza / a
po łacynie chlebem *Aniel skim* / a nádslugownicy ich im od
pornie / iż nie iest chlebem / ale iż iest Bogiem spiewać / iá
wone glosa / ktorymże to zakonnikom / to iest Bostki zakon
nicuacym / Kiedzom a Kaplanom pomázanym / Koscíolom
powsechnim zmyslonym / sam Pan Bog náš mocny / iá
wone / iásnie y włásnie mowić raczy slowy temi: **O wy**
glupi miedzy ludźmi rozumieyćiesz / a wy śaleni
badźcieś wždy kiedy madremi. Komuż mnie
wždy przyrownacie / a komu przypodobien be
de / mowi swiety. Podniesćie oczy wasze wzgo
re / a obaczćie kto te rzeczy stworzył / y kto wy
wiodł woystá ich pod liczba / a nazywa w wszystkie
własne imiony w wielkości mocy swojey / w
możności y síle żadna nie iest ktoraby vstać miá
lá. Komużeszcie mie przypodobnili y przyrow
nali / y przymierzyl / y podobnym uczynili. Kto
rzy nosićie złoto z worká / a srebro ná śalách wa
życie / z mawiaiac złotniká aby wam uczynil bo

Ierem: 16.

y 12.

y 11.

Psal: 94.

y 8.

Esa: 40.

y 25.

y 26.

Esa: 46.

y 5.

y 6.

77. gą / y wpadąia przed nim / y pocztwośc mu wy /
 rza dzais. Wlosz go na ramionach przenasziac / y
 kladać zaś na miejsce iego / y bedzie stat / ani sie
 ruszy z miejsca swego / a choć też wołać beda na
 niego / nic nie uslyszy / z utrapienia nie wyswobo /
 78. dzi ich. Pamietaycieś na to a wstydaycie sie / na /
 79. wroćcieś sie przestepnicy do serca. Pamietaycie
 na pierwszy wiek / że ia jestem PAN B O G, a niemasz
 wiecey Boga / y nie jest mi żaden podobien. I A
 Efa:42. 7 3. P A N, to jest imie moje / chwały moiey memu nie
 Efa:44. 7 3. dam / ani czci moiey baltwanom. Izaż jest B O G
 ktomia mnie / y tworca ktoregobym ia nie znal.
 Ier:16. 7 20. Izaż człowiek może uczynić bogi / ktorzy nie sa
 Efa:44. 7 9. bogowie. Wsyzscy tworzycciele baltwanscy nic nie
 sa / a namilsze rzeczy ich nic im nie beda wzytecz /
 10. ia / aby byli pohanbieni. Kto utworzył boga / a
 obraz ryty uczynił ninacz niepożyteczny. Oto
 11. wsyzscy uczesnicy iego beda pohanbieni / bo sa
 Sapien:14. rzemieslnicy z ludzi. Seyda sie wsyzscy / beda stać
 12. lekaiac sie / y beda pospolu pohanbieni. Abowiem
 wymyslenie baltwanow / jest poczatkem cudzo /
 13. lostwa / a wymyslenie ich skazenie żywota. Gdyż
 14. ani od poczatku byli / ani beda trwać na wieki.
 15. Wo iż sa na świat wprowadzone / dla prozney
 16. chwały ludzkiey / a przetoż też zamierzon jest
 Zach:10. 7 2. predki koniec ich. Abowiem baltwani znacza falsz.

Dla trzeciŏey przyczyny tey a takowey / Aby tym hás-
niebnym bledem / sami siebie / y wŏselacie ŏtany ludŏkie
przed y za nimi bedace oklamali / a od wierney / prawey / pra-
wodŏiwey / Pánu Bogu náŏemu mocnemu / ŏywemu y pra-
wodŏiweemu / naleŏacey modly a chwaly odwoócili y odwo-
dŏili / a temi takiemu wymyŏly a wynaleŏti ŏwemu / aby oczy
pozáslepiali / vŏŏy pozágluŏŏali / a ŏercá pozátwardzali od
tego / co ŏam tenŏe to Pan Bog náŏ o takowey modle mo-
wić / a iáko od takowey modly lud ŏwoy wyŏtrzegáć / y co w
ten czas gdy takowa modle wyŏrza / mowić máá / miłóŏci-
wie a láŏtáwie przez poŏtá ŏwego náuczác raczy ŏlwy te-
mi: A tak wyŏrzawŏŏy lud z ŏádu y z przodku / a
oni modle dawáá / mowicieŏ w ŏercách wáŏŏych:
Pánie / tobieć naleŏy modle dawác. Abowiem
Aniol moy z wámi ieŏt / a Ja ŏam bede ŏukał duŏŏ
wáŏŏych: Abowiem drwá ich vchedoŏone od rze-
mieŏniká / teŏ y one pozłocone y poŏrzebrzone /
ŏalŏŏywe ŏa / a nie mogá mowić. A iáko pány mi-
lúácey przybiory / tak złoto wŏiawŏŏy vczynieni
ŏa. Ktoreŏŏe to y o ktoreŏŏe to Kieŏey Pan Bog náŏ /
ŏam przez ŏie y przez wierne poŏly / iáwne / iáŏnie y wláŏnie
mowić raczy ŏlwy temi: Biáda wam bedŏie niepo-
boŏni / ktorzy opuŏczacie ŏakon Boga náywyŏ-
ŏego / bo choćabyŏcie teŏ rozmnoŏeni byli / pogi-
niećie. Jeŏli ŏie rozrođicie / tedy ŏu przeklectwu /
a ieŏli pomrzecie / tedy bedŏiecie odłaczeni ŏu zło-
rzczeniu. Sluchayćieŏ glúŏy / a wy ŏlepi nágo-
tuyćieŏ wzroŏ ŏwoy ŏu widzeniu práwemu. Ab-
owiem kto ieŏt ŏlepy iedno ŏlugá moy / a glúchy ie-
dno ten do ktorego ia poŏylam poŏly moie / ktory

Baruch: 6.
v 5.

v 6.

v 7.

v 9.

Eccleŏ: 41.
ŏ 11.

v 12.

Eŏai: 42.
v 11.

Ier: 5. v 21.

v 22.

v 23.

v 24.

v 26.

Ofez 6. v 9.

Ofe: 13. v 2.

Pfal: 115.

v 4.

Bar: 6. v 46.

Sapien: 14.

v 11.

Ierem: 13.

v 10.

1 Timoth: 3.

v 13.

Ofez 5. v 4.

wiele widzi / a nie strzeże tego / slybysz wiele / a nie /
 chce rozumieć temu. Sluchaycież teraz tego lu /
 dzie szalenia serca tepego / ktorzy oczy macie a nie /
 widziecie / vszy macie a nie slybyszcie / A nie bedzie /
 cież sie mnie bac / mowi Pan. Ale lud ten ma ser /
 ce niewierne y vporne / odstapili y odesli. Ani rze /
 kli w sercu swym / Boimy sie Pana Boga nasze /
 go teraz. Abowiem w ludu moim nayduia sie /
 niepobożni / tacia cy sie iako lowiec zastawiaia c si /
 dla: a iako oni ktorzy doly kopaiia ku imaniu ludzi. /
 A iako zboycy ktorzy na kogo czyhais / tak iest ze /
 zwolenie Kieze / ktorzy iednym zezwoleniem za /
 buiaia po drogach / abowiem czynia obrzydliwo /
 sci. A teraz przyczynili grzechow / a vczynili so /
 bie vlane ze srebra swego / iako podobienstwo /
 modl / roboty rzemiesicza to vszytko iest. Bal /
 wani poganscy sa srebro y zloto / a roboty rak /
 ludzkich. A tak zostawili po sobie falsz / a rzeczy /
 haniebne potym beda cym. Ku obrzydliwosci y /
 ku obrażeniu dusz ludzkich / y ku vsidleniu nog lu /
 dzi glupich. A lud ten naygorbzy iest / ktorzy sie zbra /
 nia sluchac stow moich / a chodzi w zatwardzia /
 losci serca swoiiego / bo chodzi za bogi cudzemi /
 aby im sluzyli y chwalili ie. Sli ludzie a zwodzicie /
 le poprawia sie ku gorsemu / zwodzac inze / a sa /
 mi tez beda c zwiedzieni. Nie przylozyc pilnosci /
 do tego / aby sie nawrocili do Pana Boga swo /

iego.

iego. Abowiem duch z cudozoloſtwa i eſt w po-
 ſrodku ich / a nie poznali Pana. Wyznawajac
 iz Boga znaja / alec ſie go przu czynkami / gdyz
 ſa obrzydlemi / niepoſluſznemi / y ktorzy ſie na za-
 den czynek dobry nie godza. To mowi Pan
 Bog ludowi temu / ktoremu bylo miło tulac ſie / a
 ktory nog ſwych powſcisgac niechcial / iz ſie Pa-
 nu nie podobal / a teraz wſpamieta na nieprawo-
 ſci ich / y nawiedzi grzechy ich. Abowiem lud i eſt
 ku gniewu pobudzajacy / y ſynowie klamlivi /
 ktorzy niechca ſluchac Zakonu Pańskiego. Oto
 wſyſcy ſa nieſprawiedliwi / a niſzemne ſa czyn-
 ki ich / balwany ich ſa wiatr a proznoſc. Naro-
 dzie zly a przewrotny / takze oddawaſ Panu Bo-
 gu ſwoiemu / ſalony a bezrozumny narodziſ / za-
 li nie on i eſt ſtworzycielem y ſprawca twoim.
 Rozpomini ſie na dawne czasy / obacz lata onych
 pierwſzych wiekow / ſpytaysie oycá twoiego / kto-
 ryé oznaymi tobie / ſtarſzych twoich ktorzy opo-
 wiedza tobie.

O iakaz to i eſt przehaniebna ſlepotá nád wſytkie a
 wſelakie ſlepoty oczu / gluchotá nád gluchoty uſu / za-
 twárdzialoſc nád zatwárdzialoſci ſerc / wſytkich tych a tak-
 lowych Kiedzow y naſladownikow ich / ktorzy to wyſſey
 okazane / od Pana Boga dane / a ku przeſtrzeganiu y zachow-
 waniu przykazane Przymierze / glos / mowe / nauke / droge /
 ſcieſke ſtara / to i eſt / Zakon y Wiare w piſmie ſwietym
 maia / widza / czytaia / wiedza y znaja / a tego przeſtrzegac y
 zachowac niechca. Item. Ktorzy ſie na dawne czasy nie

Tit: 1. v 16.

Jerem: 11.
v 10.

Eſa: 30. v 9.

Eſa: 41.
v 29.Devt: 32.
v 5.
v 6.

v 7.

Okazanie Zakonu Bożego

Nie opę-
cielesne-
go / nie
starszych
pięćdzie-
siąt / sto-
r wiecey
lat mają-
cych / py-
tając się
mamy.

rozpamiętywała / ani lat onych p. erwszych namnney nie obacziała. Ani sie Dycą swoięgo niebieſkiego / ani Prorokow / ani Ewangelistow / ani Apoftolow ſwiętych / prawdziwych ſtarſzych ſwych nie pytała o to / co omi każdemu pytaſtacemu / to ieſt / piſmá ich czytaćacemu / czytaćace głoſnie ſuchaćacemu / prawdziwie y ſpráwiedliwie cz. náymnia / w. Kázua y náuke dawała. Jż onych dawnych czáſow á pier-
wſzych wieków ták właſnie było / y teráznieyſzych czáſow / tych oſtátecznych wieków ták być ma / iáko oni nam w pi-
ſmie ſwiętych podáli y zoſtáwili / á nie ták iáko to Zakon-
nicy / to ieſt / Boſki zakon nicuiacy / Xieža á Kapłani pomá-
żáni / Koſciólem powſechnym z wymyſlu ſwego názywá-
ni / po Pána Kryſtuſowym w niebo wſtápieniu / y po Apo-
ſtolſtim z tego ſwiátá zeſciú doſyć nierychło / przeciwko
á ná odpor temu ináczey z wymyſlow ſwych tu obrzydli-
woſci Boſkiey miſtrzoſtucznie / cudnie / á tu oſiedlemu lu-
dzkiemu obludnie czynili y czynia. Jtem. Ktorzy ſie teź
namnney tego y zá to nie wſtydała / iże ich dla tychżeto wy-
myſlonych obludnych złoſci / czynionych niepráwoſci / á
przeſkletych obrzydliwoſci Pan Bog náſ mocny / ſam
przez ſie y przez wierne poſty ſwe názywá być ſlepemi y
gluchemi ſlugámi ſwoimi / teź ludźmi zlemi / zwođnemi / o-
bludnemi y przeworotnemi / głupiemi y ſalonemi / bezrozu-
miami / przeſkletymi / iáſczorczeni narody / złodźieymi /
zdráycámi / zboycámi / fałſzywemi proroki / drapieźnymi
wilki / od Zakonu y od Wiáry odſtepuiácy / duchow oble-
dliwych y náuk dyabelſkich ſuchaćacemi / w obludnoſci
klamſtwa mowiacemi / ſkázone ſumienia ſwe máiacemi /
Doktorami á Pháryzeuſámi pokrytymi / obludnoſci / nie-
práwoſci / y wſelákiey nieczyſtooſci pełnemi / ſlepemi / ſle-
pých wodzámi prowadzacemi y wpadáiacemi w dol pie-
kielny. Jtem. Ktorzy ſie pána Boga nie boia / ani ſie
tego nie lekáia / nie ſtráchaia / ani ná to by namnney nie dbá-
ia / iże ie zá to á dla tego rozlicznemi plagámi Karác groźi / y

ieſliże

leszże sie nie nawroca/ a pokutować nie beda/ iże ie frogie-
mi nigdy nie skończonemi piekielnymi mekami/ karac dać
chce/ a istocie karac dać raczy. O ktorychże to zakonni-
kach/ to jest/ Bożi zakon nicuacych Kiedzách a kápla-
niech pomázanych/ Koscielach powszechnich zmyslonych/
y o wszytkich tych ktorzy sa bledem ich oklamáni a poma-
mieni. Także też sami o sobie wszyscy ci/ ktorzy smy z daru/
lástka niewymowney dobroci y milosci Pána Bogá náše-
go/ od ich oklamánia y pomamienia zachowani/ czasow ni-
nieyszych mowic możemy iawnie/ iásnie/ to co przez ná-
tchnienie Duchá swietego z dawna mowiono jest slowy
temi własnie: Ty iestes sprawiedliwy Pánie / a
wždy nie máis ná tym dosyc/ że iestesmy w niezno-
snym niewolstwie v nich / ale oni spolu z bálwá-
ny swoimi dali sobie rece ná to: Aby to podwro-
ćili co postanowily vsta twoie/ a aby dziedzictwo
twoie wygládžili / a zatkáli vsta tym ktorzy cie-
bie chwala / a iżeby zagásili chwale Kosciola
twoiego y oltarza twoiego. Aby tak otworzyli
vsta pogánom/ ku wystawianiu mocy fałszywych
bálwánom. Ale ty Boże iestes dobrotliwy/ pra-
wodziwy y cierpliwy / a wszytko sprawuiesz w mi-
łosierdziu. Abowiem iesliżci zgrzeszemy/ przecie-
smy sa twoi / poznawájac moc twoie. Ale nie
zgrzeszemy wiedzac iżesmy sa z poczatku twoie/
go. Gdyż nadoskonaleyša jest sprawiedliwosc
poznac ciebie/ a twoie moc zrozumiec/ iest korzeń
niesmiertelności. Bo zlosciwy wynalazek ludz-
ki/ nie wwiódlnas w blad / ani praca niepozyte/

Hester. 24.

v 7.

v 5.

v 3.

Sapient. v 1.

v 2.

v 3.
Obacz
etc.

v 4.

Wkazanie Zakonu Bożego

y 5. czna malarzow / ani obraz rozmaitemi farbami
 wystrychniony. Ktore widzac ludzie szaleni / vs
 dawaja sie wte chciwosc / iz sie za kstatem obra-
 y 6. zu umarlego / bez duze beda. cego wdawaja. Ale
 milosnicy tych rzeczy zlych / godnisa smierci /
 ktorzy maja nadzieie w takowych rzeczach / y ci
 ktorzy ie czynia / y ktorzy milnia / y ktorzy ie w
 Ier: 2. y 12. wczinowosci maja. O niebiosy zdumieycie sie nad
 tym / zedrnicie sie / a zetrwozcie sie srodze mowi
 Ierem: 22. Pan. O Ziemi / ziemio / ziemio sluchay slowa
 y 29. Panskiego. O ludzie wieku tego / obaczcie sie na
 Ier: 2. y 31. slowa Panskie. Sluchaycie sz wy wszyscy naroz-
 Mich: 1. dowie / a ty ziemio poymi to / y to w szyto co na-
 y 2. niej iest. A Pan Bog sam / niech przeciwko wam
 swiadkiem bedzie / Pan z swietego kosciola swo-
 Psa: 2. y 10. iego. A teraz Krolowie rozumieycie / naucecie sie
 y 11. ktorzy sadzicie ziemie. Sluzcie Panu w boiazni /
 y 12. a chwalcie go ze drzzeniem. Pochopcie nauke / a
 by sie niegdy nie rozgniewal Pan / aby sie nie zgi-
 neli zdrogi sprawiedliwcy / gdyby sie w nagliwo-
 Malach: 3. sci rozpalil gniew iego. A tak nawroccie sie a ro-
 y 18. zeznajcie miedzy sprawiedliwym a niesprawie-
 dlwym / y miedzy tym ktory Bogu sluzi / y tym
 ktory iemu nie sluzi.

Zamienie
nie.

Takowych pism iest obfituacy dostatek w księgach
 starego y nowego Testamentu / a swietego zakonu / ktore
 sie z temi zgodliwie zrownawia / pokazujac ktore Przo-
 mierze / ktory glos / ktora mowa / nauka / droga y sciesta

stára/to iest/ Zakon y Wiara/ od tegoż to samego Pána
 Boga nášego mocnego/ przodkom nášym/ nam y potom-
 kom nášym spráwiona/ á tu pilnemu przestrzeganiu podá-
 na mocnie y koniecznie pod blagosławienstwem y pod
 przeklectwem po wszytki dni y czasy tu zachowaniu przy-
 kazána. Także też ktorzy Kieža ábo Káplani/ y inych stanow
 ludzie Pána Boga milowali y miluia/ á iego swiety Zakon
 y Wiare swieta/ podlug možnosci swey/ z lástki iego swie-
 tey wdzieloney zachowali y zachowuia. A też ktorzy zakon-
 nicy / to iest/ Bosti zakon nicuiacy Kieža á Káplani/ zc. Pá-
 ná Boga nienawidzieli y nienawidza/ á od tego Zakonu iego
 go/ y od Wiary tey nárzadzoney od mego odstapili y odste-
 puia/ y inych odstepowác zwodzili y zwodza. Známienicie
 też wielka bárzo á niezliczona wielkosć iest tych / takó-
 wych á tym podobnych owocow/ ktore ci á takowi sami ná
 samych siebie / á ná przeciwko samym sobie / ná widome
 swiádecwá pokazuia/ y z ktorych sie poznác dawaia/ kto-
 rych ia ná ten czas mniejszy/ dla Vrzedu moiego/ ktoremu
 też od siebie dosyć czynić iestem powinien / obfermiej wy-
 pisowác/ á ná swiáto pokazowác/ zámiechawam. Com tu
 tedy w tych Ksiazkach pokazal / tom z istotney woli/ á oso-
 bliwego dárú/ lástki/ milosći y dobroći Pána Boga w sech-
 mogacego/ Oycá stworzenia wselkiego/ w Imie Jezusá
 Krystusá Syná iego / Pána y zbáwiciela nášego/ z náuki
 prawdziwey Duchá swietego/ uczynil. Abowiem praw-
 dziwe slovo Boze okázano mi / y skáto sie w sercu moim
 tak iáko nápisano iest wlasnie stowy temi: **Synu czlo-**

Ezech: 14.

y 3.

y 4.

mu Izraelskiego (a czasow niniejszych / z domu Krze-
 ścińskiego) przyłoży serce swe do baltwanow swo-
 ich / a poloży zgorżenie złości swey przed obli-
 czem swym y przydzie do Proroła. Ja ktory ie-
 stem Pan / temu ktory przydzie odpowiem we-
 dług wielkości baltwanow iego. Aby m okazał
 domowi Izraelskiemu (to iest czasow niniejszych do-
 mowi Krześciańskiemu /) w sercu ich / że sie wszyscy
 odłaczyli odemnie / dla wszystkich baltwanow swo-
 ich. A przetoż rzecześ domowi Izraelskiemu
 (to iest czasow niniejszych domowi Krześciańskiemu /)
 Pan Bog tak mowi: Nawróćcie sie / odwróćcie
 od baltwanow waszych / y odwróćcie oblicza wa-
 sze / od wszech obrzydliwosci waszych. Abowiem
 ktożkolwiek z domu Izraelskiego (to iest / czasow
 niniejszych z domu Krześciańskiego /) albo z gości kto-
 rzy mieszkają w Izraelu (to iest w Krześciaństwie)
 odłaczyłby sie odemnie / a przyłaczyłby sie do balt-
 wanow swych / a polożyłby przed obliczem swo-
 im zgorżenie złości swey / y przyśedłby do Pro-
 roła / aby przezeń szukał rady odemnie. Ja ktory
 iestem Pan / odpowiem onemu sam dla siebie. A
 postawie oblicze moje przeciw meżowi takowe-
 mu / a podam go na podziw y na przystowie. A
 wytkorzenie go z posrzedku ludu moiego / y do-
 wiecie sie iżem ja iest Pan. A gdy odpowieś lud o-
 wi temu wszystkie te słowa / a rzekliby do ciebie /
 Czemu Pan grozi nam wszystkim tym wielkim

75.

76.

77.

78.

Ierem: 16.
 y 10.

nieścześnie / y což jest za złość naszą / abo co jest
za grzech nasz / ktoregośmy sie dopuścili przeciw
ko Panu Bogu naszemu. Tedy ty im powiesz / iż
oycowie waszy opuścili mnie / mowi Pan / a cho-
dziłi za bogi cudzemi / y służyli im a chwaliłi ie / a
mnie opuścili y Zakonu moiego me przestrzegali.

A tak w Imie y dla Pana Boga naszego mocnego / Ja
Piotr Wachenius Je^o Rzymsticy Cesarsticy wielbności
Cłá y Biergieltu w państwie Błszczyńskim wybiercą / z ie-
dnym a każdym człowiekiem / słowy w tychto Książkach
z gruntu pisma swietego pokazującemi / wiemie sie vma-
wiam. A osobliwie wśelkiego czytającego y posłuchają-
cego bázro pilnie proffe.

O poczcíwi / pobożni a bo-
goboyni wśelakich stanow ludzie / obaczcież sie ná słowá
Pánstie / gdyż istotnie Duch swiety przez posługę Apo-
stolow Pana Krystusowych / wśylkim w obec zbawien-
na náuke / w piśmie swietym dáć y pozostawić raczył slo-
wy temi: **Przysłusznieysza jest rzecz Pána Boga
wiecey słuchac a niżeli ludzi.** A zwłaszcza gdyż sam
Pan Bog nasz mocny / przez glos swoy swiety / y przez wy-
brane wierne posly swoje tymże Duchem swoim swietym
nátrchnione / každego z nas nápominać y przestrzegac raczy
iáwnie / iásnie y włásnie / słowy temi:

**Obroćcież sie ku panu Bogu waszemu: abo
wiem on miłosierny jest / cierplivy a wielkicy do-
broći / a niestwáplivy ná złościami.**

**Obroćcież sie ku mnie w całym sercu waszym
w postu / w płaczu / w kwileniu: rozedrzyćcież ser-
ca wasze / a nie śátý wasze.**

Jakoście tedy mieli predki vmyśl ku odewstá-

y 11.

Autor
tych Ksiazek
jest.

Aca. 5. 7 29.

Iohel 2.
7 13.

7 11.

Baruch 4.
7 27.

mu od páná Boga wáſzego / tak záſie návroćcie ſie tyle dziesiećroć ſukáiac go.

Ezech: 14.
Y 6.

To mowi pan Bog / návroćcieſ ſie á odſtap-
ćie od bálwánow wáſzych / y od wſzech plugaſtw
wáſzych odwroćcie oblicza wáſze.

Zachar: 10.
Y 2.
Baruch: 5.
Y 44.

Abowiem bálwáni znácza fałſz.

Gdyż od ſnicarzow y od zlotnikow vrobieni
ſa / á niczym inſzym nie beda / iedno tym czym ie
chca mieć Xieſza.

Y 46.

A tak zoſtáwili po ſobie fałſz / á rzeczy hániebne
potym beda.cym.

Sapien: 14.
Y 11.

Abowiem w ſtworzeniu Bożym wykſtalto-
wáne ſa ku obrzydliwoſci y ku obrazemu duſz lu-
dzkich y ku vſidleniu nog ludzi glupich. Abowiem
wymyſlenie bálwánow ieſt poczatkem cu-
dzoloſtwá / á wynalazek ich ſkáżenie żywota.

Y 12.

Baru: 6.
Y 49.

Bo poniewaſ ſa drzewiáni / pozłoceni y poz-
ſrebrzeni / potym bywáia poznáni iſe fałſzywe
ſa: á żadney ſpráwy Boſkiey niemáſ w nich / á ni-
też przy nich. Lepſzy ieſt człowiek ſpráwiedliwy /
ktory nie ma obrazow / ábowiem ten bedzie dále-
ko od przymowek y od pohánbienia.

Y 50.

Y 72.

Iofu: 24.
Y 14.

A przetoż boyćie ſie páná Boga / á ſłuſzćie iemu
doſkonálym y naprzyemnieyſzym ſercem / á od-
rzucćie bogi / ktorym ſłuſzyli oycowie wáſzy w
Mezopotániey y w Egipćie / (takſze teſ w rozlicz-
nych ziemiách w Papieſtwie /) á ſłuſzćie pánu Bo-
gu. Terazſze iuſz odrzucćie bogi cudze / ktore ma-
cie

Y 24.

cie w poszrodku was / a nakloncie serca wasze ku
panu Bogu Izrahelskiemu.

Jesliże sie z całego serca waszego obracacie ku
panu Bogu / wyrzucicieś bogi cudze z poszrod-
ku waszego / Baalim / Astarot / (a czasu y wieku nie-
nieyszego / Creatory / Salvatory / Crucifixy / Hostye / Cibo-
rie / Monstrantie / swiete Piotry / Pawly / Gawly / Marye /
Anny / Sofie / y inenieliczone ze zlotá / srebrá / krzyzcalu /
kamienia / drzewá / ciásta / ié. wczynione / vlane / vtworzone)
a przygotuycie serca wasze panu Bogu / słuźcie
jemu samemu.

Nawroćcieś sie a czynicie pokute za wszystkie nie-
prawości wasze / a nie bedzie wam na vpadek nie-
prawosć wasza. Odrzucicieś od siebie wszystkie
wykroczenia wasze / ktoremisćie wykroczyli / a v-
czynicie sobie serce nowe y ducha nowego.

Jesliż sie nie nawroćcie / miecz swoy náo-
strzyl / luk teź swoy náciagnal / y nágotowal / a
w nim sprawil rzecz smiertelná / strzaly swe by-
strze wyprawil.

O ludzie wieku tego / dla Pana Boga pilnie proste / o-
baczcieś sie ná sloba Pánstie te / ktore tu widzicie y slyšy-
cie / abowiem Pan sam przez sie y przez wybrane slugi swo-
ie do was ie posyla / abyście sie ná nie obaczyli / potepienia
všli / a zbáwieni byli.

Reg. 7.
V 2.Ezech. 18.
V 20.

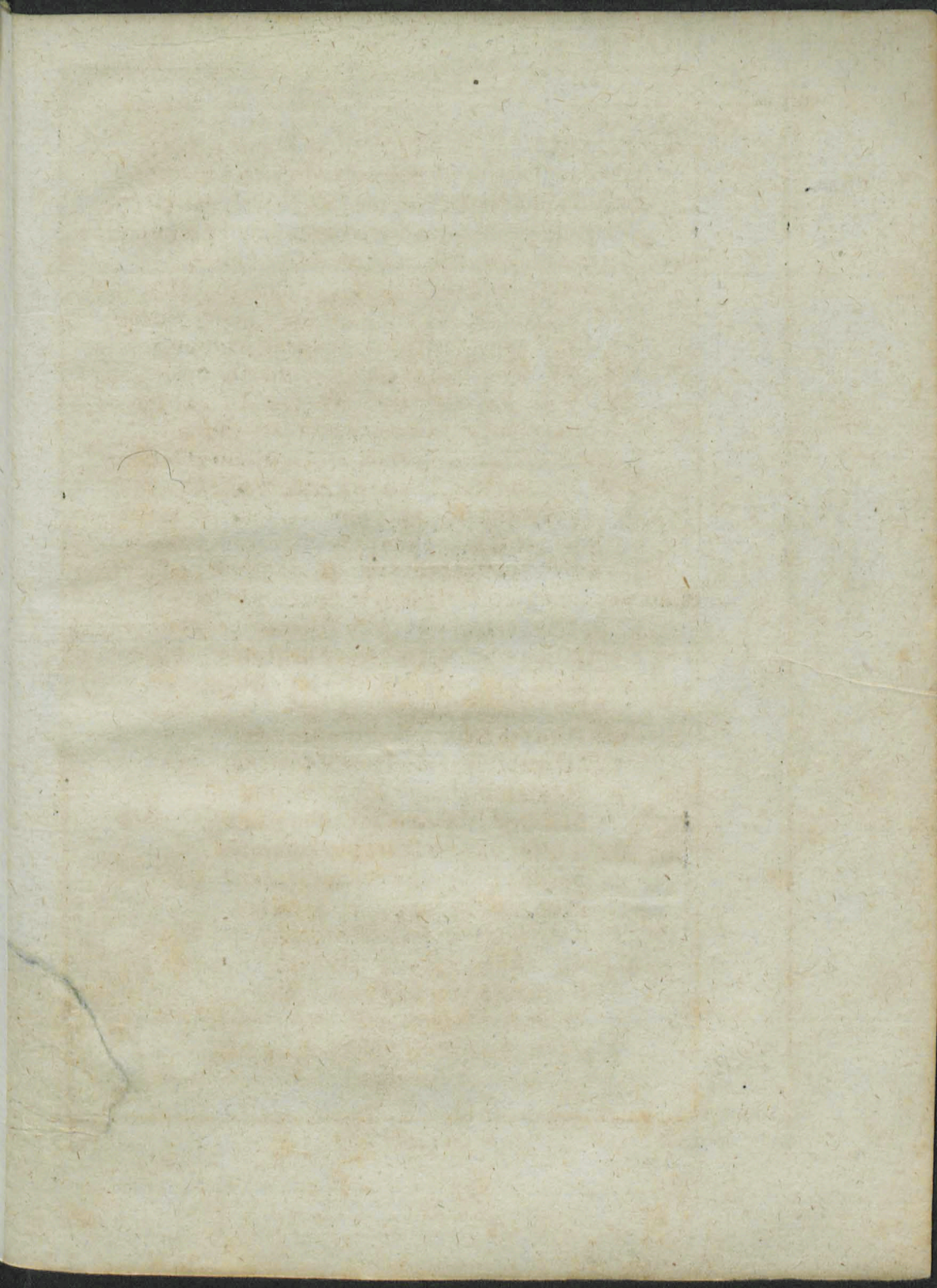
V 21.

Psal. 7. V 11.

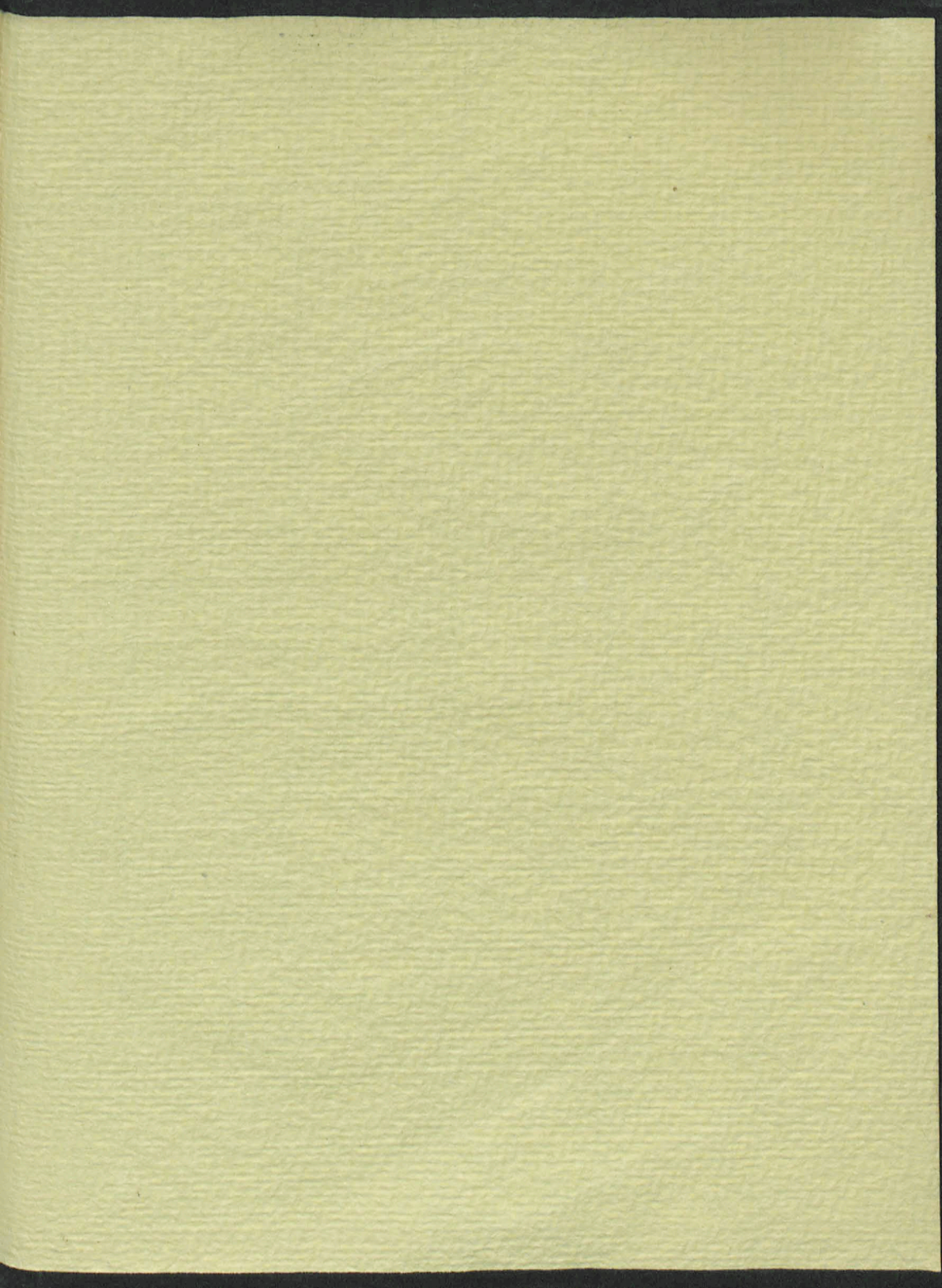
Błogosławieni są ludzie którzy Pánie Ciebie
 Wiernie/serdecznie miłują/ Który jesteś w niebie/
 Ci beda dbać ná słowa tve / ná Zakon / ná Wiare/
 Nie spuszcza sie ná żaden swoy wymysł y powiáre.
 Tych sercá powolne beda ná tve słowa święte/
 Niepowolne ná wymysły ludzkie zle/ przeklele/
 Ci wszyscy w czas pokutować beda za swe złości/
 A ty ich Pánie z łaski swey domieściś radości.
 Przeklećci wszyscy ci którzy cie Boże nienawidza/
 Ktorzy sie Zakonem twoim y twa Wiara bzydza/
 Trzymájac zakony swoje/ y powiáry zrudne/
 Tobie brzydliwe/przemierze/á ludziom oblydne.
 Nie beda dbać ná tve słowa/ ná Zakon/ ná Wiare/
 Ani ná okrutną sroga za to im odmiáre:
 Tych sercá tak jako kámién zátwardzone beda
 Po wszytkim ná tym świecie/ áz gdy w piekle sieda/
 Tam poznáta/ále niewczas/iż to prawda była
 W Zakonie twym y w tvey Wierze/nie żadna omyłáe
 Tam pokutá/biáda/biáda/ách niefortyż/bedzie/
 Zátrocenie wiekwiiste wszytkie te osiedzie.

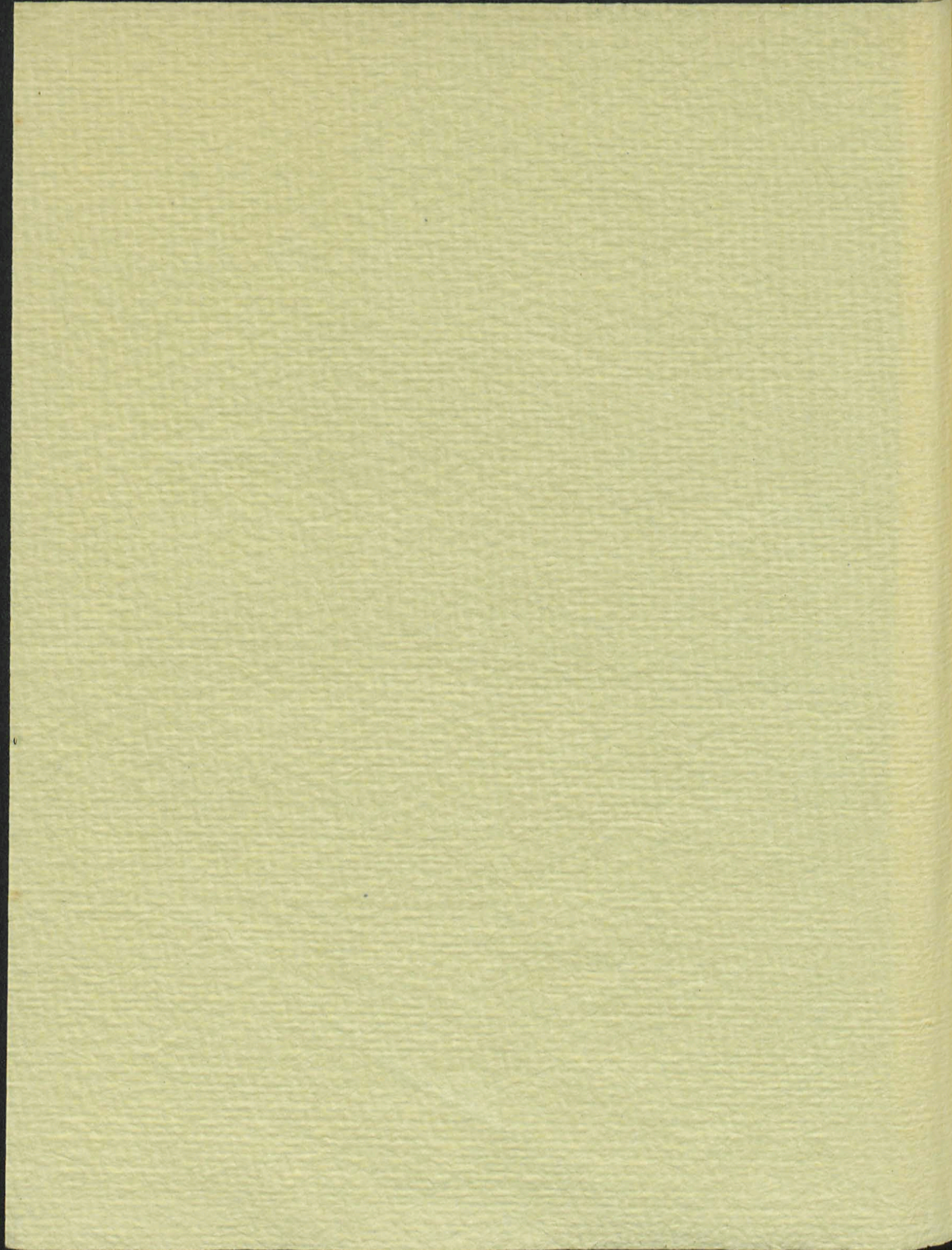
SAmemu tobie wśzechmogacemu/
 W niebie wysokim mieszkáiacemu
 Krolowi/ Pánu y Bogu memu/
 Ná wieki wieczne pojegnánemu/
 Bódz cześć y chwala/też dziekowanie/
 Zá tych ksiáżeczek wygotowanie/
 Ktore ludkowie pilnie czytájac/
 A czytáacych też posłuchájac/
 Poznáta Ciebie/ Zakon y Wiare/
 Poznáta Kieży falsy y niewiáre/
 Beda sie ich strzedz/ćiebie miłowál/
 Pánie chwalebny ráczyś im to dáć,
 Amen.

9570

OPRAWĘ WYKONANO

w prac. Inżel. Konserwat.

Biblioteki „Ossolineum“

Data 12.6.74 podpis Urybański

9530

